

TUSBİD

ISSN: 2618-5911

TÜRKİYE SPOR BİLİMLERİ DERGİSİ

Turkish Journal of Sports Science

CİLT: 7

SAYI: 1

YIL: 2023

DERGİ KURULLARI

Baş Editör

Prof. Dr. İrfan YILDIRIM, Mersin Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Mersin

Yardımcı Editörler

Doç. Dr. Nevzat Demirci, Mersin Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Mersin

Dr. Öğretim Üyesi Yasin Ersöz, Mersin Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Mersin

Alan Editörleri

Beden Eğitimi ve Spor

Prof. Dr. Hüseyin Ünlü, Aksaray Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Aksaray

Hareket ve Antrenman Bilimleri

Prof. Dr. Nurtekin Erkmen, Selçuk Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Konya

Spor Sağlık Bilimleri

Prof.Dr. Vedat Çınar, Fırat Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Elazığ

Sporda Psiko-Sosyal Alanlar

Doç.Dr. Gözde Ersöz, Fenerbahçe Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, İstanbul

Spor Yönetim Bilimleri

Prof.Dr. Yunus Yıldırım, Mersin Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Mersin

Rekreasyon

Doç.Dr. Mustafa Can Koç, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, İstanbul

Türkçe Dil Editörü

Prof. Dr. Musa Çiğçi, Uşak Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Uşak

İngilizce Dil Editörü

Doç.Dr. Erol Sakallı, Uşak Üniversitesi, Çağdaş Türk Lehçeleri Bölümü, Uşak

İstatistik Editörü

Prof. Dr. Sinan Saraçlı, Balıkesir Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Biyoistatistik ve Tıbbi Bilişim Anabilim Dalı, Balıkesir

Doç.Dr. İlkyay Doğan, Gaziantep Üniversitesi, Biyoistatistik Anabilim Dalı, Gaziantep

Teknik Editör

Prof. Dr. Murat Yakar, Mersin Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Mersin

Yazım Kontrol Sorumlusu

Dr. Nasuh Evrim Acar, Mersin Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi

Bilimsel Danışma Kurulu

Prof. Dr. Hürmüz Koç Onsekiz Mart Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Çanakkale

Prof. Dr. Eleonora Mileva, The National Sports Academy, Sofia, Bulgaria

Prof. Dr. Nazmi Sarıtaş, Erciyes Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Kayseri

Prof. Dr. Gabriel Laurentiu Talaghir, 'Dunarea de Jos' University of Galati- Romania

Prof.Dr.Veronica Mindrescu,Universitatea Transilvania, Brasov

Prof. Dr. Vadim Erlikh, South Ural State University, Russia

Prof. Dr. İlhan Toksöz, Trakya Üniversitesi, Kırkpınar Spor Bilimleri Fakültesi, Edirne

Prof. Dr. Milivoj Dopsaj, University of Belgrade

Prof. Dr. Evgeny Cherepov, South Ural State University, Russia

Prof. Dr.Serkan Hazar, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Sivas

Prof.Dr. Anna Nenasheva, South Ural State University, Russia

Prof. Dr.Teodora Iconomescu, 'Dunarea de Jos' University of Galati- Romania

Prof. Dr.Cemil Yücel, Osman Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eskişehir

Prof.Dr.Olena Yarmoliuk, Borys Grinchenko Kyiv University

Prof. Dr. Baki Yılmaz, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi Ankara

Prof. Dr. Fikret Soyer, Balıkesir Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Balıkesir

Doç. Dr. Menderes Kabadayı, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Yaşar Doğu Spor Bilimleri Fakültesi, Samsun

Doç. Dr. Mehmet Özdemir, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Bilecik

Doç. Dr. Mehmet Demirel, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Konya

Doç. Dr. Özkan Işık, Balıkesir Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Balıkesir

Doç. Dr. Hanifi Üzüm, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Bolu

2022; 6 (2) Aralık Güz Sayı Hakemleri

Doç. Dr. Hayri Akyüz, Bartın Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Bartın

Doç. Dr. Tuncay Ulçay, Ahi Evran Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Kırşehir

Doç. Dr. Mehmet Yıldız, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Afyonkarahisar

Doç. Dr. Gözde Ersöz, Marmara Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, İstanbul

Doç. Dr. M. Can Koç, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, İstanbul

Doç. Dr. Hüseyin Selvi, Mersin Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Mersin

Doç. Dr. Ercan Polat, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Ağrı

Doç. Dr. Bereket Köse, Şırnak Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Şırnak

Dr. Öğretim Üyesi Yusuf Er, Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi, Karaman

Dr. Öğretim Üyesi, Cemal Özman, Bartın Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Bartın

Dr. Öğretim Üyesi, Ahmet Yavuz Karafil, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Burdur

Dr. Öğretim Üyesi, Adem Tokpınar, Ordu Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Ordu

Dr. Öğretim Üyesi, Bilal Biçer, Mustafa Kemal Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Hatay

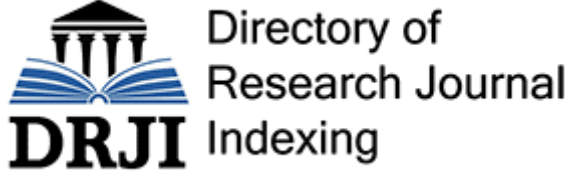
Dr. Öğr. Üyesi, Yasin Ersöz, Mersin Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Mersin

Dr. Öğretim Üyesi, Erbil Murat Aydın, Hitit Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Çorum

Dr. Öğretim Üyesi, Ahmet Yapar, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Dr. Berrak Kocaman, Salihli Bilim ve Sanat Merkezi, Manisa

DİZİN VE İNDEKSLER

<http://olddrji.lbp.world/JournalProfile.aspx?jid=2618-5911>

<https://asosindex.com.tr/index.jsp?modul=journal-page&journal-id=240>

<https://www.base-search.net/Search/Results?lookfor=t%C3%BCrkiye+spor+bilimleri+dergisi&name=&oaboost=1&newsearch=1&refid=dcbasen>

<https://portal.issn.org/resource/ISSN/2618-5911#>

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

DERGİ KÜNYESİ	Sayfa No
	iv
İÇİNDEKİLER	v
MAKALELER/ARTICLES	
Ciddi Boş Zaman Faaliyeti Olarak Pilates ve Fitness Yapan Bireylerde Merhamet Algısı Perception of Compassion in Individuals Who Do Pilates and Fitness As Serious Leisure Time Activity	1-17
Examination Of The Impact Of Zeybek Dances On Elderly People In Terms Of Their Falling Efficiency and Mobility Yaşlılarda Zeybek Oyunlarının Düşme Etkinliği ve Mobiliteleri Üzerine Etkisinin İncelenmesi	18-27
Beden Eğitimi Dersinde Çocuklarda Algılanan Nedensellik Odağı Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması (Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması) Adaptation of Perceived Casuality Focus Scale in Children in Physical Education Lesson to Turkish (Validity and Reliability Study)	28-38
The Effects of Specialized Grip Strength Training on Hand-Grip Performance of Male Wrestlers Aged 13-17 13-17 Yaş Arası Erkek Güreşçilerde Özelleştirilmiş Kavrama Kuvveti Antrenmanının El Pençe Performansına Etkisi	39-47
Spor Turizmi ve Spor Etkinlikleri Üzerine Bir Derleme A Review on Sports Tourism and Sports Events	48-58
Yayın İlkeleri, Yazım Kuralları ve Etik Kurallar	59-70

Ciddi Boş Zaman Faaliyeti Olarak Pilates ve Fitness Yapan Bireylerde Merhamet Algısı¹

Sibel ÖZKILIÇ²

Mehmet DEMİREL³

Öz

Bu araştırmada ciddi boş zaman etkinliği olarak pilates ve fitness yapan bireylerde ciddi boş zaman değerlendirme durumlarının ve merhamet algısının incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya 204 katılımcı dahil olmuşken çalışmada veri toplama aracı olarak demografik bilgi toplama formunun yanı sıra Ciddi Boş Zaman Ölçeği Kısa Formu (18 Madde) ve Merhamet Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde bağımsız örneklem T-testi ve One-Way ANOVA testleri kullanılmıştır. Grup içi karşılaştırmalar post hoc testleriyle analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular katılımcıların ortalamasının üzerinde ciddi boş zaman değerlendirme düzeyi sergiledikleri, en yüksek alt boyut puanını kişisel fayda alt boyutunda aldıkları, en düşük alt boyut puanını ise sosyal fayda alt boyutunda aldıklarını ortaya koymuştur. Pilates ve fitness yapan bireylerde merhamet düzeyinin yüksek olduğu, en yüksek puanın sevecenlik alt boyutunda, en düşük puanın umursamazlık alt boyutunda olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların yaş, cinsiyet, algıladıkları refah düzeyleri ile ciddi boş zaman değerlendirme düzeyleri ve merhamet algıları arasında anlamlı farklılık belirlenmemiştir. Tercih ettikleri branş, eğitim durumları, haftalık boş zaman süresinin yeterliliği ve rekreatif etkinliklerle uğraşma durumu ile ciddi boş zaman değerlendirme düzeyleri ve merhamet algıları arasında anlamlı farklılık ortaya çıkmıştır. Sonuç olarak pilates ve fitness ile uğraşan bireylerin ilgilendikleri etkinlikler yoluyla olumlu bir ciddi boş zaman değerlendirme durumu ve merhamet düzeyi sergiledikleri belirtilebilir.

Anahtar Kelimeler: Ciddi Boş Zaman, Merhamet, Pilates, Fitness

Perception of Compassion in Individuals Who Do Pilates and Fitness As Serious Leisure Time Activity

Abstract

In this study, it was aimed to examine the serious leisure time situations and the perception of compassion in individuals who do pilates and fitness as serious leisure time activities. While 204 participants were included in the study, the Serious Leisure Scale Short Form (18 Items) and Compassion Scale were used as data collection

¹ Bu çalışma yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

² Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rekreasyon Yönetimi Anabilim Dalı, Konya-Türkiye, <https://orcid.org/0000-0002-4652-7444>, sibelozkilig0608@gmail.com

³ Sorumlu Yazar: Necmettin Erbakan Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Rekreasyon Yönetimi Bölümü, Konya-Türkiye, <https://orcid.org/0000-0003-1454-022X>, mehmetdemirel78@gmail.com

Atıf/Citation: Özkılıç, S., Demirel, M. (2022). Ciddi Boş Zaman Faaliyeti Olarak Pilates ve Fitness Yapan Bireylerde Merhamet Algısı. *Türkiye Spor Bilimleri Dergisi*, 7(1), 1-17. DOI: 10.32706/tusbid.1163777.

Geliş Tarihi: 18.08.2022

Kabul Tarihi: 25.06.2023

Türkiye Spor Bilimleri Dergisi

tools in addition to the demographic information collection form. Independent sample T-test and One-Way ANOVA tests were used in the analysis of the data. Intra-group comparisons were analyzed with post hoc tests. The findings revealed that the participants exhibited a significant level of leisure time above the average, the highest sub-dimension score was in the personal benefit sub-dimension, and the lowest sub-dimension score was in the social utility sub-dimension. It was determined that the level of compassion was high in individuals who did Pilates and fitness, the highest score was in the sub-dimension of compassion, and the lowest score was in the sub-dimension of indifference. There was no significant difference between the participants' age, gender, perceived well-being, and serious leisure time and compassion perceptions. There was a significant difference between their preferred branch, education status, the adequacy of weekly free time, and their involvement in recreational activities, and their serious leisure time evaluation levels and perceptions of compassion. As a result, it can be stated that individuals engaged in pilates and fitness exhibit a positive level of serious leisure time and compassion through the activities they are interested in.

Keywords: Serious Leisure, Compassion, Pilates, Fitness

GİRİŞ

Sanayi devrimi ile birlikte 12 saatlik vardiyalarının uzunluğunun azalması, boş zamanların artmasına neden olmuştur. 19. yüzyılda Avrupa ve Amerika'da büyük değişimler yaşanmış, bilim ve teknolojinin önemi artmış ve demokratikleşme insanların yaşam tarzlarında önemli değişiklikleri beraberinde getirmiştir (Karakuş ve diğerleri, 2014). Rekreasyonel etkinliklerin artmasıyla beraber rekreasyonun farklı tanımları ve çeşitleri ortaya çıkmıştır ancak geniş kapsamlı bir terim olduğu için sabit ve düz bir tanım yapılması mümkün değildir.

Rekreasyon kelimesi, rekreasyon, ferahlık anlamına gelen Latince recreate'den gelir. İlerleyen yıllarda çeşitli sözlüklerde "gücün yeniden doğuşu veya manevi ruhun yeniden doğuşu, yeniden doğuş" olarak ifade edildi. Aslında boş zaman, yenilenme, günlük rutin yaşamdan kaçış, yeniden canlanma ve değişim deneyimini ifade eder (Jensen ve Guthrie, 2006). Tanımlar, boş zamanın özellikle canlanma ve yenilenme üzerindeki etkisini yansıtmaktadır, öyle ki boş zaman tanımında insanları iş için yenileyen bir faaliyetle sınırlandırılmaktadır (Torkildsen, 2005).

Rekreasyon araştırmalarında, birçok rekreasyonel aktivite türü çeşitli şekillerde tanımlanmış ve sınıflandırılmıştır. Rekreasyonel araştırmacılar; rekreasyon, rekreasyon türleri, rekreasyon grupları, gençler için boş zaman aktiviteleri, ciddi ve gündelik boş zaman etkinliklerinin çeşitli sınıflandırmalarını tanımlamış ve

araştırmışlardır (Gould ve diğerleri, 2008). Bireyin rekreasyonel etkinliklere katılabilmesi için iş ve zorunlu ihtiyaçlardan ayrı, özgürce kullanabileceği zamana sahip olması gerekir. Bu tür zamanlar kişiden kişiye farklılık gösterebilir ve öznel anlam taşır (Aksu ve diğerleri, 2021; Demirel ve Harmandar, 2009; Gürbüz ve Henderson, 2013; Karaküçük, 2008; Kaya ve diğerleri, 2021; Serdar ve diğerleri, 2022). Gündelik yaşamın kaçınılmaz bir sonucu olarak ortaya çıkan sorunlarla başa çıkmada ve zinde kalmada, boş zamanlarda katılan rekreasyonel etkinlikler önemli bir rol oynamaktadır (Güngörmüş ve diğerleri, 2014).

Boş zaman deneyimi anlamında rekreasyon, kendinizi bireysel olarak yeniden yapılandırma fırsatı sunan sosyal ve eğlenceli bir aktivite olarak anlaşılabilir (Brey ve Lehto, 2007). Boş zaman çalışanlarının davranış kalıplarına bakarsak, insanların rahatladığını, motive olduğunu ve yenilendiğini görebiliriz (Yılmaz, 2004). Ayrıca boş zaman etkinliklerinin bireyin sosyal yaşamının gelişimine olumlu etkisi de vardır (Aksu ve diğerleri, 2022). Stebbins'e (1982, 2007) göre ciddi boş zaman faaliyetleri; Özel bilgi ve beceri gerektiren, emek, para ve zaman harcanan, azim gerektiren, dolayısıyla mesleki ve sürekli fayda sağlayan faaliyetlerdir. Ciddi boş zaman, bu faaliyetlerde harcanan zamandır. Ayrıca ciddi boş zaman ile ilgili yapılan çalışmalarda da belirlendiği üzere serbest zaman çerçevesinde odaklanılması gereken bir diğer noktanın da bireylerin yetkinlik algıları olduğu söylenmektedir (Kara ve diğerleri, 2018;

Demirel ve diğerleri, 2017). Ciddi serbest zaman çalışmalarına genel olarak bakıldığında son beş senelik süreçte giderek artış gösterdiği görülebilmektedir. Ciddi serbest zaman çalışmaları motivasyon (Punch ve diğerleri, 2022), akış deneyimi (Shen ve diğerleri, 2022), serbest zaman tatmini (Murray ve diğerleri, 2016), davranışsal aktivasyon (Dieser ve Christenson, 2016), öznel iyi oluş ve başarı (Han, 2020; Wu ve diğerleri, 2020), ruh sağlığı (Dieser ve diğerleri, 2015), iyimserlik (Heo ve Lee, 2010) kişisel gelişim ve mutluluk (Kim ve diğerleri, 2015) gibi konularda çeşitlilik göstermektedir. Fakat literatür incelendiğinde ciddi serbest zaman kavramının merhamet algısıyla olan ilişkisini ele alan çalışmaların oldukça az olduğu gözlemlenmiştir. Bundan dolayı ciddi boş zaman katılımcılarının merhamet algılarının incelenmesi önem arz etmekte olup bu araştırmanın ciddi boş zaman kavramının gelişimine ve literatüre katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Merhamet, isim grubu arasında yer edinen Arapça kökenli bir kelime olup İngilizcede “compassion” sözcüğüyle ifade edilmektedir. Merhamet terimi değişik şekillerde tanımlanmaktadır. Bir kimsenin ya da bir başka canlının karşılaşmış olduğu fena durumdan ötürü duyulan üzüntü, acıma olarak tanımlanan (Türk Dil Kurumu, 2018) merhamet, başkalarının güçsüzlük, sorun ve derdine alaka duyma, onların durumuna merhamet ve şefkat gösterme, onlarla ızdırap çekmedir (Hökelekli, 2013). Merhamet, kendinin ve başkalarının

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, pilates ve fitness yapan bireylerin ciddi serbest zaman düzeyleri ve merhamet algısı düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Araştırma kapsamında şu sorulara da cevap aranmıştır:

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Araştırma nicel yöntemle hazırlanmış olup tarama modelinden yararlanılmıştır. Tarama

zorlu durumlarına karşı derin bir farkındalık, bununla beraber da sıkıntıyı yok etme isteğini ve çabasını içeren temel bir yardımseverlik ve sevecenlik halidir (Gilbert, 2009 akt.: Akdeniz, 2014).

Merhamet, pozitif psikolojinin vurguladığı olumlu duygulardan biridir. Merhamet kavramına pozitif psikoloji bağlamında bakıldığında, şefkatin mutluluk ve gelişmiş sosyal ilişkiler gibi olumlu durumlarla ilişkilendirilebileceği söylenebilir. Ayrıca merhamet, korku, kaygı ve öfke gibi bazı olumsuz duygulara karşı koruyucu olabildiği ve diğerleri için önemli, etkili ve faydalı olduğu gözlemlenmiştir (Nas ve Sak, 2019). Bu bağlamda gelişmiş sosyal ilişkilerde şefkat kavramının olumlu etkisi ve onunla ilişkili sosyalleşme durumu, boş zaman etkinlikleri arasında kaçınılmaz bir bağlantı kurulmasına neden olmuştur.

Merhamet puan ortalamaları yüksek olan bireylerin merhamet düzeyleri düşük olan bireylerden daha sosyal olduğu, aktivitelere katılım oranının daha yüksek olduğu literatür tarafından desteklenmiştir (Nas ve diğerleri, 2020). Bunun yanında depresyon, iyi oluş gibi durumların merhamet düzeyi yüksek olan bireylerde daha düşük olduğu ve içine kapanık olmayan insanların daha fazla etkileşimde olduğunu belirten çalışmalar mevcuttur. Böylelikle merhamet düzeyi yüksek olan bireylerin boş zamanlarını daha “ciddi” bir şekilde değerlendirebildiğini öngörülmektedir.

- Katılımcıların branş, cinsiyet, eğitim durumu, haftalık boş zaman yeterliliği, bir rekreatif etkinlikle ilgilenme durumu ile ciddi serbest zaman ve merhamet algı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık oluşmakta mıdır?

modeli, “bir konu veya eyleme yönelik katılımcıların özelliklerinin tespit edildiği ve geçmişte ya da günümüzde hali hazırda var

olan bir durumu mevcut hali ile tasvir etmeyi amaçlamaktadır” (Karasar, 2000). Araştırmada tarama model türlerinden betimsel tarama modeli tercih edilmiştir.

Örneklem/Çalışma Grubu/Katılımcılar

Araştırmaya katılan çalışma grubu bir ciddi boş zaman değerlendirme etkinliği olarak pilates ve fitness yapan bireylerdir. Araştırmaya Ankara ilinde pilates ve fitness yapan 204 katılımcı dahil olmuştur. Örneklem yöntemi olarak uygun örneklem kullanılmıştır. Çalışma grubuna ait demografik özellikler Tablo 1’de yer almaktadır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak katılımcıların branş, cinsiyet, eğitim durumu, haftalık boş zaman süresinin yeterliliği, rekreasyonel etkinliklerle uğraşma durumu, haftalık etkinliklere katılım (gün sayısı), hangi amaçlı rekreasyonel faaliyetlere katılımını belirlemek amacıyla oluşturulan demografik bilgi toplama formunun yanı sıra Ciddi Boş Zaman Ölçeği Kısa Formu ve Merhamet Ölçeği kullanılmıştır.

Ciddi Boş Zaman Ölçeği Kısa Form (18 Madde)

Gould ve diğerleri (2008) tarafından geliştirilen Ciddi Boş Zaman Ölçeği-Kısa Formu olan 18 maddeden oluşan ölçüm aracını Türk popülasyonuna uyarlayan Işık, Kalkavan ve Demirel (2020), ciddiyet, kişisel fayda ve sosyal fayda boyutlarından oluşan 18 maddelik yapıyı doğrulamıştır. Ölçüm aracında Ciddiyet Alt Boyutunda: 1,2,3,4,5,6, Kişisel Fayda Alt Boyutu: 7,8,9,10,11,12,13,14,15, Sosyal Fayda Alt Boyutu: 16,17,18 maddeler yer almaktadır. Ölçek 5’li Likert tipi olup ölçekten alınabilecek en düşük puan 18 en yüksek puan ise 90’dır. Mevcut araştırmada ciddi boş zaman ölçeği iç tutarlılık katsayısı .95 olarak belirlenmiştir.

Merhamet Ölçeği

Merhamet Ölçeği (MÖ): MÖ’nün orijinal versiyonu Pommier (2011) tarafından geliştirilmiştir. Türkçe uyarlama çalışması ise Akdeniz ve Deniz (2016) tarafından gerçekleştirilmiştir. Sevecenlik, Umursamazlık,

Paylaşımların Bilincinde Olma, Bağlantısızlık, Bilinçli Farkındalık ve İlişki Kesme olmak üzere altı alt boyuttan oluşan ölçek, Likert tipi beş uygunluk derecelendirmesine sahiptir. Ölçek 24 maddeden oluşmaktadır. Ölçekten alınacak puanlar 24-120 arasında değişmektedir. Sevecenlik (6, 8, 16, 24); bireyin kendine ve başkalarına karşı anlayışlı ve ilgili olmasıdır. Paylaşımların bilincinde olma (20, 11, 15, 17); insanların mükemmel olmadığını ve hata yapabileceğinin bilincinde olmayı ifade eder. Bilinçli farkındalık (13, 4, 9, 21); bireyin olumsuz duygularına karşı dengeli bir yaklaşım sergilemesidir. Umursamazlık (2, 12, 14, 18); karşıdaki kişinin duygu ve düşüncelerine karşı ilginin azalmasıdır. Bağlantısızlık (10, 3, 5, 22); kişilerin bağımlılığının azalmasıdır. İlişki kesme (1, 7, 19, 23); Bir kimse ya da şeyle olan ilgisini bitirmek olarak tanımlanır. Ters çevrilen alt boyut maddelerini içermektedir. Ölçeğin umursamazlık, bağlantısızlık ve ilişki kesme alt boyutları ters çevrilerek hesaplanmaktadır. Bu hesap sonrasında toplam puan ortalaması alınmaktadır. Mevcut araştırma için iç tutarlılık katsayısı .89 olarak belirlenmiştir.

Verilerin Analizi

Uygulanacak analizlere karar verebilmek adına homojenliği test etmeye yönelik çarpıklık-basıklık analizi (normallik) kullanılmıştır. Normallik analizinde kullanılan veri setinin +3 ile -3 arasında çarpıklık-basıklık oranına sahip olması verilerin normal dağılıma sahip olduğunu göstermektedir (Jondeau ve Rockinger, 2003). Bu nedenle gerçekleştirilen analiz sonucunda veri setinin normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir (Tablo 2). Bu noktadan hareketli iki seçeneğe yönelik olarak T-test; iki seçenektan fazlasına sahip olan değişkenlere yönelik olarak Anova testi gerçekleştirilmiştir. Gruplar arasındaki farklılığı karşılaştırmada Post-hoc Tukey HSD çoklu karşılaştırma test analizi yapılmıştır. Son olarak iki ölçek arasındaki ilişkiyi tespit etmek amacıyla Pearson Korelasyon testi yapılmıştır. Analizler, SPSS paket programı ve Excel veri tabanı kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

BULGULAR

Tablo 1. Çalışma Grubuna Yönelik Yüzde ve Frekans Dağılımları.

Demografik Özellikler	N = (204)		
		f	%
Branş	Fitness	101	49,5
	Pilates	103	50,5
Cinsiyet	Kadın	164	80,4
	Erkek	40	19,6
Eğitim durumu	Lise mezunu	38	18,6
	Lisans mezunu	88	43,1
	Lisansüstü mezunu	78	38,2
	Kesinlikle yetersiz	25	12,3
Haftalık boş zaman süresinin yeterliliği	Yetersiz	54	26,5
	Kararsızım	55	27,0
	Yeterli	47	23,0
	Kesinlikle yeterli	23	11,3
Rekreatif etkinliklerle uğraşma durumu	Evet	160	78,4
	Hayır	44	21,6

Tablo 1'e bakıldığında katılımcıların çoğunlukla kadın, branş dahilinde pilates faaliyetiyle uğraştığı, lisans mezunu oluğu,

haftalık boş zaman süresinin yeterli görme durumunda kararsız olduğu, rekreatif etkinliklerle uğraştığı görülmektedir.

Tablo 2. Ciddi Boş Zaman ve Merhamet Ölçeklerinin Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve Basıklık Çarpıklık Değerleri

	N=(204)					
	Min.	Max.	\bar{x}	ss	Çarpıklık	Basıklık
Ciddi boş zaman	1,00	5,00	3,6416	,87599	-,823	,730
Ciddiyet	1,00	5,00	3,6528	,91643	-,572	,057
Kişisel fayda	1,00	5,00	3,6737	,90832	-,915	,734
Sosyal fayda	1,00	5,00	3,5229	1,27243	-,656	-,708
Merhamet	1,96	5,00	4,1687	,52947	-1,151	2,331
Sevecenlik	1,00	5,00	4,3578	,66447	-1,428	3,257
Paylaşımların bilincinde olma	2,50	5,00	4,2684	,57286	-,706	,038
Bilinçli farkındalık	1,75	5,00	4,2904	,56304	-,980	1,804
Umursamazlık	1,00	5,00	3,9743	,81073	-,895	,926
Bağlantısızlık	1,25	5,00	4,0711	,76715	-,895	,717
İlişki kesme	1,00	5,00	4,0502	,80843	-1,138	1,751

Katılımcıların ortalamasının üzerinde ciddi boş zaman değerlendirme düzeyi sergiledikleri, en yüksek alt boyut puanını kişisel fayda alt boyutunda aldıkları, en düşük alt boyut puanını

ise sosyal fayda alt boyutunda aldıkları belirlenmiştir. Pilates ve fitness yapan bireylerin merhamet düzeyinin yüksek olduğu, en yüksek alt boyut puanını sevecenlik alt

boyutunda, en düşük alt boyut puanını ise umursamazlık alt boyutunda elde ettikleri belirlendi (Tablo 2).

Tablo 3. Ciddi Boş Zaman ve Merhamet Ölçekleri ile branş değişkeni arasındaki bağımsız örneklem t testi sonuçları

	Branş	n	N=204		t	p
			\bar{x}	ss		
Ciddi boş zaman	Fitness	101	3,5061	1,0417	-2,210	0,028*
	Pilates	103	3,7745	,65359		
Ciddiyet	Fitness	101	3,5462	1,0757	-1,652	0,100
	Pilates	103	3,7573	,71735		
Kişisel Fayda	Fitness	101	3,5105	1,0724	-2,578	0,011
	Pilates	103	3,8339	,67977		
Sosyal Fayda	Fitness	101	3,4125	1,3753	-1,228	0,221
	Pilates	103	3,6311	1,1593		
Merhamet	Fitness	101	4,1333	,60415	-0,947	0,345
	Pilates	103	4,2035	,44455		
Sevecenlik	Fitness	101	4,2723	,74925	-1,832	0,068
	Pilates	103	4,4417	,56034		
Paylaşımların Bilincinde Olma	Fitness	101	4,2797	,57694	-0,279	0,781
	Pilates	103	4,2573	,57144		
Bilinçli Farkındalık	Fitness	101	4,2822	,61407	-0,207	0,836
	Pilates	103	4,2985	,51098		
Umursamazlık	Fitness	101	3,9356	,86505	-0,673	0,502
	Pilates	103	4,0121	,75600		
Bağılantısızlık	Fitness	101	4,0569	,81692	-0,260	0,795
	Pilates	103	4,0850	,71876		
İlişki Kesme	Fitness	101	3,9728	,90616	-1,358	0,176
	Pilates	103	4,1262	,69564		

*p<0,05

Katılımcıların ciddi boş zaman değerlendirme durumları branşa göre toplam puanlarda farklılık göstermektedir. Ortaya çıkan anlamlı farklılıkta pilates yapan katılımcıların fitness yapan katılımcılara oranla daha yüksek ciddi boş zaman düzeyi gösterdikleri belirlenmiştir.

Tablo 4 incelendiğinde katılımcıların cinsiyetlerinin ciddi boş zaman değerlendirme durumlarını ve merhamet algılarını farklılaştırmadığı belirlenmiştir. Ancak istatistiksel olarak anlamlı farklılık

Diğer yandan merhamet ile ilgilenilen branş arasındaki analizler incelendiğinde merhamet düzeyini branş değişkeninin farklılaştırmadığı belirlenmiştir. Ancak pilates ile ilgilenen katılımcıların anlamlı farklılık olmamasına karşın genel olarak daha yüksek merhamet düzeyi sergiledikleri söylenebilir (Tablo 3).

olmamasına karşın ciddi boş zaman değerlendirmede ve merhamet düzeylerinde kadınların erkeklere oranla genel olarak daha yüksek puanlar sergiledikleri gözlemlenmektedir.

Tablo 4. Ciddi Boş Zaman ve Merhamet Ölçeklerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması

	Cinsiyet	n	N=(204)		t	p
			\bar{x}	ss		
Ciddi boş zaman	Kadın	164	3,6545	,85548	0,269	0,764
	Erkek	40	3,5889	,96535		
Ciddiyet	Kadın	164	3,6545	,88665	0,421	0,657
	Erkek	40	3,6458	1,0419		
Kişisel fayda	Kadın	164	3,7053	,88098	0,491	0,613
	Erkek	40	3,5444	1,0145		
Sosyal fayda	Kadın	164	3,5020	1,2819	0,073	0,930
	Erkek	40	3,6083	1,2446		
Merhamet	Kadın	164	4,2424	,46639	0,377	0,686
	Erkek	40	3,8667	,65855		
Sevecenlik	Kadın	164	4,4299	,59751	0,454	0,636
	Erkek	40	4,0625	,83349		
Paylaşımların Bilincinde Olma	Kadın	164	4,2881	,56793	0,177	0,838
	Erkek	40	4,1875	,59310		
Bilinçli arkındalık	Kadın	164	4,3277	,51330	0,813	0,445
	Erkek	40	4,1375	,72047		
Umursamazlık	Kadın	164	4,0884	,75623	0,451	0,638
	Erkek	40	3,5063	,86693		
Bağlantısızlık	Kadın	164	4,1631	,72298	0,613	0,543
	Erkek	40	3,6938	,83491		
İlişki kesme	Kadın	164	4,1570	,71474	0,945	0,391
	Erkek	40	3,6125	1,0110		

*p<0,05

Tablo 5. Ciddi Boş Zaman ve Merhamet Ölçeklerinin Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılması

	Eğitim durumu	n	N=(204)		F	p	Tukey
			\bar{x}	ss			
Ciddi boş zaman	Lise mezunu	38	3,6842	,97671	0,055	0,947	
	Lisans mezunu	88	3,6313	,87360			
	Lisansüstü mezunu	78	3,6325	,83740			
	Toplam	204	3,6416	,87599			
Ciddiyet	Lise mezunu	38	3,5965	,99972	0,209	0,812	
	Lisans mezunu	88	3,6326	,89989			
	Lisansüstü mezunu	78	3,7030	,90240			
	Toplam	204	3,6528	,91643			
Kişisel fayda	Lise mezunu	38	3,7310	1,0198	0,149	0,862	
	Lisans mezunu	88	3,6831	,92970			
	Lisansüstü mezunu	78	3,6353	,83396			
	Toplam	204	3,6737	,90832			
Sosyal fayda	Lise mezunu	38	3,7193	1,2675	0,555	0,575	
	Lisans mezunu	88	3,4735	1,2459			

Merhamet	Lisansüstü mezunu	78	3,4829	1,3111		
	Toplam	204	3,5229	1,2724		
	Lise mezunu	38	4,0296	,67171	1,688	0,188
Sevecenlik	Lisans mezunu	88	4,2145	,44941		
	Lisansüstü mezunu	78	4,1848	,53091		
	Toplam	204	4,1687	,52947		
Paylaşımların bilincinde olma	Lise mezunu	38	4,2566	,74545	0,743	0,477
	Lisans mezunu	88	4,4119	,58971		
	Lisansüstü mezunu	78	4,3462	,70392		
Bilinçli farkındalık	Toplam	204	4,3578	,66447		
	Lise mezunu	38	4,2829	,57296	0,172	0,842
	Lisans mezunu	88	4,2415	,59867		
Umursamazlık	Lisansüstü mezunu	78	4,2917	,54864		
	Toplam	204	4,2684	,57286		
	Lise mezunu	38	4,2697	,57944	0,093	0,912
Bağılantısızlık	Lisans mezunu	88	4,3097	,55708		
	Lisansüstü mezunu	78	4,2788	,56835		
	Toplam	204	4,2904	,56304		
İlişki kesme	Lise mezunu	38	3,7632	1,01000	1,711	0,183
	Lisans mezunu	88	4,0511	,70828		
	Lisansüstü mezunu	78	3,9904	,80425		
İlişki kesme	Toplam	204	3,9743	,81073		
	Lise mezunu	38	3,7895	,92365	3,775	0,025
	Lisans mezunu	88	4,1932	,68095		Lise < Lisans
İlişki kesme	Lisansüstü mezunu	78	4,0705	,74935		
	Toplam	204	4,0711	,76715		
	Lise mezunu	38	3,8158	1,0359	2,071	0,129
İlişki kesme	Lisans mezunu	88	4,0795	,72173		
	Lisansüstü mezunu	78	4,1314	,76418		
	Toplam	204	4,0502	,80843		

*p<0,05

Katılımcıların eğitim durumları ile ölçüm araçları arasındaki tek yönlü varyans analizi ANOVA bulguları incelendiğinde ciddi boş zaman değerlendirme ve katılımcıların eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık bulunmamaktadır. Diğer

yandan merhamet ölçeği alt boyutlarından bağılantısızlık ile eğitim durumu arasında ortaya çıkan anlamlı farklılıkta grup içi farklılıklar post hoc testleriyle incelenmiş ve farkın lisans mezunları lehine olduğu belirlenmiştir (Tablo 5).

Tablo 6. Ciddi Boş Zaman ve Merhamet Ölçeklerinin Haftalık Boş Zaman Yeterliliğine Göre Karşılaştırılması

	Haftalık Boş Zaman Yeterliliği	n	N=(204)		F	p	Tukey
			\bar{x}	ss			
Ciddi Boş zaman	Kesinlikle yetersiz	25	3,4489	,87605	2,401	0,051	
	Yetersiz	54	3,4784	,85526			
	Kararsızım	55	3,6293	,88973			
	Yeterli	47	3,7317	,90098			
	Kesinlikle yeterli	23	4,0797	,71751			
	Toplam	204	3,6416	,87599			
Ciddiyet	Kesinlikle yetersiz	25	3,5867	,83627	1,288	0,276	
	Yetersiz	54	3,5370	,87635			
	Kararsızım	55	3,6182	,95402			
	Yeterli	47	3,6738	,93248			
	Kesinlikle yeterli	23	4,0362	,94275			
	Toplam	204	3,6528	,91643			
Kişisel Fayda	Kesinlikle yetersiz	25	3,4622	1,0713	2,798	0,027*	Yetersiz< Kesinlikle yeterli
	Yetersiz	54	3,4712	,86470			
	Kararsızım	55	3,6727	,88565			
	Yeterli	47	3,7943	,90088			
	Kesinlikle yeterli	23	4,1353	,72934			
	Toplam	204	3,6737	,90832			
Sosyal Fayda	Kesinlikle yetersiz	25	3,1333	1,5092	1,718	0,148	
	Yetersiz	54	3,3827	1,2445			
	Kararsızım	55	3,5212	1,2116			
	Yeterli	47	3,6596	1,2462			
	Kesinlikle yeterli	23	4,0000	1,1720			
	Toplam	204	3,5229	1,2724			
Merhamet	Kesinlikle yetersiz	25	4,2000	,54407	0,667	0,615	
	Yetersiz	54	4,2500	,39462			
	Kararsızım	55	4,1674	,51704			
	Yeterli	47	4,0949	,44170			
	Kesinlikle yeterli	23	4,0978	,88901			
	Toplam	204	4,1687	,52947			
Sevecenlik	Kesinlikle yetersiz	25	4,5700	,49749	0,860	0,489	
	Yetersiz	54	4,3750	,52922			
	Kararsızım	55	4,3273	,67507			
	Yeterli	47	4,3085	,59484			
	Kesinlikle yeterli	23	4,2609	1,0961			
	Toplam	204	4,3578	,66447			
Paylaşımların Bilincinde Olma	Kesinlikle yetersiz	25	4,3400	,54429	0,367	0,832	
	Yetersiz	54	4,3056	,52004			
	Kararsızım	55	4,2000	,63355			
	Yeterli	47	4,2819	,57723			
	Kesinlikle yeterli	23	4,2391	,59102			
	Toplam	204	4,2684	,57286			
Bilinçli Farkındalık	Kesinlikle yetersiz	25	4,2800	,56972	1,249	0,291	

	Yetersiz	54	4,4213	,42009		
	Kararsızım	55	4,2682	,60064		
	Yeterli	47	4,1755	,49704		
	Kesinlikle yeterli	23	4,2826	,81987		
	Toplam	204	4,2904	,56304		
Umursamazlık	Kesinlikle yetersiz	25	3,9200	,87118	0,611	0,655
	Yetersiz	54	4,1019	,69282		
	Kararsızım	55	3,9955	,78982		
	Yeterli	47	3,8777	,75878		
	Kesinlikle yeterli	23	3,8804	1,1278		
	Toplam	204	3,9743	,81073		
Bağlantısızlık	Kesinlikle yetersiz	25	4,0500	,88093	0,732	0,571
	Yetersiz	54	4,2083	,57411		
	Kararsızım	55	4,0727	,81177		
	Yeterli	47	3,9787	,69123		
	Kesinlikle yeterli	23	3,9565	1,0462		
	Toplam	204	4,0711	,76715		
İlişki Kesme	Kesinlikle yetersiz	25	4,0400	,87106	0,451	0,771
	Yetersiz	54	4,0880	,70067		
	Kararsızım	55	4,1409	,73087		
	Yeterli	47	3,9468	,72782		
	Kesinlikle yeterli	23	3,9674	1,2438		
	Toplam	204	4,0502	,80843		

*p<0,05

Pilates ve fitness yapan bireylerin haftalık boş zaman sürelerinin yeterliliğine yönelik görüşleri ve ölçüm araçları arasında yapılan analizler sonucu ciddi boş zaman değerlendirme ve haftalık boş zaman süresinin yeterlilik algısı arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır. Kişisel fayda alt boyutunda

saptanan istatistiksel olarak anlamlı farklılık haftalık boş zaman sürelerini yeterli olarak nitelendiren katılımcıların yetersiz olarak niteleyenlere oranla daha yüksek ciddi boş zaman düzeyi sergilediği yönündedir. Katılımcıların merhamet algısının ise haftalık boş zaman süresinin yeterliliğiyle anlamlı biçimde farklılaşmadığı belirlenmiştir (Tablo 6).

Rekreasyonel bir etkinlikle uğraşma durumunun ciddi boş zaman değerlendirme düzeyini toplam puanlarda ve tüm alt boyutlarda istatistiksel olarak değiştirdiği gözlemlenmektedir. Buna göre bir rekreatif etkinlikle uğraşan katılımcıların tüm anlamlı farklılıklarda daha yüksek ciddi boş zaman

düzeyi sergiledikleri saptanmıştır. Bunun yanı sıra anlamlı farklılık olmamasına karşın merhamet algısında yer alan tüm olumlu alt boyutlarda bir rekreatif etkinlikle uğraştığını ifade eden katılımcıların daha yüksek merhamet algısı ortaya koyduğu belirlenmiştir (Tablo 7).

Tablo 7. Rekreatif Etkinlikle İlgilenme Durumuna Göre Ciddi Boş Zaman ve Merhamet Ölçeklerinin Karşılaştırılması

		N=(204)				
	Rekreatif Etkinlikle İlgilenme	n	\bar{x}	ss	t	p
Ciddi Boş Zaman	Evet	160	3,7823	,78944	4,585	0,000*
	Hayır	44	3,1301	,98830		
Ciddiyet	Evet	160	3,7938	,84829	4,373	0,000*
	Hayır	44	3,1402	,98039		
Kişisel Fayda	Evet	160	3,8049	,82093	4,080	0,000*
	Hayır	44	3,1970	1,0518		
Sosyal Fayda	Evet	160	3,6917	1,1901	3,726	0,000*
	Hayır	44	2,9091	1,3834		
Merhamet	Evet	160	4,1680	,52954	-0,038	0,970
	Hayır	44	4,1714	,53535		
Sevecenlik	Evet	160	4,3859	,67400	1,153	0,250
	Hayır	44	4,2557	,62526		
Paylaşımların Bilincinde Olma	Evet	160	4,3063	,51697	0,810	0,072
	Hayır	44	4,1307	,73233		
Bilinçli Farkındalık	Evet	160	4,3250	,54210	1,679	0,095
	Hayır	44	4,1648	,62399		
Umursamazlık	Evet	160	3,9234	,82321	-1,716	0,088
	Hayır	44	4,1591	,74336		
Bağlantısızlık	Evet	160	4,0484	,77525	-0,803	0,423
	Hayır	44	4,1534	,73969		
İlişki Kesme	Evet	160	4,0188	,81868	-1,061	0,290
	Hayır	44	4,1648	,76808		

*p<0,05

Tablo 8. Ciddi Boş Zaman ve Merhamet Ölçekleri Arasındaki Pearson Korelasyon Sonuçları

	Toplam CBZDÖ	1. Ciddiyet	2. Kişisel fayda	3. Sosyal fayda	4. Toplam Merhamet	5. Sevecenlik	6. Paylaşımların Bilincinde Olma	7. Bilinçli Farkındalık	8. Umursamazlık	9. Bağlantısızlık	
1	r	,906**									
2	r	,953**	,797**								
3	r	,785**	,595**	,646**							
4	r	,017	-,021	-,008	,118						
5	r	,181**	,121	,154*	,246**	,768**					
6	r	,080	,034	,103	,061	,465**	,326**				
7	r	,212**	,181**	,178*	,232**	,698**	,619**	,382**			
8	r	-,150*	-,174*	-,160*	-,028	,845**	,512**	,165*	,428**		
9	r	-,089	-,096	-,122	,035	,806**	,451**	,189**	,401**	,736**	
İlişki Kesme	r	-,052	-,067	-,079	,052	,871**	,591**	,241**	,455**	,782**	,699**

*p<0,05; **p<0,01

Ciddi Boş Zaman Ölçeği toplam puanı ile Merhamet Ölçeği toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki olmadığı görülmüştür. Ancak Ciddi boş zaman ölçeği toplam puanı ile merhamet ölçeği alt

boyutlarından sevecenlik ve bilinçli farkındalık alt boyutları arasında pozitif, umursamazlık alt boyutu arasında ise negatif ilişki olduğu belirlenmiştir (Tablo 8).

TARTIŞMA ve SONUÇ

Pilates ve fitness yapan bireylerin merhamet algısı düzeylerini incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada, katılımcıların branş değişkenine göre ciddi boş zaman değerlendirme durumları toplam puanlarda farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Ortaya çıkan anlamlı farklılıkta pilates yapan katılımcıların fitness yapan katılımcılara oranla daha yüksek ciddi boş zaman düzeyi gösterdikleri belirlenmiş, diğer yandan merhamet ile ilgilenilen branş arasındaki analizler incelendiğinde merhamet düzeyini branş değişkeninin farklılaştırmadığı belirlenmiştir. Ancak pilates ile ilgilenen katılımcıların anlamlı farklılık olmamasına karşın genel olarak daha yüksek merhamet düzeyi sergiledikleri söylenebilir (Tablo 3). Fitness ve pilates yapan bireylerin merhamet düzeyinin yüksek olduğu, en yüksek alt boyut puanını sevecenlik alt boyutunda, en düşük alt boyut puanını ise umursamazlık alt boyutunda elde ettikleri belirlenmiştir. Zengin ve Karagün (2021) tarafından spor merkezlerine gelen ve devam eden bireylerin öfke ve merhamet düzeylerine yönelik yapılan çalışmada, tercih edilen branş değişkeni ile merhamet algısı arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Akdeniz (2014), farklı merhamet düzeylerine sahip üniversite öğrencilerinde depresyon, anksiyete, stres ve duygusal zekayı incelemek amacıyla yaptığı çalışmada, merhamet düzeyi düşük olan katılımcıların depresyon puan ortalamalarının merhamet düzeyi yüksek olan öğrencilerden daha yüksek düzeyde olduğunu belirtmiştir. Puan ortalamalarını düşük, orta ve yüksek olarak belirleyen Akdeniz (2014), katılımcılarda merhamet düzeyleri arttıkça depresyon puanlarının düştüğünü belirtmiştir.

Katılımcıların cinsiyetlerinin ciddi boş zaman değerlendirme durumlarını ve merhamet

algılarını farklılaştırmadığı belirlenmiştir. Ancak istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmamasına karşın ciddi boş zaman değerlendirmede ve merhamet düzeylerinde kadınların erkeklere oranla genel olarak daha yüksek puanlar sergiledikleri gözlemlenmektedir (Tablo 4). Işık (2014) tarafından yapılan bir çalışmada ise cinsiyete göre ciddi boş zaman katılımının yeterlilik hissi alt ölçeğinde kadınlar erkeklere göre ve kişilik alt boyutlarında ise erkekler kadınlara göre anlamlı ortalamalar elde ettiğini belirtmiştir. Nas ve diğerlerinin (2020) yaptığı çalışmada cinsiyet değişkenine göre lise öğrencilerinin merhamet puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğu ve sonuç olarak kadın öğrencilerin merhamet puanlarının erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Çapan (2019) çalışmasında, kadın üniversite öğrencilerinin, erkek üniversite öğrencilerine göre daha yüksek ortalama merhamet puanı gösterdiklerini belirtmiştir. Kadınların merhamet düzeylerinin yüksek olmasının annelik gibi sosyal davranış beklentileriyle ilişkili olabileceği ileri sürülmektedir (Aydemir, 2018). Ancak kadınların erkeklere oranla daha yüksek merhamet düzeyine sahip olmalarına rağmen özduyarlık düzeylerinin daha düşük olduğu ortaya çıkmıştır (Beresford, 2016). Başka bir deyişle, kadınlar erkeklere göre daha az öz-merhamet sahibi olabilirler. Bluth ve Blanton (2014) tarafından yapılan çalışmada da benzer sonuçlar elde edilmiş ve liseli kızların öz merhamet açısından erkeklere göre anlamlı düzeyde daha düşük puan aldıkları belirlenmiştir. Bu, kadınların daha özverili olduklarının bir göstergesidir ve kızların başkalarına ve diğer canlılara karşı daha fazla merhamet puanı almaları onların

duygusal zekâlarıyla ilgili olabilir. Ortalama puanın ise erkeklere göre daha yüksek olduğu bildirilmektedir (Akdeniz, 2014). İki cinsiyet arasındaki bu farklılık empatik eğilimle de ilişkilendirilebilir, bu bağlamda kadınların erkeklere göre daha fazla empatik eğilim gösterebildiklerini ve daha şefkatli olabildiklerini söyleyebiliriz (Germer, 2009). Kadınların erkeklere göre daha merhametli olduğu belirtilmiştir (Pommier, 2011). Akdeniz (2014) yapmış olduğu çalışmada kadın katılımcıların depresyon düzeyleri erkek katılımcılardan yüksek düzeyde olduğu belirtilmiştir. Hankin ve diğerleri (1998) çalışmasında depresyondaki cinsiyet farklılığının 13-15 yaşları arasında başladığını ve kız ve erkek çocuklar arasındaki bu farklılığın 15-18 yaşları arasında arttığını bulmuşlardır. Bu durumun genetik ve hormonal faktörlerle açıklandığını belirtmişlerdir. Depresyondaki cinsiyet farkının daha büyük görünümü, bunun sosyal rollerle ilgili olduğudur: Erkeklere hayatı keşfetmek adına sunulan özgürlük kızlar için daha düşüktür. Erkekler için merak, bağımsızlık, rekabet ve başarı ile ilgili davranışlar sürekli desteklenirken kızlar için durum farklıdır. Sosyal baskı, uzmanlık alanını daraltır, daha fazla görgü kurallarını vurgular ve yetişkin gözetimi altında olmasını bekler. Cinsiyete göre farklılaştırılmış sosyalleşmeye yapılan bu vurgu ile depresyona yatkınlık cinsiyete göre değişir (Block ve diğerleri, 1991). Cinsiyetin ciddi boş zaman katılımını etkilediğini belirten Işık, seçmiş oldukları aktivitelere göre kadınların erkeklere göre kendilerini daha yeterli hissetmeleri Akyıldız'ın (2013) çalışmasında da desteklenmiştir. Denктаş (2020) tarafından yapılan bir diğer çalışmaya göre ise cinsiyete göre anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

Katılımcıların eğitim durumları ile ölçüm araçları arasındaki analiz bulgularını incelendiğinde ciddi boş zaman değerlendirme ve katılımcıların eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık bulunmamaktadır. Diğer yandan Merhamet Ölçeği alt boyutlarından bağlantısızlık ile eğitim durumu arasında ortaya çıkan anlamlı farkın lisans mezunları lehine olduğu

belirlenmiştir (Tablo 5). Eraslan (2017) tarafından spor merkezi üyelerinin ciddi boş zaman faaliyetlerine katılımları üzerine yapılan bir çalışmaya göre katılımcıların eğitim durumlarının boş zaman kariyeri kapsamında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı belirlenmiştir. Çevik (2020) tarafından hemşireler üzerine yapılan bir çalışmada ise katılımcıların eğitim düzeyleri ile merhamet ölçeği arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

Araştırma grubunun haftalık boş zaman sürelerinin yeterliliğine yönelik görüşleri ve ölçüm araçları arasında yapılan analizler sonucu ciddi boş zaman değerlendirme ve haftalık boş zaman süresinin yeterlilik algısı arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Kişisel fayda alt boyutunda saptanan istatistiksel olarak anlamlı farklılık haftalık boş zaman sürelerini yeterli olarak nitelendiren katılımcıların yetersiz olarak niteleneyle oranla daha yüksek ciddi boş zaman düzeyi sergilediği yönündedir. Araştırma grubunun merhamet algısının ise haftalık boş zaman süresinin yeterliliğiyle anlamlı biçimde farklılaşmadığı belirtilmiştir (Tablo 6). Araştırmada ortaya çıkan bulgunun boş zamanı yeterli olarak gören katılımcıların boş zamanlarını diğer katılımcılara göre daha etkin ve verimli kullanılıyor olması, aynı zamanda boş zamanını yetersiz olarak gören bireylerin boş zaman yönetiminde diğer gruplara kıyasla daha eksik olması durumundan kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Özınat (2020) tarafından ciddi serbest zaman faaliyeti kapsamında amatör futbolcular üzerinde yapılan bir çalışmada katılımcıların haftalık boş zaman süresini yeterli görme değişkeni ile ciddi boş zaman arasından anlamlı ilişki tespit edilmiştir.

Rekreasyonel bir aktivite ile uğraşma durumunun ciddi boş zaman değerlendirme düzeyini toplam puanlarda ve tüm alt boyutlarda istatistiksel olarak değiştirdiği belirlenmiştir. Buna göre bir rekreatif etkinlikle uğraşan katılımcıların tüm anlamlı farklılıklarda daha yüksek ciddi boş zaman düzeyi sergiledikleri saptanmıştır. Bunun yanı sıra anlamlı farklılık olmamasına karşın merhamet algısında yer alan tüm olumlu alt

boyutlarda bir rekreatif etkinlikle uğraştığını belirten katılımcıların daha yüksek merhamet algısı ortaya koyduğu belirlenmiştir (Tablo 7). Araştırma bulgularında bu durumun rekreasyonel faaliyetlere düzenli katılım sonucunda bireylerin rekreasyonel faaliyetlere düzenli olarak katılım sağlamayan bireylere göre daha fazla fayda elde etmelerinden dolayı kaynaklanabileceği söylenebilir. Tozoğlu ve diğerleri (2019) tarafından yapılan bir çalışmada ise katılımcıların spor yapma durumlarının merhamet algıları açısından anlamlı bir şekilde farklılaştığı belirlenmiştir.

Ciddi Boş Zaman Ölçeği ve Merhamet Ölçeği arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde anlamlı ilişki bulunmadığı belirlenmiştir (Tablo 8). Araştırmada ortaya çıkan bu bulgunun katılımcıların faaliyetlerini ciddi serbest zaman kapsamında gerçekleştirmeleri ve bu faaliyetlerin esasına bağlı olarak faaliyet esnasında, öncesi ve sonrasında merhamet unsuru gerektiren durumların yaşanmasının nispeten zor olmasından dolayı kaynaklanabileceği belirtilebilir. Literatürde ciddi boş zaman katılımcıları dahilinde özellikle pilates ve fitness faaliyetleri kapsamında merhamet algısına yönelik yapılan çalışmalar kısıtlıdır. Bunun yanı sıra literatürde fiziksel aktivite ve egzersiz ile merhamet ilişkisine yönelik yapılan araştırmalar bulunmaktadır. Bu araştırmalar incelendiğinde merhamet kavramı ile ilişkili ve ilişkisiz bulgulara rastlanmaktadır (Babenko ve diğerleri, 2018; Pastore ve diğerleri, 2019; Wong ve diğerleri, 2023).

Sonuç olarak, ciddi boş zaman katılımı ve merhamet düzeylerini incelemek amacıyla yapılan araştırmada branş değişkenine göre ortaya çıkan anlamlı farklılıkta pilates yapan katılımcıların fitness yapan katılımcılara oranla daha yüksek ciddi boş zaman düzeyi gösterdikleri belirlenmiştir. Diğer yandan merhamet ile ilgilenilen branş arasındaki analizler incelendiğinde merhamet düzeyini branş değişkeninin farklılaştırmadığı belirlenmiştir. Ancak pilates ile ilgilenen katılımcıların anlamlı farklılık olmamasına karşın genel olarak daha yüksek merhamet düzeyi sergiledikleri söylenebilir. Boş zaman

süresinin yeterliliği değişkenine bakıldığında anlamlı farklılık bulunamamıştır. Katılımcıların merhamet algısının ise haftalık boş zaman süresinin yeterliliğiyle anlamlı biçimde farklılaşmadığı belirlenmiştir. Diğer bir yandan rekreasyonel bir etkinlikle uğraşma durumunun ciddi boş zaman değerlendirme düzeyini toplam puanlarda ve tüm alt boyutlarda istatistiksel olarak değiştirdiği gözlemlenmiştir. Buna göre bir rekreatif etkinlikle uğraşan katılımcıların tüm anlamlı farklılıklarda daha yüksek ciddi boş zaman düzeyi sergiledikleri saptanmıştır. Bunun yanı sıra anlamlı farklılık olmamasına karşın merhamet algısında yer alan tüm alt boyutlarda bir rekreatif etkinlikle uğraştığını ifade eden katılımcıların daha yüksek merhamet algısı ortaya koyduğu belirlenmiştir.

Bu doğrultuda çalışmanın daha geniş bir örneklem grubuna ve farklı branşlarla özellikle takım sporları tercih edilerek yapılması önerilmektedir. Bir diğer öneride çalışmanın farklı yaş ve meslek gruplarında yapılması yönündedir.

Yazarların Makaleye Katkı Beyanı

Fikir/Kavram: Sibel Özkılıç, Mehmet Demirel;
Makale Tasarımı: Sibel Özkılıç, Mehmet Demirel;
Danışmanlık: Mehmet Demirel;
Veri Toplama ve İşleme: Sibel Özkılıç;
Analiz/Yorum: Sibel Özkılıç, Mehmet Demirel;
Literatür taraması: Sibel Özkılıç;
Makale Yazımı: Sibel Özkılıç, Mehmet Demirel;
Eleştirel İnceleme: Mehmet Demirel;
Kaynak/Malzeme: Mehmet Demirel, Sibel Özkılıç;
Makale Gönderimi Sorumlu Yazar: Mehmet Demirel

Çıkar Çatışması

Yazarların beyan edecek herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

Finansal Destek

Bu çalışmanın yapılabilmesi için herhangi bir finansal destek alınmamıştır.

Etik Kurul Onayı

Bu çalışma Helsinki bildirgesi ile uyumludur. Bu çalışma Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler'den

18.12.2020 tarihli 2020/158 numaralı etik kurul izni ile

Hakem Değerlendirmesi

Kör hakemlik süreci sonrası yayınlanmaya uygun bulunmuş ve kabul edilmiştir.

KAYNAKÇA

- Akdeniz, S. (2014), *Farklı merhamet düzeylerine sahip üniversite öğrencilerinde depresyon, anksiyete, stres ve duygusal zekanın incelenmesi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi) T.C. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Konya.
- Akdeniz, S., ve Deniz, M. E. (2016). Merhamet Ölçeği'nin Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *The Journal of Happiness & Well-Being*, 2016, 4(1), 50-61.
- Aksu, H.S, Güneş, S.G. ve Kaya, A. (2022). "Covid-19 Küresel Salgını Sürecinde Rekreyasyona Aktif Katılımın Yalnızlık Algısına Etkisi". *Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi*, 5 (2), 83-97.
- Aksu, H. S., Harmandar Demirel, D., Kaya, A., ve Demirel, M. (2021). E-Spor Faaliyetlerinin Rekreyasyon ve Spor Açısından Değerlendirilmesi. Kaya, A., ve Uslu S. (Ed). *Akademik Serbest Zaman ve Rekreyasyon Araştırmaları içinde* (ss. 23-40). Konya: NEÜ Yayınları.
- Akyıldız, M. (2013). Boş zamana "ciddi" bir bakış: boş zaman araştırmalarında ciddi boş zaman teorisi. *Pamukkale Journal of Sport Sciences*, 4(2), 46-59.
- Aydemir, B. (2018). *Öğretmenlerdeki merhamet düzeylerinin cinsiyet, kıdem, branş ve algılanan anne-baba tutumlarına göre incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), T.C. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Felsefe Grubu Eğitimi Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Babenko, O., Mosewich, A., Abraham, J., and Lai, H. (2018). Contributions of psychological needs, self-compassion, leisure-time exercise, and achievement goals to academic engagement and exhaustion in Canadian medical students. *Journal of Educational Evaluation for Health Professions*, 15 (2), 1-7.
- Beresford, A. (2016). The compassionate mind: A correlational investigation into the relationship between self-compassion and compassion for others. *Manchester Metropolitan University*, 1-17.
- Block, J. H., Gjerde, P. F., and Block, J. H. (1991). Personality antecedents of depressive tendencies in 18-year-olds: a prospective study. *Journal of Personality and Social Psychology*, 60, 726-738.
- Bluth, K., and Blanton, P. (2014). The influence of self-compassion on emotional wellbeing among early and older adolescent males and females. *Journal of Positive Psychology*, 10(3), 219-230.
- Brey, Eric T. ve Lehto Xinran Y. (2007). The relationship between daily and vacation activities. *Annals of Tourism Research*, 34(1), 160-180.
- Çapan, M. (2019). *Üniversite öğrencilerinin merhamet ve öz-anlayış düzeylerinin kişilik özellikleri açısından incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) T.C. Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, İstanbul.
- Çevik, K. (2020). *Hemşirelerin Profesyonel Değerleri ile Merhamet ve Sabır Düzeyleri Arasındaki İlişki*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). T.C. Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Anabilim Dalı, Manisa.
- Demirel, M., Demirel, D. H., and Serdar, E. (2017). Constraints and perceived freedom levels in the leisure of university students. *Journal of Human Sciences*, 14(1), 789-795.
- Demirel, M., ve Harmandar, D. (2009). Üniversite öğrencilerinin rekreyasyonel etkinliklere katılımlarında engel oluşturabilecek faktörlerin belirlenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(1), 840-841.
- Denktaş, M. (2020). *Serbest Zaman Etkinliklerine Katılan Bireylerin Özgünlük Benlik Saygısı ve Ciddi Boş Zaman Perspektifleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), T.C. Selçuk Üniversitesi

- Sağlık Bilimleri Enstitüsü Rekreasyon Ana Bilim Dalı Konya.
- Dieser, R. B., and Christenson, J. (2016). Integrating positive psychology, behavioral activation, and the serious leisure perspective in mental health counseling: A case report. *International Journal of Applied Positive Psychology*, 1, 57-68.
- Dieser, R. B., Christenson, J., & Davis-Gage, D. (2015). Integrating flow theory and the serious leisure perspective into mental health counseling. *Counselling Psychology Quarterly*, 28(1), 97-111.
- Eraslan, G. (2017). *Spor merkezi üyelerinin ciddi boş zaman etkinliklerine katılımlarının incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) T.C. Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Kütahya.
- Germer, C. (2009). *The mindful path to self-compassion: Freeing yourself from destructive thoughts and emotions*. Hove: Routledge.
- Gilbert, P. (2009). Introducing compassion-focused therapy. *Advances in Psychiatric Treatment*, 15, 199-208.
- Gould, J., Moore, D., McGuire, F., & Stebbins, R. (2008). Development of the serious leisure inventory and measure. *Journal of Leisure Research*, 40(1), 47-68.
- Güngörmüş, H. A., Yenel, F., ve Gürbüz, B. (2014). Bireyleri rekreasyonel egzersize güdüleyen faktörlerin belirlenmesi: Demografik farklılıklar. *International Journal of Human Sciences*, 11(1), 373-386.
- Gürbüz, B., and Henderson, K. (2013). Exploring the meanings of leisure among Turkish university students. *Croatian Journal of Education*.15(4), 927-957.
- Han, J. H. (2020). The effects of personality traits on subjective well-being and behavioral intention associated with serious leisure experiences. *The Journal of Asian Finance, Economics and Business*, 7(5), 167-176.
- Hankin, B. L., Abramson, L. Y., Moffitt, T. E., Silva, P. A., McGee, R., and Angell, K. E. (1998). Development of depression from preadolescence to young adulthood: emerging gender differences in a 10-year longitudinal study. *Journal of Abnormal Psychology*, 107(1), 128.
- Heo, J., and Lee, Y. (2010). Serious leisure, health perception, dispositional optimism, and life satisfaction among senior games participants. *Educational Gerontology*, 36(2), 112-126.
- Hökelekli, H. (2013). *Ailede, Okulda, Toplumda Değerler Psikolojisi ve Eğitimi*. (2.Baskı). İstanbul: Timaş Yayınları.
- Işık, U. (2014). *Beden eğitimi ve spor yüksek okulunda okuyan ciddi boş zaman katılımcılarının kişilik özelliklerinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi), T.C. Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Kütahya.
- Işık, U., Kalkavan, A., ve Demirel, M. (2020). Ciddi boş zaman ölçeği-kısa formu (18-madde)'nin faktör yapısının Türkiye örneğine yönelik sınanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Sportmetre-The Journal of Physical Education and Sport Sciences*, 18(3), 2020, 136-145.
- Jensen, C. R. and Guthrie, S. (2006). *Outdoor Recreation in America* (6th ed.). Champaign, IL: Human Kinetics.
- Jondeau E., and Rockinger M. (2003). Conditional volatility, skewness, and kurtosis: Existence, persistence, and comovements. *Journal of Economic Dynamics & Control*, 27, 1699 – 1737.
- Kara, F. M., Gürbüz, B., ve Sarol, H. (2018). Yetişkinlerde serbest zamanda sıkılma algısı, algılanan sosyal yetkinlik ve benlik saygısı düzeyinin incelenmesi. *Int J Sport, Exer & Train Sci*, 4(4), 113-121.
- Karakuş, N., Selim, S., Ardahanlıoğlu, B. Z., Çınar, İ., ve Özer, Ö. (2014). *Aktif Rekreasyon Alanları Dağılımının CBS Teknikleri ile Analizi Üzerine Fethiye Kent Merkezi Örneği Üzerinde Bir Araştırma*. Coğrafyacılar Derneği Uluslararası Kongresi Bildiriler Kitabı.
- Karaküçük, S. (2008). *Rekreasyon (Boş Zamanları Değerlendirme)*. Gazi Kitabevi, Ankara.
- Karasar, N. (2000). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri: Kavramlar, İlkeler, Terimler*, Nobel Yayın Dağıtım, 10. Baskı, Ankara.
- Kaya, A., Harmandar Demirel, D., ve Demirel, M. (2021). *Ciddi Serbest Zaman ve Rekreasyon Uzmanlığı Arasındaki İlişkinin Kavramsal Açısından İncelenmesi*. Kaya, A., ve Uslu, S. (Ed.), Akademik Serbest Zaman ve Rekreasyon Araştırmaları içinde (ss. 4-22). Konya: NEÜ Yayınları.
- Kim, J., Heo, J., Lee, I. H., and Kim, J. (2015). Predicting personal growth and happiness by using serious leisure model. *Social Indicators Research*, 122, 147-157.
- Murray, D. W., Martin, D., O'Neill, M., and Gouge, T. J. (2016). Serious leisure: the sport of target shooting and leisure satisfaction. *Sport in Society*, 19(7), 891-905.

- Nas, E. ve Sak, R. (2019) Merhamet ve merhamet odaklı terapi. *Celal Bayar University of Social Sciences*, 18(1), 64-84.
- Nas, E., Sak, R., ve Tanhan, F. (2021), Lise Öğrencilerinin Merhamet Düzeylerinin Sosyo-Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 50 (231), 305-334.
- Özinat, M. İ. (2020). *Bir ciddi boş zaman faaliyeti olarak amatör futbolcuların rekreasyonel etkinlik beklentileri*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) T.C. Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Kütahya.
- Pastore, O., Fortier, M., and McFadden, T. (2019). Investigating the relationships between self-compassion, physical activity and happiness within physical activity counselling. *Journal of Exercise, Movement, and Sport*, 51(1), 238-238.
- Pommier, E. A. (2011). The compassion scale. dissertation abstracts. *International Section A: Humanities and Social Sciences*, 72, 1174.
- Punch, S., Russell, Z., and Graham, E. (2022). Serious leisure experience in a dyadic pursuit: elite player motivations and participation in tournament bridge. *Leisure Studies*, 41(1), 12-27.
- Serdar, E., Demirel, M., Demirel, D. H., and Kaya, A. (2022). The relationship between leisure attitude and smart phone addiction: Example of sports science students. *TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 21(1), 180-186.
- Shen, C. C., Tsai, C. H., and Tseng, T. A. (2022). The influence of flow experience and serious leisure on attachment in board game. *Leisure Sciences*, 1-25.
- Stebbins, R. A. (1982). *Serious Leisure: A Conceptual Statement*, The Pacific Sociological Review, 25(2), April, 251-272
- Stebbins, R. A. (2007). *Serious Leisure: A Perspective for Our Time*, Transaction. New York, NY: New Brunswick.
- Torkildsen, G. (2005). *Leisure and Recreation Management* (Fifth Edition). London And Newyork: Taylor and Francis Group
- Tozoğlu, E., Dursun, M., ve Güler, B. (2019). Eğitim fakültesi öğrencilerinin merhamet düzeylerinin spor ve farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Türk Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 156-164.
- Türk Dil Kurumu. (2018). *Güncel Türkçe Sözlük*. <http://www.tdk.org.tr> adresinden 10.10.2021 tarihinde erişilmiştir.
- Wong M. C., Fung H. W., and Yuan G. F. (2023). The association between physical activity, self-compassion, and mental well-being after covid-19: In the exercise and self-esteem model revised with self-compassion (exsem-sc) perspective. *Healthcare (Basel)*, 12(2), 233.
- Wu, J., Li, X., Gao, B., and Su, X. (2020). The effects of serious leisure involvement on subjective well-being and successful aging: A case study of young-old participants in Chinese seniors' universities. *Sage Open*, 10(1), 2158244020914559.
- Yılmaz, S. (2004). Serçeme Vadisi'nin rekreasyonel kullanım potansiyelinin belirlenmesi. *Ekoloji Çevre Dergisi*, 13 (51): 1-6.
- Zengin, A., ve Karagün, E. (2021). Serbest zamanlarında spor merkezlerine devam eden bireylerinegzersiz branşları açısından öfke ve merhamet düzeyleri. *Turkish Studies*, 16(1), 453-471.

Examination Of The Impact Of Zeybek Dances On Elderly People In Terms Of Their Falling Efficiency and Mobility

Sevinç SERİN YAMAN¹ Emine İNER²

Abstract

In this study, it was aimed to examine the effects of 12-week zeybek dance on the falling activities and mobility of the elderly. A total of 20 elderly individuals, 10 in the experimental group and 10 in the control group, living in the nursing home of Edirne Governorship, participated in the research group voluntarily. From the measurements of experimental and control group pre-test and post-test physical measurements, fall efficiency and mobility are taken respectively. In comparison of scores between (control-experiment) Mann Whitney U test; Wilcoxon signed-rank test was used to compare the pre-test and post-test scores within the group. Rosenthal's r statistics were used to calculate the effect size. A statistically significant positive difference was found between pre-test and post-test scores ($p < 0.05$). According to the results of the research, statistically significant differences were found in the mobility and fall efficiency variables of the elderly individuals who participated in the 12-week Zeybek dance practices ($p < 0.05$). Zeybek practices have shown that it significantly reduces fear of falling and affects mobility positively. It was concluded that the effect of physical inactivity on the anxiety of falling is high in the elderly. ($r > 0.50$).

Keywords: Falling in Elderly People, Zeybek Folk Dance, Mobility

Yaşlılarda Zeybek Oyunlarının Düşme Etkinliği ve Mobiliteleri Üzerine Etkisinin İncelenmesi

Öz

Bu araştırmada, 12 haftalık zeybek oyunlarının yaşlıların düşme etkinlikleri ve mobiliteleri üzerine etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma grubuna, Edirne Valiliği huzurevinde yaşayan, 10 deney grubu, 10 kontrol grubu olmak üzere toplam 20 yaşlı birey gönüllü katılım göstermiştir. Deney ve kontrol grubu ön test ve son test fiziksel ölçümlerinden sırasıyla; düşme etkinliği ve mobilite alınmıştır. Bağımsız gruplar arası puanların karşılaştırılmasında Mann Whitney U testinden; grup içinde ön test ve son test puanlarının karşılaştırılmasında Wilcoxon işaretli sıralar testinden yararlanılmıştır. Etki büyüklüğünün hesaplanmasında Rosenthal'in r istatistiği kullanılmıştır. Deney grubu ve kontrol grubu ön test - son test puanları arasında istatistiksel olarak pozitif yönde anlamlı farklılık bulunmuştur ($p < 0,05$). Araştırma sonucuna göre 12 haftalık Zeybek oyunu çalışmalarına katılan yaşlı bireylerin mobilite ve düşme etkinliği değişkenlerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılıklara rastlanmıştır ($p < 0,05$). Zeybek çalışmalarının düşme endişesinde anlamlı düzeyde

¹ Istanbul Gelisim University, School of Physical Education and Sports, Istanbul-Türkiye. <https://orcid.org/0000-0001-5081-1299>, seserin@gelisim.edu.tr

² Istanbul Gelisim University, Institute of Graduate Studies, İstanbul-Türkiye. <https://orcid.org/0000-0002-5974-2047>, mniner@hotmail.com

Citation/Atıf: Serin Yaman, S., İner, E. (2023). Examination Of The Impact Of Zeybek Dances On Elderly People In Terms Of Their Falling Efficiency and Mobility. *Türkiye Spor Bilimleri Dergisi*, 7(1), 18-27.

Geliş Tarihi: 12.05.2023

Kabul Tarihi: 25.06.2023

Türkiye Spor Bilimleri Dergisi

azalttığı ve mobilitayı pozitif yönde etkilediği ortaya konmuştur. Yaşlılarda fiziksel aktivitesizliğin düşme endişesi üzerindeki etkisinin yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. ($r > 0,50$).

Anahtar Kelimeler: Yaşlılarda Düşme , Zeybek Halk Dansları, Mobilitate

INTRODUCTION

The World Health Organization (WHO) defines aging as the gradual decrease in the body's capacity to respond appropriately to internal and external stimuli (Kesioğlu, Bilgiç, Pıçakçıefe, & Uçku, 2003). Physiological and physical changes in elderly individuals restrict their ability in the performance of certain activities and negatively affect their quality of life, especially in terms of health. Evaluation of the quality of life of the elderly, and especially, of their physical condition in relation to walking, balance, joint range of motion, and muscle strength has a critical place in clinical practice. Examination of the findings of the World Health Organization indicates that the highest rate of death in old age is related to circulation, while instances of falling takes the second place. Instances of falling are one of the biggest problems in old age, and care centers for the elderly. It has been determined that 46% of these elderly individuals are 65 and over, and the rate of instances of falling increases by 7.8% after the age of 80. It is seen that the falling rate of the elderly with mobility problems is 41.5% higher than those without mobility problems (Akgör, 2017). There is qualified evidence from clinical studies, systematic reviews and meta-analyses that regular strength and balance training can reduce the risk of falls by 15% to 50% in community-dwelling older adults (Kirsti, 2015). When the studies in the literature are examined, it is seen that dance practices improve physical fitness, static dynamic balance and lower extremity strength in elderly individuals (Vaccaro, 2019), walking positively affects dynamic mobility (Arguelles, Mansilla, Antunez, Ardila, & Munoz, 2015), When the effect of traditional folk dances on the elderly is examined, it is seen that it improves the static and dynamic balance (Noopud, 2019), also positively affects mobility (Lim, Park, Kim, Kim, &

Chae, 2010), it has been determined that it affects physical fitness positively (Argiriadou, 2018). Studies show that the elderly are generally about to develop their physical and motoric features. *Zeybek* is a Turkish folk dance prevalent in Western Anatolia. *Zeybek* folk dance features movements such as intense zeybek which involves stepping from the heel to the sole, and turns and pulling the knees up whilst walking, squatting and foot steps, knee tapping, bouncing (swift). (Gülbeyaz, 2005). *Zeybek* folk dance was performed for 12 weeks, 2 days a week (Monday-Thursday). In the research, Harmandalı *Zeybek* was taught in the first four weeks of the 12 weeks, Kerimoğlu *Zeybek* in the second four weeks and Çökertme *Zeybek* in the third four weeks, all three being types of *Zeybek*. Experimental research, especially traditional dance interventions, aimed directly at reducing falls, which is one of the most life-threatening problems experienced by the elderly, is almost non-existent. In this respect, it is considered that our research will contribute to the literature..

Research Aims

The aim of this study is to investigate the effect of 12-week *Zeybek* dance on mobility and falling activities in the elderly aged 65 and over.

METHOD

Research Model

In this research, pretest-posttest design with experimental and control groups, which is one of the quasi-experimental methods, was used as a model. This design is one of the research models in which the data desired to be observed is produced under the direct control

of the researcher in order to try to determine the cause and effect relationships (Karasar, 2009).

Sample Group

The research group is located in the Edirne Governorship nursing home. It consists of 20 elderly individuals, 10 in control and 10 in experimental groups, aged 65 and over, who voluntarily participated in the study, who can speak and understand Turkish fluently, and who do not have any physical, psychological or mental disabilities. The research group is formed by the convenience sampling method, which is one of the non-random sampling methods.

Data Collection Tool

From the measurements of experimental and control group pre-test and post-test; FES-I Falls Efficacy Scale International was used to measure fall efficiency, and Rivermead Mobility Index Test and final tests were taken to measure mobility respectively.

Fes-I Falls Efficacy Scale

It consists of 16 items and two factors, developed by Ziegler et al. and adapted into Turkish by Ulus et al. (2011), and designed in a 4-point likert structure (Ulus et al., 2011). It is a self-report questionnaire that provides anxiety-level information about falls during activities of daily living.

The questionnaire contains 16 items scored above four points (1 = not at all concerned - 4 = very worried), providing a total score of 16 (no worries) to 64 (extremely worried). To assess the validity of FES-I, MBI was compared with RÖMORG and BBS. As the scores obtained from the scale increase, the level of anxiety also increases. The item internal consistency reliability coefficient of the scale is 0.94. The correlation between the test-retest and all the items used in the scale was found to be high and significant.

Rivermood Mobility Index

The scale, which was developed by Tinetti et al. (1990) and adapted into Turkish by (Akın

and Emiroğlu, 2007), consists of 15 items. RMI is an index based on measuring mobility status and includes one-dimensional mobility activities. Only 1 item, consisting of 14 questions and one observation, including a series of sequential activities according to the Guttman Scale, is scored by the interviewer, based on the individual's self-report in the answers to the questions. 1 point is given for the "yes" answer given to the questions, and 14 points and below indicates a mobility problem, 15 points indicate that there is no problem in mobility, and 0-15 points can be obtained (Akın & Emiroğlu, 2007).

Procedure

Zeybek Dance Programme

Zeybek dances were practiced with the experimental group for 12 weeks, 2 days a week (Monday-Thursday). Harmandalı Zeybek was taught in the first four weeks of 12 weeks, Kerimoğlu Zeybek was taught in the second four weeks, and Çökertme Zeybek was taught in the third four weeks. When the literature is examined, it is stated that aerobic exercises should last at least 6-8 weeks. However, in the first training phase, when the exercise program is adapted in the first 3 months, it should include low-intensity aerobic or resistance and calisthenic exercises (Ergün & Baltacı, 2018). Therefore, we limited our study to 12 weeks. Harmandalı Zeybek, Kerimoğlu Zeybek & Çökertme Zeybek are performed in 9 strokes, 3+2+2+2 during which the weight distribution is transferred from one foot to the other during Walking; and also during the rotations in its own axis, the weight is on the left side in the anterior axis, and when the arms are raised, the right foot is externally rotated and bouncing is performed. The trunk and knees perform flexion while approaching the ground for squatting. In Kerimoğlu Zeybek, arms are raised to the level of head with a horizontal adduction on the shoulders while the right hip and the knee perform flexion. With the weight step, the right foot claw is put next to the left foot, while walking, one of the arms is lowered and the shoulder is internally rotated,

and the hand is taken to the back; after the same movement on both sides, the squatting movement is performed, while performing rotation in the trunk, one of the arms is lowered and both knees perform flexion. (Ötken, 2002). Çökertme is a single-episode folk dance with free hand movements. The first step starts with the left foot, and then walking is performed by cross-stepping of the right and left feet. During Çökertme Zeybek, which consists of 4 strokes and 2 measures,

arms are taken to the open position in front and with bent at the elbows, from above the waist, to the sides, above the head, and lowered slowly to the sides, with right arm placed above and the left arm below. The other movement starts with the left step, turning from the left and walking with the right foot diagonally. It can be completed by stepping forward and squatting with the right foot (Gülbeyaz, 2005).

Table 1. Zeybek Dance Programme

	Training frequency	Training Days	Training Stint	Sort of Zeybek Folk Dance	Training Intensity	Pulse
1. Week	2	Monday-Thursday	40'	Harmandalı	%40-60	94-107 ±10
2. Week	2	Monday-Thursday	40'	Harmandalı	%40-60	94-107 ±10
3. Week	2	Monday-Thursday	40'	Harmandalı	%40-60	94-107 ±10
4. Week	2	Monday-Thursday	40'	Harmandalı	%40-60	94-107 ±10
5. Week	2	Monday-Thursday	50'	Kerimoğlu	%40-60	94-107 ±10
6. Week	2	Monday-Thursday	50'	Kerimoğlu	%40-60	94-107 ±10
7. Week	2	Monday-Thursday	50'	Kerimoğlu	%40-60	94-107 ±10
8. Week	2	Monday-Thursday	50'	Kerimoğlu	%40-60	94-107 ±10
9. Week	2	Monday-Thursday	60'	Çökertme	%40-60	94-107 ±10
10. Week	2	Monday-Thursday	60'	Çökertme	%40-60	94-107 ±10
11. Week	2	Monday-Thursday	60'	Çökertme	%40-60	94-107 ±10
12. Week	2	Monday-Thursday	60'	Çökertme	%40-60	94-107 ±10

Data Collection

The data were obtained face-to-face and on the basis of voluntary participation from the Edirne Governorship nursing home, by explaining the purpose and content of the research to the participants.

Data Analysis

IBM SPSS 26.0 program was used for data analysis. The skewness and kurtosis values

were used to determine the normality distribution of the scale and test scores. The fact that the skewness and kurtosis coefficients used in the normal distribution feature of the scores obtained from the variable are within the limits of ±1 can be interpreted as the scores do not show a significant deviation from the normal

distribution (Büyüköztürk, 2011). Mann Whitney U analysis is used for comparison of scores between groups (control-experiment) because at least one of the variable pairs (eg, experiment-control, pre-post) did not show normal distribution and this problem could not be overcome despite the transformations; Wilcoxon signed-rank test was used to compare the intra-group pre-test and post-test scores. In data statistical analysis, the confidence interval was determined as 95% (significance level 0.05 $p < 0.05$). Rosenthal's r statistics were used when there was a significant difference between the pretest and posttest scores of Zeybek studies to determine the effect size on fall anxiety and mobility. Rosenthal's formula for r is as follows. It can be calculated by dividing the standardized Z statistic as an absolute value by the square root of the total number of samples in both groups

(in the Wilcoxon test, the square root of the sample total at two different times). $0.10 < d < 0.30$ "small effect" in Rosenthal's r statistic; $0.30 < d < 0.50$ "moderate effect"; $d \geq 0.50$ is accepted as "major impact" (Rosenthal, 1994; Rosenthal, 2000; Tomczak & Tomczak, 2014).

$$\text{Rosenthal's } r = \frac{|Z|}{\sqrt{n}}$$

RESULTS

In this section, in line with the purpose and method of the research, the fall efficiency and mobility measurements of the volunteer participants in the experimental and control groups are presented in tables by interpreting the pre-test and post-test score comparisons both for the group and between the groups.

In Table 2, descriptive statistics of the pre-test and post-test scores of the experimental group (Zeybek practice group) are given.

Table 2. Descriptive statistics of the experimental group (Zeybek practice group) scores

Scale/Test	Test Time	n	Min.	Max.	\bar{X}	Std.	S.	K.
Fall Efficacy	Pre-test	10	20,00	46,00	25,10	8,01	2,34	5,95
	Post-test	10	18,00	33,00	21,40	4,35	2,47	6,88
Mobility Index	Pre-test	10	10,00	15,00	12,80	1,62	-0,19	-0,48
	Post-test	10	12,00	15,00	13,40	1,07	0,32	-0,88

S.: Skewness K.: Kurtosis \bar{X} : Mean Std. : Standart Deviation

The Fall Efficacy pre-test mean score of the elderly participants in the Zeybek practice group was 25.10 ± 8.01 ; The mean of the Fall Efficacy post-test score was determined as 21.40 ± 4.35 . The range of score values that can be obtained from the scale is 16-64. Accordingly, the elderly participants in the Zeybek practice group had low concerns about the possibility of falling before and after the Zeybek practice.

The Mobility Index pre-test mean score of the elderly participants in the Zeybek practice group was 12.80 ± 1.62 ; Mobility Index post-test mean score was found to be 13.40 ± 1.07 . According to the lowest (0) and highest (15) points that can be obtained, the elderly participants in the Zeybek practice group have a high level of mobility before and after the zeybek exercises, but there are mobility problems according to the cut-off score of 14.

Table 3. Descriptive Statistics of Control Group Scores

Scale/Test	Test Time	n	Min.	Max.	\bar{X}	SS	S.	K.
Fall Efficacy	Pre-test	10	17,00	41,00	23,70	8,26	1,42	0,88
	Post-test	10	17,00	44,00	25,70	8,81	1,21	0,60
Mobility Index	Pre-test	10	10,00	15,00	13,10	1,52	-0,68	0,62
	Post-test	10	11,00	15,00	12,40	1,26	0,69	0,59

S.: Skewness K.: Kurtosis

The Fall Efficacy pre-test mean score of the elderly participants in the control group was 23.70 ± 8.26 ; the mean of Fall Efficacy post-test score was determined as 25.70 ± 8.81 . Elderly participants in the control group had low concerns about the possibility of falling on both measures.

The mean Mobility Index pretest score of the control group was 13.10 ± 1.52 ; Mobility Index posttest mean score was found to be 12.40 ± 1.26 . Although the elderly participants in the control group had a high level of mobility in both measurements, they experienced mobility problems according to the cut-off score of 14.

Table 4. Comparison Of The Pretest Scores Of The Experimental And Control Groups

Scale/Test	Groups	N	Average	Total	Z	p
Fall Efficacy	Experiment	10	12,10	121,00	-1,22	-0,46
	Control	10	8,90	89,00		
Mobility Index	Experiment	10	9,90	99,00	0,224	0,643
	Control	10	11,10	111,00		

It was determined that the Fall Efficacy and Mobility Index pre-test mean scores of the experimental and control groups before the

Zeybek practice did not differ significantly ($p > 0.05$).

Table 5. Comparison Of The Post-Test Scores Of The Experimental And Control Groups

Scale/Test	Groups	N	Average	Total	Z	p	Rosenthal's <i>r</i>	Impact Level
Fall Efficacy	Experiment	10	9,00	90,00	-1,15	0,252	0,256	minor level
	Control	10	12,00	120,00				
Mobility Index	Experiment	10	12,80	128,00	-1,81	0,070	0,405	moderate level
	Control	10	8,20	82,00				

It was determined that the Fall Efficacy and Mobility Index post-test mean scores of the experimental and control groups did not differ significantly ($p > 0.05$).

However, the group effect on fall anxiety in the elderly was small ($0.10 < r < 0.30$); It was determined that the group effect on mobility was at a moderate effect level ($0.30 < r < 0.50$).

Table 6. Comparison Of Experimental Group Pre-Test And Post-Test Scores

Scale/Test		N	Average	Total	Z	p	Rosenthal's <i>r</i>	Impact Level
Fall Efficacy	Negative Rows	8	4,50	36,00	-2,53	0,012	0,799	Major
	Positive Rows	0	0,00	0,00				
	Equality	2						
	Total	10						
Mobility Index	Negative Rows	1	2,50	2,50	-1,73	0,084	0,547	Major
	Positive Rows	5	3,70	18,50				
	Equality	4						
	Total	10						

It was determined that there was a significant difference ($z = -2.53$; $p < 0.05$) between the

experimental group (Zeybek practice group) Fall Efficacy pre-test and post-test mean

scores. It was determined that the effect of It was determined that there was no significant difference between the mobility index pretest and posttest mean scores of the experimental group (Zeybek practice group) ($p>0.05$). It was determined that the effect of Zeybek practice carried out with the experimental group on mobility was at a high level ($r > 0.50$).

Zeybek practice carried out with the experimental group on fall anxiety was at a high level ($r > 0.50$) and Zeybek practice caused a significant decrease in fall anxiety.

Table 7. Comparison of Control Group Pre-Test and Post-Test Scores

Scale/Test	N	Average	Total	Z	p	Rosenthal's r	Impact Level
Fall Efficacy	Negative Rows	0	0,00	0,00	-2,55	0,805	Major
	Positive Rows	8	4,50	36,00			
	Equality	2			0,011		
	Total	10					
Mobility Index	Negative Row:	7	4,57	32,00	-2,11	0,035	Major
	Positive Rows	1	4,00	4,00			
	Equality	2			0,667		
	Total	10					

It was determined that there was a significant difference ($z=-2.55$; $p<0.05$) between Fall Efficacy pretest and posttest mean scores of the control group. Fear of falling increased significantly in the control group who did not do any physical activity (an increase was observed in falling anxiety in 8 participants, but there was no participant with a decreased anxiety score). According to Rosenthal's r coefficient, the effect of physical inactivity on the anxiety of falling in the elderly is at the highest level ($r > 0.50$).

DISCUSSION and CONCLUSIONS

When the studies in the literature are examined, it is seen that the effects of exercise on existing cognitive and emotional problems and quality of life are generally examined instead of preventive studies against future problems (Albert et al., 2007; Argiriadou et al., 2017; Douka et al., 2019; Karakaya et al., 2009; Kattenstroth, Kalisch, Holt and Tegenthoff, 2013; Kim et al., 2011; Lykesas, Giosos, Douka, Bakirtzoglou and Chatzopoulos, 2019; Marks, 2016; Mavrovouniotis, Argiriadou and Papaioannou,

2010; McNeely, Duncan and Earhart 2015; Wu et al., 2010; Zilidou et al., 2018)

When the research results are examined; It was determined that the anxiety about the possibility of falling before the application was low in the experimental and control groups, but mobility problems were experienced in both groups.

It was determined that there was a significant difference between the mobility index pretest and posttest mean scores of the control group ($z=-2.11$; $p<0.05$). Mobility decreased significantly in the control group, which did not do any physical activity (7 participants had a decrease in mobility, only 1 participant had an increase in mobility). According to Rosenthal's r coefficient, the negative effect of physical inactivity on mobility in the elderly is at the highest level ($r > 0.50$).

It was determined that zeybek studies carried out with the experimental group caused a significant decrease in fall anxiety and its effect on mobility was at a high level. Fear of falling significantly increased in the control group. As a result of this information, we can say that the effect of physical inactivity on the

anxiety of falling and its negative effect on mobility in the elderly increase to a high level.

When the literature is examined, it is seen that the decrease in mobility increases the risk of falling in the intervention studies conducted on instances of falling in the elderly (Akgör, 2017), and that it increases the hand grip strength, lower extremity strength and flexibility values (Kaldırımçı, 2004), and that there are very few studies on traditional dances and these studies are carried out to examine the effects of motoric features. Studies have shown that it increases balance performance (Noopud, Suputtitada, Khongprasert and Kanungsukkasem, 2019), reduces the risk of falling (Nur, Susanto, Yunanto, Susumaningrum & Rasni, 2022), positively affects flexibility and strength values (Im, Bang and Seo, 2019, has positive effects on physical performance, balance and depression (Eyigor, Karapolat, Durmaz, Ibisoglu, and Cakir, 2009), improves physical fitness as well as psychological well-being (Agiriadou, 2018), increases physical fitness, static balance, lower extremity strength, and cognitive functions (Vaccaro et al., 2019; Serra et al., 2016). Studies in the literature support our research results.

For this reason, it has been concluded that Zeybek dances reduce their falling efficacy and increase their mobility in the elderly. With the decrease in bone density, increase in inorganic substances in the bone and decrease in organic substances as age progresses from adulthood, the probability of fracture is higher in old age than in young individuals. Considering that the self-renewal feature of cells also causes cellular destruction with age, it is seen that regeneration occurs later in old age, so the risks of falling can reach levels that threaten vital functions. In order to increase the quality of life, it is important to carry out studies to prevent falls. Research results support this.

Authors' Statement of Contribution to the Article

Idea/Concept: Sevinç Sermin Yaman, Emine İner; Article design: Sevinç Sermin Yaman, Emine İner; Consulting: Sevinç Sermin Yaman; Data Collection and Processing:

Emine İner; Analysis/Comment: Sevinç Sermin Yaman, Emine İner; Literature review: Sevinç Sermin Yaman, Emine İner; Article writing: Sevinç Sermin Yaman, Emine İner; Critical Analysis: Sevinç Sermin Yaman, Emine İner; Source/Material: Sevinç Sermin Yaman, Emine İner; Article Submission Corresponding Author: Sevinç Sermin Yaman

Conflict of Interest

The authors have no conflict of interest to declare.

Financial support

No financial support was received for the completion of this study.

Ethics Committee Approval

This study is in line with the Declaration of Helsinki. Ethics Committee. Permission was obtained from the Ethics Committee of Istanbul Gelişim University with its meeting dated 11.02.2022 and numbered 2022-04.

Peer Review

After the blind review process, it was found suitable for publication and accepted.

REFERENCES

- Akgör, M. (2017). *Yaşlı Bireylerin Düşme Sıklığını ve Düşme Yönünden Ev İçi Çevre Özelliklerinin Belirlenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Yakın Doğu Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Lefkoşa.
- Akın, B., ve Emiroğlu, O.N. (2007). Rivermead Mobilite İndeksi (RMİ) Türkçe formunun yaşlılarda geçerlilik ve güvenilirliği. *Türk Geriatri Dergisi*, 10, 124-130.
- Albert, P. T., Miller, S. K., Wallmann, H., Havey, R., Cross, C., Chevalia, T., Gillis, C. B., and Kodandapari, K. (2009). The effect of modified jazz dance on balance, cognition, and mood. *Journal of the American Academy of Nurse Practitioners*, 21, 108-115.
- Argiriadou, E., Mavrovouniotis, F., Mavrovouniotis, A., Mavrovounioti, C., Nikitaras, N., and Mountakis, C. (2017). Greek Traditional Dances Program and Self-Evaluated Effects and Changes in Life. *World*

- Journal of Research and Review*, 5 (6), 19-24.
- Büyüköztürk, Ş. (2011). Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı (14. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Douka, S., Zilidou, V. I., Lilou, O., and Manou, V. (2019). Traditional Dance Improves the Physical Fitness and Well Being of the Elderly. *Frontiers in Aging Neuroscience*, 11(75), 1-9.
- Eyigor, S., Karapolat, H., Durmaz, B., Ibisoglu, U., and Cakir, S. (2009). A Randomized Controlled Trial of Turkish Folklore Dance on the Physical Performance, Balance, Depression and Quality of Life in Older Women. *Archives of Gerontology and Geriatrics*, 48, 84–88.
- Gokkaya, N.K.O. (2009). Yaşlılık Döneminde Egzersiz: Ne Çok Az, Ne De Çok Fazla. *Turkish Journal of Physical Medicine and Rehabilitation*, 55(2), 92-94.
- Gülbeyaz, K. (2005). *Türk Halk Oyunlarının Hareket Açısından Değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Teknik Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Im, J. Y., Bang, H.S., and Seo, D. Y. (2019). The Effect of 12 Weeks of a Combined Exercise Program on Physical Function and Hormonal Status in Elderly Korean Women. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 16(21), 1-11.
- Kaldırımçı, M. (2004). *Darülaceze’de Kalan Yaşlılarda Sağlık Amaçlı Fiziksel Egzersizlerin Fiziksel Durum ve Depresyon Düzeyi Üzerine Etkisi*. Yayımlanmamış doktora tezi, Marmara Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul
- Karakaya, M. G., Bilgin, S. C., Ekici, G., Köse, N., and Otman, A. S. (2009). Functional Mobility, Depressive Symptoms, Level of Independence, and Quality of Life of the Elderly Living at Home and in the Nursing Home. *The Journal of Post-Acute and Long-Term Care Medicine*, 10(9), 662-666.
- Karasar, N. (2009). Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler, teknikler. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kattenstrot, J. C., Kalisch, T., Holt, S., and Tegenthoff, M. (2013). Six months of dance intervention enhances postural, sensorimotor, and cognitive performance in elderly without affecting cardio-respiratory functions. *Frontiers in Aging Neuroscience*, 5(1) 1-16.
- Kesioğlu P, Bilgiç N, Piçakçiefe M, Uçku R (2003). İzmir Çamdibi-1 nolu Sağlık Ocağı bölgesi yaşlılarında yetersizlik ve kronik hastalık prevalansı. *Turkish Journal of Geriatrics*, 6(1), 27 - 30.
- Kim, S. H., Kim, M., Ahn, Y. B., Lim, H. K., Kang, S. G., Cho, J. h., Park, S. J., Song, S. W. (2011). Effect of dance exercise on cognitive function in elderly patients with metabolic syndrome: A pilot study. *Journal of Sports Science and Medicine*, 10, 671-678.
- Lykesas, G., Giosos, I., Douka, S., Bakirtzoglou, P., and Chatzopoulos, D. (2019). Epistemological Assumptions About the Relationship Between Quality of Life and Dance: A Different Approach. *Sport Science*, 12(1), 77-82.
- Marks, R. (2016). Narrative Review of Dance-based Exercise and Its Specific Impact on Depressive Symptoms in Older Adults. *AIMS Medical Science*, 3(1), 61-76.
- Mavrovouniotis, F. H., Argiriadou, E. A., and Papaioannou, C. S. (2010). Greek Traditional Dances and Quality of Old People’s Life. *Journal of Bodywork & Movement Therapies*, 14, 209-218.
- McNeely, M. E., Duncan, R. P., & Earhart, G. M. (2015). A Comparison of Dance Interventions in People With Parkinson Disease and Older Adults. *Maturitas*, 81, 10-16.
- Noopud, P., Suputtitada, A., Khongprasert, S., & Kanungsukkasem, V. (2019). Effects of Thai Traditional Dance on Balance Performance in Daily Life Among Older Women. *Aging Clinical and Experimental Research*, 31, 961–967.
- Nur, K. M., Susanto, T., Yunanto, R. A., Susumaningrum, L. A., & Rasni, H. (2022). Traditional Dance “Molong Kopi” for Maintaining of Health Status Among Older Adults in Long-term Care of Indonesia. *Working With Older People*, 26(3), 238-245.
- Ötken, N. (2002). *Türk Halk Oyunlarında Kullanılan Temel Hareketlerin Tespiti ve Anatomik Analizi*. Sanatta Yeterlilik Tezi, İstanbul Teknik Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Rasi, K. U., Patil, R., Karinkanta, S., Kannus, P., Tokola, K., Allardt, C. L., & Sievänen, H. (2015). Exercise and Vitamin D in Fall Prevention Among Older Women A Randomized Clinical Trial. *JAMA Internal Medicine*, 175(5), 703-711.
- Rosenthal, R. (1994). Parametric measures of effect size. In H. Cooper & L. V. Hedges (Eds.). *Handbook of Research Synthesis*

- (pp. 231–244). New York: Russell Sage Foundation.
- Rosenthal, R., Rosnow, R. L. and Rubin, D. B. (2000). *Contrasts and Effect Sizes in Behavioral Research: A Correlational Approach*. New York: Cambridge University Press.
- Serra, M. M., Angelica, C. A., Mark, P., Mochizuki, L., Greve, J. M., and Luiz, E. G. L. (2016). Balance and Muscle Strength in Elderly Women Who Dance Samba. *Plos One*, 11(12), 1-9. doi:10.1371/journal.pone.0166105
- Şen, G., & Erol, S. (2018). Huzurevinde Yaşayan Yaşlı Bireylerin Düşme Korkusunu Azaltmada Güvenli Hareket ve . *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 5(3), 387-396.
- Tinetti, M. E., Richman, D., & Lynda, P. (1990). Falls efficacy as a measure of fear of falling. *PubMed*, 45(6), 239-243.
- Tomczak, M. ve Tomczak, E. (2014). The need to report effect size estimates revisited. An overview of some recommended measures of effect size. *Trends in Sport Sciences*. 1(21): 19-25.
- Ulus, Y., Durmuş, D., Akyol, Y., Terzi, Y., Bilgisi, A., and Kuru, Ö. (2011). Reliability and validity of the Turkish version of the Falls Efficacy Scale International (FES-I) in community-dwelling older persons. *Archives of Gerontology and Geriatrics*, 54, 429-433.
- Ural, A., Kılıç, İ., (2011) *Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS ile Veri Analizi*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Vaccaro, M. G., Izzo, G., Ilacqua, A., Migliaccio, S., Baldari, C., Guidetti, L., Lenzi, A., Quattrone, A., Aversa, A., and Emerenzian, G. P. (2019). Characterization of the Effects of a Six-Month Dancing as Approach for Successful Aging. *International Journal of Endocrinology*, 1-7. doi:10.1155/2019/2048391.
- Wong, R. M., Chong, K. C., Law, S. W., Ho, W. T., Li, J., Chui, C. S., Chow, S. K. H., and Cheung, W. H. (2020). The effectiveness of exercises on fall and fracture prevention amongst community elderlies: A systematic review and meta-analysis. *Journal of Orthopaedic Translation*, 24, 58-65.
- Wu, W. L., Wei, T. S., Chen, S. K., Chang, J. J., Guo, L. Y., & Lin, H. T. (2010). The effect of Chinese Yuanji-Dance on dynamic balance and the associated attentional demands in elderly adults . *Journal of Sports Science and Medicine*, 9, 119-126.
- Zilidou, V. I., Frantzidis, C. A., Romanopoulou, E. D., Paraskevopoulos, E., Douka, S., and Bamidis, P. D. (2018). Functional Re-Organization of Cortical Networks of Senior Citizens After a 24-Week Traditional Dance Program. *Frontiers in Aging Neuroscience*, 10(422), 1-14.

Bedensel Eğitimi Dersinde Çocuklarda Algılanan Nedensellik Odağı Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması (Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması)¹

Ali Haydar SERİN²

Elif Nilay ADA³

Öz

Bu araştırmanın amacı, bedensel eğitimi ve spor dersinde öğrencilerin güdülenme nedenlerini belirlemek için geliştirilmiş olan Çocuklarda Algılanan Nedensellik Odağı Ölçeği (Perceived Locus of Causality-Child Version) çocuk formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışmasını yapmaktır. Geçerlik ve güvenilirlik çalışmasının örneklemini Mersin ilinden araştırmanın amacına uygun olarak “amaçlı örnekleme” tekniği ile seçilen 5, 6 ve 7. sınıflar düzeyinde öğrenim gören yaşları 10 ile 13 arasında değişen 246 kız ($X_{yaş}=11.65$, $Ss=0.94$) ve 232 erkek ($X_{yaş}=11.74$, $Ss=0.90$) toplam 478 ($X_{yaş}=11.69$, $Ss=0.92$) öğrenci oluşturmuştur. Katılımcılara “Kişisel Bilgi Formu” ve “Çocuklarda Algılanan Nedensellik Odağı Ölçeği” uygulanmıştır. 13 maddeli 5 boyutlu ölçeğin yapı geçerliği Doğrulayıcı Faktör Analizi ile test edilmiştir. Birinci düzey Doğrulayıcı Faktör Analizi sonucunda elde edilen uyum iyiliği değerleri ($\chi^2 (168.02)/df (56)=3$; $RMSEA=.065$; $NNFI=.96$; $CFI=.97$; $GFI=.95$) önerilen beş faktörlü modelin veri ile uyumlu ve kabul edilebilir olduğunu göstermiştir. İçsel güdülenme boyutu için .83, özdeşimle düzenleme boyutu için .78, içe yansıtılmış düzenleme boyutu için .78, dışsal düzenleme boyutu için .71 ve güdü yoksunluğu (güdülenmeme) boyutu için .80 iç tutarlık katsayıları elde edilmiştir. Elde edilen değerler neticesinde Çocuklarda Algılanan Nedensellik Odağı Ölçeğinin algılanan nedensellik odağını ölçmek adına geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olduğu ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Bedensel Eğitimi, Hür İrade Kuramı, Algılanan Nedensellik Odağı

Adaptation of Perceived Casualty Focus Scale in Children in Physical Education Lesson to Turkish (Validity and Reliability Study)

Abstract

The purpose of this research is to conduct the validity and reliability study of the Perceived Focus of Causality-Child Version Scale, which aims to determine the motivation reasons of students in physical education and sports lessons. The sample of the validity and reliability study consists of a total of 478 students ($X_{age}=11.69$, $Sd=0.92$), 246 girls ($X_{age}=11.65$, $Sd=0.94$) and 232 boys ($X_{age}=11.74$, $Sd=0.90$), aged between 10 and 13 who study at the 5th, 6th and 7th grades, first selected by “Purposeful Sampling” technique in accordance with the purpose of the research from Mersin city. “Personal Information Form” and “Perceived Causality Focus in Children Scale” were applied to the participants. The construct validity of the 13-item which have 5-dimensions were tested with Confirmatory Factor Analysis. Goodness of fit values obtained as a result of first

¹ Bu çalışma yüksek lisans tezinden özetlenmiştir.

² Sorumlu Yazar, Mersin Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Mersin-Türkiye, <https://orcid.org/0000-0001-5139-989X>, serin.alihaydar.ahs@gmail.com

³ Mersin Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Mersin-Türkiye, <https://orcid.org/0000-0002-8817-6136>, elifnilayada@gmail.com

Atıf/Citation: Serin, A.H., Ada, E.N. (2023). Bedensel Eğitimi Dersinde Çocuklarda Algılanan Nedensellik Odağı Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması (Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması). *Türkiye Spor Bilimleri Dergisi*, 7(1), 28-38.

Geliş Tarihi: 14.09.2022

Kabul Tarihi:26.06.2023

Türkiye Spor Bilimleri Dergisi

level DFA (χ^2 (168.02)/df (56)=3; RMSEA=.065; NNFI= .96; CFI= .97; GFI=.95) have showed that the proposed five-factor model is compatible with the data and is acceptable. For intrinsic motivation dimension .83, for identified regulation dimension .78, for introjected regulation dimension .78, for external regulation dimension .71, for amotivation dimension .80 internal consistency coefficients were obtained. As a result of the values obtained, it has been revealed that the Perceived Casualty Focus Scale in Children a valid and reliable measurement tool in order to measure the perceived causality focus.

Keywords: Physical Education, Self Determination Theory, Perceived Focus of Causality

GİRİŞ

Beden eğitimi, doğası gereği rekabetçi olmayan ve beden eğitimi için özel bir beceriye sahip olmayanlar da dahil olmak üzere tüm çocukların fiziksel, psiko-motor, bilişsel ve duyuşsal ihtiyaçlarının karşılanmasının önemli olduğu eğitim alanıdır. Ayrıca genel eğitimin tamamlayıcı ve ayrılmaz bir parçası olan beden eğitimi, bireylerin sağlıklı büyüme, gelişme ve ahlaki değerleri kazanmasını sağlayan güçlü bir içeriğe sahiptir (Başoğlu, 1995). Bununla birlikte çocuklara ve ergenlere harekete yönelik beceri alışkanlığı kazandıran beden eğitimi öğretmenleri ve onların yarattığı ders iklimi, dersin kaliteli geçmesi adına sergilenecek davranış örüntülerinde önemli bir paya sahiptir. Bu bağlamda, öğretmen tüm çocuklara kendilerini güvende hissedebilecekleri ve başarılı olabilecekleri bir ders ortamı yaratmalıdır. Beden eğitimi öğretmenlerinin ders ortamındaki yetkinlikleri ve öğrencilerin beden eğitimi dersinde güdülenmeleri ile eğlenceli ve mutlu olarak kazanacakları pozitif deneyimler yetişkinlikte de bireylerin fiziksel aktivite yapma alışkanlığının devam etmesini sağlayacaktır (Daşdan Ada, Aşçı, Kazak Çetinkalp ve Altıparmak, 2012).

Beden eğitimi dersinde, öğrencilerin derse aktif katılım ve başarılı olmaya yönelik tutumlarında güdülenmenin etkin rol aldığından söz edilmiştir. Bu bağlamda yapılan çalışmaların daha eğitici ve öğretici geçmesi adına uzmanlar ve öğretmenlerin öğrencileri nasıl motive edeceklerini bilmeleri gerektiği anlayışı savunulmuştur (Xiang, Bruene ve McBride, 2004). Bunun yanı sıra öğrencilerin akademik başarıları ve beden eğitimi öğretmenleri tarafından oluşturulan

öğrenme ikliminin beden eğitimi dersindeki güdülenme düzeylerini etkilemede önemli bir yere sahip olduğu düşünülmektedir (Aşçı ve İlker, 2018).

Güdülenme, bireylerin öğrenme ve başarıma ihtiyaçlarıyla ilişkilendirilip davranışın belirli bir amaç ve istek yönünden beceriye dönüştürülmesi süreci olarak tanımlanmıştır (Şahin, 2004). Güdülenmeye yönelik farklı kuram ve yaklaşımların var olmasıyla birlikte Deci ve Ryan'ın Hür İrade Kuramını temel alan beden eğitiminde güdülenme yaklaşımları son yıllarda birçok çalışmaya kaynaklık etmiştir (Wang, Chatzisarantis, Spray ve Biddle, 2002). Bireyler üzerinde farklı güdülenme profillerinin varlığından söz eden kuram, güdülenmenin en hür iradeli yapısından en az hür iradeli yapısına doğru sırasıyla; içsel güdülenme, dışsal güdülenme ve güdülenmeme olarak açıklanır (Daşdan Ada vd., 2012).

Hür İrade Kuramı, özerk (içsel) ve kontrollü (dışsal) eylemler arasındaki ayrımı ele alan kuramsal yapıya sahiptir (Hagger et al., 2007). Bireylerin uygulamada göstermiş olduğu davranışın en hür iradeli yapısı, daha az hür iradeli yapısına ya da hiç güdülenmediği davranış yapısına göre devinimsel, bilişsel ve duyuşsal anlamda daha olumlu sonuçlarla ilişkilendirilmiştir. Dışsal olarak güdülenen bireylerde ise hareket dış etkenlere (ödülleri, cezalar veya başkalarının beklentileri) bağlı olarak zorunluluktan ortaya çıkmaktadır. Güdülenme sırasının en sonunda yer alan güdülenmemede bireyler, içsel ya da dışsal olarak güdülenmezler (Ersöz, 2011). Bu yapı ile ilişkili olarak Nedensellik Yönelimi Kuramı ise bireylerin daima gelişime açık bir varlık olduğunu, insan davranışlarının doğasının anlaşılmasına çalışıldığını ve kişisel

farklılıkların göz önünde bulundurulması gerektiğinden söz etmektedir. Buradan hareketle bu çalışmada beden eğitimi dersinde algılanan nedensellik odağı ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılarak Türkçe literatüre kazandırılmak istenmiştir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı Çocuklarda Algılanan Nedensellik Odağı (Ç-ANO) Ölçeği (Perceived Locus of Control-Children version C-PLOC)'nin ortaokul beden eğitimi dersi ortamı için geçerlik ve güvenilirlik çalışmasını yapmaktır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Beden eğitimi ve spor dersine katılan çocukların, güdülenme düzeylerinin ölçülebilmesi için yapılan bu uyarlama çalışması, nicel veri toplamaya dayalı bilimsel araştırmalar düzeyinde betimsel model kullanılarak yürütülmüştür. Betimleyici araştırmalarda amaç yalnızca betimlemek olabileceği gibi araştırmalar hem betimleme hem de açıklama amacını taşıyabilir. Bu araştırmada beş alt boyuttan oluşan "Çocuklarda Algılanan Nedensellik Odağı Ölçeği" (Children's Perceived Locus of Causality Scale) ergenlik öncesi ortaokul öğrencileri üzerinde uygulanarak Türk kültürüne uyarlanmıştır. Uyarlanması yapılan ölçeğin, uyarlama sürecine ilişkin izlenen adımlar Çapık, Gözüm ve Aksayan'a (2018) göre yapılmış olup bu yapının Türkçeye çeviri sürecine ait detaylar ilgili başlık altında verilmiştir.

- Çeviri (Dil uzmanları orijinal ölçeğin kültürünü tanımalı ancak ana dili Türkçe olmalıdır.)
- Semantik Açıklamalar (Dil yapısındaki farklılıkların dikkat edilmesi gerektiği söylenir.)

- Uzman Paneli (Sürecin başından sonuna kadar tutulan kayıtları, belgeleri değerlendirir.)
- Geri Çeviri (Dil uzmanları tarafından, çevrilen dilden kaynak dile geri uyarlanması yapılır.)
- Pilot Uygulama (Hazır olduğu düşünülen ölçeğin uygulama öncesi test edilmesi.)
- Son Formun Elde Edilmesi (Tüm aşamaların ardından ölçeğe ait uygulama formu elde edilir.)
- Dokümantasyon (Uyarlamanın tüm aşamalarına değinilerek raporlaştırma yapılması.)

Çalışma Grubu

Araştırmanın örneklemini, 2020-2021 Eğitim Öğretim döneminde Mersin ilindeki tüm ilçelerde öğrenim gören yaşları 10 ile 13 arasında değişen ve amaçlı örnekleme tekniği ile seçilen 246 kız 232 erkek toplam 478 gönüllü ve heterojen olduğu düşünülen öğrenci grubu oluşturmuştur. Örneklem büyüklüğünün belirlenmesinde ölçüt alınan kriter, geçerlik ve güvenilirliği yapılacak uyarlama çalışmalarında örneklemin 200'den az olmasının ölçeğin psikometrik yapısını ortaya çıkarmak için uygun olmadığı, bir testin faktör yapısını ortaya çıkarmak için 300 ve üzerinde örneklem grubunun alınmasının yeterli olabileceği vurgulanmaktadır (ITN, 2018).

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmanın amacına uygun olarak çalışmaya katılacak tüm öğrencilerin doldurması için kişisel bilgi formu hazırlanmıştır. Bu form ile katılımcıların yaş, cinsiyet, sınıf düzeyi, lisanslı sporcu olma durumu ve beden eğitimi öğretmen cinsiyetini içeren sorular öğrencilerin demografik özelliklerini oluşturacaktır.

Çocuklarda Algılanan Nedensellik Odağı (Ç-ANO) Ölçeği (Children's Perceived Locus of Causality Scale C-PLOC)

Çocuklarda Algılanan Nedensellik Odağı (Ç-ANO) Ölçeği, (Children's Perceived Locus of Causality Scale 'C-PLOC') ergenlik öncesi öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik güdülenme düzeylerini ölçmek için 15 ve 13 maddelik versiyonlarından oluşan dört noktali likert tipinde cevaplandırılan bir ölçektir. Ölçeğe yönelik maddeler "kesinlikle katılmıyorum" (1) "katılmıyorum" (2), "katılıyorum" (3) ve "kesinlikle katılıyorum" (4) şeklinde değerlendirilmektedir. Pannekoek, Piek ve Hagger (2014) tarafından literatüre kazandırılan ölçek, Hür İrade Kuramına dayanarak motivasyonel düzenlemenin beş alt boyutundan oluşmaktadır. Bunlar: içsel güdülenme (örn; "Beden eğitimi dersine, eğlenceli olduğu için katılıyorum."), özdeşimle düzenleme (örn; "Beden eğitimi dersine, yeni şeylerin nasıl yapıldığını öğrenmek istediğim için katılıyorum."), içe yansıtılmış düzenleme (örn; "Beden eğitimi dersine, diğerlerinin bu derste çok iyi olduğumu düşünmelerini istediği için katılıyorum."), dışsal düzenleme (örn; "Beden eğitimi dersine, başka bir seçeneğim olmadığı için katılıyorum.") ve güdülenmeme (örn; "Beden eğitimi dersine nedenini bilmesem de katılıyorum.") olarak ele alınmaktadır. Ölçeğin 13 maddelik versiyonu; çıkarılan özdeşimle düzenleme ve içe yansıtılmış düzenlemeye yönelik 2 madde ile daha geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı haline getirilmiştir. Aşağıda verilen değerler 15 maddelik değerler için (a), 13 maddelik değerler için ise (b) şeklinde oluşturulmuştur. Ölçeğin orijinal formunda faktörlerin Cronbach's Alpha katsayılarının içsel motivasyon faktörü için 0.75, tanımlayıcı düzenleme faktörü için 0.60a/0.62b, içe yansıtılmış düzenleme faktörü için 0.71a/0.82b, dışsal düzenleme faktörü için 0.82 ve güdülenmeme faktörü için ise 0.71 olduğu bulunmuştur. Türkçe literatüre uyarlayacağımız çalışmanın adaptasyon sürecinde 15 maddelik ölçeğin uygulaması yapılacak olup öğrenciler tarafından alacağımız geri bildirimler ile madde sayısında değişiklik olup olmayacağına karar

verilecek ve Türk kültürü için en yüksek değerlere sahip ölçeğin son hali elde edilecektir.

DFA sonuçları, 13 maddelik ölçeğin beş faktörlü yapısı için verilerin tatmin edici bir şekilde tanımlandığını göstermiştir; S-B $\chi^2 = 210.02$, $df = 55$, $p < .001$, CFI = .91; RMSEA = .08 (90% CI = .07-.09). 15 maddelik yapı için değerler ise S-B scaled $\chi^2 = 336.10$, $df = 84$, $p < .001$, CFI = .86; RMSEA = .08 (90% CI = .08-.09).

İşlem

Verilerin toplanması aşamasında, tüm dünyada covid-19 pandemisi yaşandığından ölçme aracı katılımcılara online olarak ulaştırılmıştır. Google Form uygulaması aracılığıyla online olarak toplanmıştır. Uygulaması yapılan ölçekler, araştırmacının kontrolünde olmayan yani ölçeği gönderdikten sonra kimin doldurduğunu bilmediğimiz ya da dışarıdan olumlu veya olumsuz müdahaleye uğradığı hakkında fikrimizin olmadığı hiçbir sosyal medya (WhatsApp, Telegram vb.) uygulamasına gönderilmemiştir. Öğrencilerden alınacak cevapların en güvenilir, samimi ve objektif olması için Eğitim Bilişim Ağı (EBA) üzerinden anlık derse giren ve devamlılığı bulunan öğrencilerden beden eğitimi öğretmenleri aracılığıyla titizlikle toplanmıştır. Araştırmaya gönüllü olarak katılan öğrencilere çalışmanın amacını moderatör olan beden eğitimi öğretmenin anlatmasının ardından ölçekler uygulanmaya başlanmıştır. Araştırma kapsamında katılımcıların kimliklerine ilişkin bilgiler istenmemiş ve gizlilik ilkesine bağlı kalınacağı belirtilmiştir. Katılımcılara çevrim içi ders ortamında ve grup halinde sunulan ölçekler bir ders saati (30 dk.) içerisinde cevaplandırılmıştır. Ayrıca çalışmanın etik uygunluğu için Mersin Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulundan 05/04/2021 tarih ve 2021-04 sayılı etik kurul onayı alınmıştır.

Ölçeğin Türkçeye Çeviri Süreci

Çocuklarda Algılanan Nedensellik Odağı Ölçeğinin (Children's Perceived Locus of Causality Scale) Türk kültürüne yönelik

orijinal dilden hedef dile uyarlanmasında, yazar tarafından gerekli izinlerin alınmasının ardından sürece ilişkin izlenen adımlar aşağıda sırasıyla verilmiştir.

1. Çeviri: Uyarlama sürecinin ilk adımı olarak kaynak dilden hedef dile üst düzey yabancı dil niteliğine sahip olan ve beden eğitimi alanında görev yapan üç kişilik uzman ekibin çevirisini ayrı ayrı yaptığı ölçeğin Türkçe formu elde edilmiştir.

2. Semantik (Anlamsal) Açıklamalar: Orijinal dilden çeviri yaparken toplumların kendilerine özgü anlam içeren kavram, tanım, deyim vb. bir duruma ilişkin anlamsal problemler uzmanlar tarafından göz önünde bulundurulmuş ve gerekli düzenlemeler ile ölçeğin akıcı, anlaşılır ve aynılığın sağlanacağı bir yapıya dönüştürülmesi planlanmıştır.

3. Uzman Paneli: Ölçek uyarlama sürecine ilişkin uzmanların kaynak dile, kültürlerine, ölçek uyarlama ve çevirisi yapılan ölçeğin içeriğine yönelik engin bilgileriyle oluşturulan birbirinde farklı üç ölçek formu üzerinde görüş bildirilmiş ve örneklem grubu öğrencilerinin anlayabileceği şekilde orijinali ile aynılığı sağlanarak tek form olarak düzenlenmiştir.

4. Geri Çeviri: Türkçe formu elde edilen ölçeğin geri çeviri aşaması, ölçeğin içeriği hakkında bilgisi olmayan, kaynak dil ile hedef dil üzerinde üst düzey yeterliliğe sahip olan ve bu iki kültürü de iyi tanıyan üç İngilizce alan uzmanları tarafından geri çevirisi yapılmıştır. Oluşturulan geri çeviri formu ile orijinal ölçek karşılaştırılarak arasında anlam kaymasının olup olmadığının test edilmesi için ise profesyonel düzeyde tercümanlık yapan uzman bir kişi incelemelerde bulunmuş ve her iki ölçeğe ait maddelerin aynı anlamları net bir şekilde verdiğini belirtmiştir.

5. Pilot Uygulama: Uyarlama sürecinin son basamağı olarak da düşünülen pilot uygulama, çeviri ve geri çevirisi yapılan, uzmanlar tarafından sıkı bir şekilde değerlendirilen ölçeğin Türkçe formunun anlaşılabilirliğini test etmek için amaçlı örneklem yöntemiyle seçilen ve evreni en iyi şekilde temsil ettiğine inanılan 30 kişilik öğrenci grubuyla ön

uygulama yapılmıştır. Uygulama yapılan öğrencilerden bütün maddeleri ayrı ayrı okuyup kısa açıklamalar yapması istendikten sonra görüldü ki bütün öğrencilerin, okudukları maddeler üzerinde fikir birliği sağladığı ve ölçeğin tam anlamıyla anlaşılır olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

6. Son Sürüm: Uyarlama çalışmasına ait geçirilen tüm süreçlerin ardından her bir basamak numaralandırılarak son sürüm elde edilmiştir.

7. Dokümantasyon: Uyarlamanın tüm aşamalarına değinilerek raporlaştırma yapılmıştır.

Verilerin Analizi

Ölçek uyarlama çalışması için önce tanımlayıcı istatistikler yoluyla katılımcılara ait ortalama, standart sapma, frekans ve yüzdeler elde edilmiştir. Ölçeğin faktör yapısını ortaya koymak için Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılmıştır. Çocuklarda Algılanan Nedensellik Odağı (Ç-ANO) Ölçeğinin yapı geçerliğini test etmek için Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılmıştır. Bu yöntem, kuramsal bir altyapıya sahip birden fazla değişkenden ya da hipotezden oluşturulan faktörlerin gerçek verilerle ne düzeyde uyum gösterdiğini değerlendirmeye yönelik yapısı ile birlikte, ölçme modellerinin geliştirilmesi ve kültürler arası ölçek uyarlama çalışmalarında önemli bir analiz yöntemidir (Sümer, 2000). Örneklem grubuna ait verilerin SPSS paket programına yüklenip veri setinin elde edilmesinin ardından Ç-ANO ölçeğinin birinci düzey faktör yapısı LISREL programı kullanılarak test edilmiştir.

Beş alt boyut ve toplam 15 maddeden oluşan Çocuklarda Algılanan Nedensellik Odağı Ölçeğinin birinci düzey faktör yapısı 4'lü likert ölçeğinde, 478 katılımcıdan toplanan verilerin normal dağılım göstermesi nedeniyle maximum likelihood (maksimum olasılık) hesaplama yöntemi kullanılarak kovaryans matrisi oluşturulmuştur (Kline, 2013). Güvenirlilik için ise Cronbach's Alpha katsayısı hesaplanmıştır.

BULGULAR

Tablo 1. Araştırma Grubuna Ait Demografik Bilgiler

Değişken	Gruplar	f	%
Cinsiyet	Kız	246	51,5
	Erkek	232	48,5
Sınıf	5. sınıf	196	41,0
	6. sınıf	136	28,5
	7. sınıf	146	30,5
Lisanslı Sporcu Olma	Evet	99	20,7
	Hayır	379	79,3
Beden Eğitimi Öğretmeni Cinsiyeti	Kadın	152	31,8
	Erkek	326	68,2

Tablo 2. Araştırma Grubunun Sürekli Demografik Bilgileri

Değişken	Cinsiyet	N	Min-Max	Ort	SS
Yaş	Kız	246	10-13	11,65	0,94
	Erkek	232	10-13	11,74	0,90
Toplam		478	10-13	11,69	0,92

Tablo 2. incelendiğinde, araştırmaya katılan 478 öğrencinin en küçüğünün 10, en büyüğünün ise 13 yaşında olduğu görülmüştür. Ortaokul 5, 6 ve 7. sınıf düzeyi öğrencilerin yaş ortalaması kızlarda $11,65 \pm 0,94$, erkeklerde $11,74 \pm 0,90$ olduğu görülmüştür. Kız ve erkek öğrenci sayılarının

toplamından elde edilen ortalama yaşın ise $11,69 \pm 0,92$ olduğu tespit edilmiştir.

Geçerliğe İlişkin Bulgular: Doğrulamalı Faktör Analizi

Ç-ANO Ölçeğinin geçerliğe ilişkin uyum indeksleri aşağıda yer almaktadır (Tablo 3).

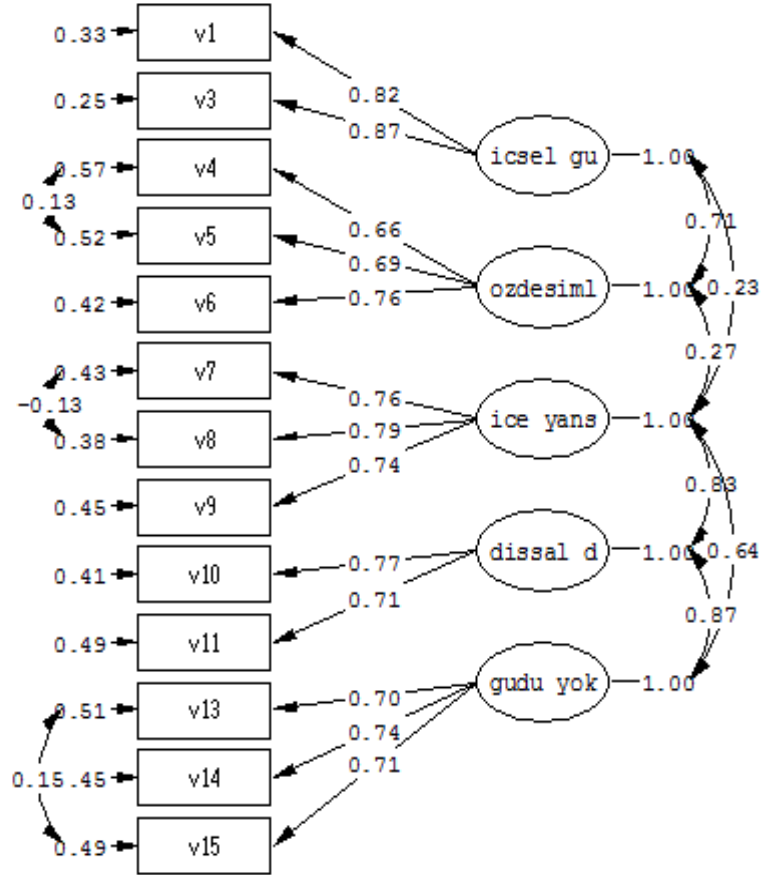
Tablo 3.Çocuklarda Algılanan Nedensellik Odağı (Ç-ANO) Ölçeğinin 15 Maddelik Uyum İndeksleri

Model	χ^2/df	NNFI	CFI	GFI	RMSEA
15 maddeli yapı	444.80/80=5.56	.91	.93	.89	.098
Önerilen Değerler	<3-5	>.90	>.90	>.90	<.08

NNFI=Non-Normed Fit Index-Normlaştırılmamış uyum indeksi; CFI=Comparative Fit index-Karşılaştırmalı uyum indeksi; GFI= Goodness of Fit Index-Uyum iyiliği İndeksi RMSEA=Root Mean Square Error of Approximation- Tahminin ortalama karekök hatası.

Orijinal ölçek maddeleri toplamda 15 maddeli ve beş alt boyutlu ($\chi^2(444.80)/df (80)=5,56$ RMSEA=.098; NNFI= .91; CFI= .93; GFI=.89) olmasına rağmen tablo 3'de önerilen uyum indeksleri aralığında olmaması ve yapılan analizlerde içsel güdülenme alt boyutunun 2. maddesinin R^2 değerinin .43 (Beden eğitimi dersine yeni şeyler öğrenmeyi

sevdiğim için katılıyorum) ve dışsal düzenleme alt boyutunun 12. maddesinin R^2 değerinin .24 (Beden eğitimi dersine kurallara uymam gerektiği için katılıyorum) çıkması nedeni ile düşük R^2 değerlerine sahip maddelerin analizden çıkartılmasına karar verilmiş ve ölçeğin yapısı 13 maddeli 5 alt boyutlu olarak doğrulanmıştır.

$\chi^2=168.02$, $df=56$, $P\text{-value}=0.00000$, $RMSEA=0.065$

Şekil 1. Çocuklarda Algılanan Nedensellik Odağı (Ç-ANO) Ölçeğine ait DFA Sonuçları

Ölçeğin birinci düzey doğrulayıcı faktör analizi DFA sonuçlarına ilişkin parametre değerlerinin olduğu yol şeması Şekil 1'de sunulmuştur. Birinci düzey DFA neticesinde elde edilen uyum iyiliği değerleri ($\chi^2(168.02)/df(56)=3,00$ $RMSEA=.065$;

$NNFI=.96$; $CFI=.97$; $GFI=.95$) önerilen 13 maddeli ve beş faktörlü modelin veri ile uyumlu ve kabul edilebilir olduğunu göstermektedir.

Modele ait diğer uyum indeksleri Tablo 4’de sunulmuştur. Analizde kullanılan uyum indeksleri ve eşik değerleri incelendiğinde, ortaya çıkan değerlerin iyi uyum değerlerine sahip olduğu görülmektedir. Ayrıca modele

ait modifikasyon önerileri incelenmiş, yapının mantığına uyan 4. ve 5.; 7 ve 8 ile 13 ve 15. maddelerin bağlanmasına karar verilmiştir. Modifikasyonun ardından ki-karede 44.4’lük bir azalma elde edilmiştir.

Tablo 4.Çocuklarda Algılanan Nedensellik Odağı (Ç-ANO) Ölçeğinin 13 Maddelik Uyum İndeksleri

Model	χ^2/df	NNFI	CFI	GFI	RMSEA
13 maddeli yapı	168.02/56=3,00	.96	.97	.95	.065
Önerilen Değerler	<3-5	>.90	>.90	>.90	<.08

NNFI=Non-Normed Fit Index-Normlaştırılmamış uyum indeksi; CFI=Comparative Fit index-Karşılaştırmalı uyum indeksi; GFI= Goodness of Fit Index-Uyum iyiliği İndeksi RMSEA=Root Mean Square Error of Approximation- Tahminin ortalama karekök hatası.

Güvenirlğe İlişkin Bulgular

Tablo 5. Ölçek İç Tutarlılık Kat Sayıları

Alt Boyutlar	α
İçsel Güdülenme	.83
Özdeşimle Düzenleme	.78
İçe Yansıtılmış Düzenleme	.78
Dışsal Düzenleme Boyutu	.71
Güdü Yoksunluğu (Güdülenmeme)	.80

α : Cronbach’s Alpha

Ç-ANO Ölçeğinin alt boyutlarına ilişkin iç tutarlılık kat sayıları Tablo 5’de yer almaktadır.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu araştırmada; Pannekoek et al., (2014) tarafından 9-12 yaş arası öğrenciler üzerinde uygulanan ve beden eğitimi ders ortamlarında kullanılmak üzere geliştirilen, orijinal ismi “Children’s Perceived Locus of Causality Scale” olan ölçeğin, Türk kültürüne kazandırılması için uyarlama çalışması yapılmıştır. Uyarlaması gerçekleştirilen “Çocuklarda Algılanan Nedensellik Odağı (Ç-ANO) Ölçeğinin” ortaokul beden eğitimi ve spor dersi için ergenlik öncesi 10-13 yaş arası öğrenciler üzerinde geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılmıştır.

Beden eğitimi dersine katılan öğrencilerin güdülenme düzeylerini belirlemeye yönelik yapılan orijinal uyarlama çalışmasının

doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarına bakıldığında uyum indeksleri S-B $\chi^2 = 210.02$, $df = 55$, $p < .001$, $CFI = .91$; $RMSEA = .08$ (90 % $CI = .07-.09$); bu çalışmada ise yapı geçerliğini test etmek için uygulanan doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarına ilişkin elde edilen uyum iyiliği değerleri $\chi^2 (168.02)/df (56)=3$; $RMSEA=.065$; $NNFI=.96$; $CFI=.97$; $GFI=.95$ olarak tespit edilmiştir (Tablo 4). Bu değerler karşılaştırıldığında Ç-ANO Ölçeğinin uyum indekslerinin Türk örnekleme için iyi düzeyde uyuma sahip olduğu bulunmuştur. Gürbüz ve Şahin, (2018) χ^2/df değerinin 3-5 arasında, $RMSEA$ değerinin 0.08 ve altında, $NNFI$ değerini 0.90, CFI değeri .90 ve GFI değeri .90 olması (Tablo 4) önerilen beş faktörlü modelin veri

ile uyumlu ve kabul edilebilir olduğunu işaret etmektedir. Bu değerlere paralel olarak Ç-ANO Ölçeğinin uyum indeksi değerlerine bakıldığında, modelin istatistiksel olarak kabul edilebilir bir uyum gösterdiği ve geçerli bir ölçme aracı olduğu ortaya koyulmuştur.

Çalışmanın güvenirliliğine ilişkin analiz bulgularına bakıldığında, Cronbach's Alpha güvenirlilik katsayısının orijinal ölçek (C-PLOC) değerlerinin $\alpha = .62$ ile $\alpha = .82$ arasında değiştiği görülmektedir (Pannekoek et al., 2014). Bu tez çalışmasında uyarlanan Ç-ANO'nun Cronbach's Alpha değerleri ise $\alpha = .71$ ile $\alpha = .83$ arasındadır (Tablo 5). Buna göre Ç-ANO ölçeğinin alpha katsayılarının daha yüksek çıktığı görülmüştür. Orijinal ölçeğin alt boyut puanları detaylı bir şekilde incelendiğinde "içsel güdülenme" alt boyutu için $\alpha = .75$, "özdeşimle düzenleme" alt boyutu için $\alpha = .62$, "içe yansıtılmış düzenleme" alt boyutu için $\alpha = .82$, "dışsal düzenleme" alt boyutu için $\alpha = .82$ ve "güdü yoksunluğu (güdülenmeme)" alt boyutu için $\alpha = .71$ olduğu görülmektedir. Bu çalışmada ise ölçeğe ait alt boyut puanları ise sırasıyla $\alpha = .83$, $\alpha = .78$, $\alpha = .78$, $\alpha = .71$ ve $\alpha = .80$ olarak bulunmuştur (Tablo 5). Bu bulgular beden eğitimi dersine katılan öğrencilerin güdülenme düzeylerini belirlemek için kullanışlı bir ölçek olduğunu göstermektedir. Nunnally ve Bernstein (1994), ölçeğin Cronbach's alfa katsayısına ilişkin değerler .70 ile .90 aralığında ise ölçeğin yüksek düzeyde güvenilirliğe sahip olduğunu ifade ederken; Hair, Risher, Sarstedt ve Ringle'a (2019) göre ise iç tutarlılık katsayısının .70'in üzerinde çıkması ölçeğin güvenirlilik düzeyinin yeterli olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda elde edilen değerler "Çocuklarda Algılanan Nedensellik Odağı (Ç-ANO) Ölçeğinin" güvenilir olduğunu göstermektedir. Pannekoek et al., (2014) orijinal ölçeğin 15 maddelik yapısından özdeşimle düzenleme (Beden eğitimi dersine, iyi şekilde yapmak benim açımdan önemli olduğu için katılıyorum) ve içe yansıtılan düzenleme (Beden eğitimi dersine, katılmadığımda suçluluk hissedeceğim için katılıyorum) alt boyutlarının iki maddesinin düşük faktör yükleri sunduğu ve ilgili maddeler faktörleri yeterince açıklamadığı gerekçesiyle ölçekten

çıkartmışlardır. Bu maddelerin ölçekten çıkarılması sonucunda elde edilen 13 maddelik yapının model ile daha uyumlu olduğunu belirtmişlerdir. Bu çalışmada da 15 maddelik yapının içsel güdülenme (Beden eğitimi dersine yeni şeyler öğrenmeyi sevdiğim için katılıyorum) ve dışsal düzenleme (Beden eğitimi dersine kurallara uymam gerektiği için katılıyorum) alt boyutlarının iki maddesinin düşük faktör yükleri ve uyum indekslerinin önerilen aralıkta çıkmaması nedeniyle ölçekten çıkarılmış ve ölçeğin yapısı 13 maddeli ve 5 alt boyutlu olarak doğrulanmıştır. İki ölçekten de çıkan madde sayıları, ölçeğin orijinali ile benzerlik gösterdiği sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

Alanyazındaki farklı çalışmalara bakıldığında Daşdan Ada vd., (2012) öğrencilerin güdülenme düzeylerini belirlemek amacıyla beden eğitimi ders ortamında kullanılmak üzere yaşları 12 ile 15 arasında değişen ilköğretim ikinci kademe öğrencilerine yönelik Guay, Vallerand ve Balanchard (2000), tarafından geliştirilmiş olan "Durumsal Güdülenme Ölçeğini (Situational Motivation Scale-SIMS)" uyarlayarak Türk kültürüne kazandırmışlardır. Dört alt boyut (İçsel güdülenme, özdeşimle düzenleme, dışsal düzenleme ve güdülenmeme) ve 16 maddeden oluşan ölçek her ne kadar bu çalışmada uyarlanan ölçekle benzerlik gösterse de Durumsal Güdülenme Ölçeği-DGÖ (SIMS) uyarlanırken o günün eğitim sisteminde 5. sınıfların beden eğitimi dersinin olmaması ile birlikte güncel olan bu araştırmaya eklenmesi ve 8. sınıfların beden eğitimi dersine karşı ilgi ve gereksinimlerinin farklılaşması ile tutumlarının azalması sonucu araştırmaya dahil edilmemesi iki çalışma arasındaki farklardan bazılarıdır (Hünük, 2006). Bunlara ek olarak yaş aralığının ergenlik öncesi 10 ile 13 yaş arasına çekilmesi de öğrencilerin güdülenme düzeylerinin test edilmesi anlamında farklı sonuçları ortaya çıkardığı düşünülmekle beraber öğrencilerin güdülenme düzeylerinin daha detaylı incelenmesi için alt boyut sayısının artırılması da önemli bir kriter olarak görülmektedir. Ayrıca Durumsal Güdülenme Ölçeğinin-DGÖ 2012 yılında yapılmış olmasının günümüz

koşullarında öğrencilerin güdülenme düzeyleri üzerinde değişiklik gösterebileceği ve Özenç Uçak (2010) bir alandaki bilginin güncel olarak izlenmesinin önemli olduğu durumlarda o günün şartlarındaki ihtiyaçları giderebileceğini belirtmesi ile birlikte ölçme araçlarının çokluğunun araştırmacılara özgürlük sağlayacağı ve çalışmanın literatüre zenginlik katarak katkı sunacağı düşünülmektedir.

Sonuç olarak “Çocuklarda Algılanan Nedensellik Odağı (Ç-ANO) Ölçeği” geçerlik ve güvenilirlik çalışması bulgularına göre ölçek 10 ile 13 yaş arasındaki öğrencilerde, beden eğitimi dersi güdülenme düzeylerini belirlemeye yönelik geçerli ve güvenilir bir araç olduğu istatistiksel olarak kanıtlanmıştır.

Çocuklarda Algılanan Nedensellik Odağı (Ç-ANO) Ölçeği ortaokul 5, 6 ve 7. sınıf öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirliği için farklı alanlarda ve farklı örneklem gruplarıyla yeniden uyarlanma çalışması yapılabilir. Çocuklarda Algılanan Nedensellik Odağı (Ç-ANO) Ölçeği ile çalışmamızda araştırmış olduğumuz ölçeklerden farklı olarak çeşitli yapıları değerlendiren geçerlik ve güvenilirliği kanıtlanmış ölçeklerle arasındaki ilişkiler incelenebilir. Bu araştırma; farklı eğitim-öğretim düzeylerinde, farklı branşlarda ve farklı bilimsel araştırma yöntemleriyle araştırılabilir. Araştırmanın örneklemini Mersin ili merkez ve diğer tüm ilçelerdeki ortaokul (5, 6, ve 7. sınıf) öğrencileri oluşturmuştur. Literatüre katkı sağlaması açısından çalışmada kullanılan ölçekler daha büyük örneklem gruplarının yaşadığı farklı illerde veya şehir hayatından uzak farklı kültürel yapıyı benimseyen kasabalarda uygulanabilir

Yazarların Makaleye Katkı Beyanı

Fikir/Kavram: Ali Haydar Serin, Elif Nilay Ada; Makale Tasarımı: Ali Haydar Serin, Elif Nilay Ada; Danışmanlık: Elif Nilay Ada; Veri Toplama ve İşleme: Ali Haydar Serin; Analiz/Yorum: Ali Haydar Serin, Elif Nilay Ada; Literatür taraması: Ali Haydar Serin, Elif Nilay Ada; Makale Yazımı: Ali Haydar Serin, Elif Nilay Ada; Eleştirel İnceleme: Elif

Nilay Ada; Kaynak/Malzeme: Ali Haydar Serin, Elif Nilay Ada; Makale Gönderimi Sorumlu Yazar: Ali Haydar Serin

Çıkar Çatışması

Yazarların beyan edecek herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

Finansal Destek

Bu çalışmanın yapılabilmesi için herhangi bir finansal destek alınmamıştır.

Etik Kurul Onayı

Bu çalışma Helsinki bildirgesi ile uyumludur. Bu çalışma için Mersin Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulundan 05/04/2021 tarih ve 2021-04 sayılı etik kurul onayı alınmıştır.

Hakem Değerlendirmesi

Kör hakemlik süreci sonrası yayınlanmaya uygun bulunmuş ve kabul edilmiştir.

KAYNAKÇA

- Aşçı, F. H. ve Erturan İlker, G. (2018). Algılanan öğretmen geribildirim ve güdüsel iklimin beden eğitimi ve spor derslerinde zevk alma ve güdülenme üzerine yordayıcı etkisi. *OMÜ Eğitim Fakültesi Dergisi / OMU Journal of Education Faculty*, 37(2), 123-138.
- Başoğlu, B. (1995). *Ankara ili devlet liselerinde görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki sorunları üzerine bir araştırma*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çapık, C., Gözüm, S. ve Aksayan, S. (2018). Kültürlerarası ölçek uyarlama aşamaları, dil ve kültür uyarlaması: güncellenmiş rehber. *FNJN Florence Nightingale Journal of Nursing*, 26(3), 199-210.
- Daşdan Ada, E. N., Aşçı, F. H., Kazak Çetinkalp., F. Z. ve Altıparmak, M. E. (2012). Durumsal güdülenme ölçeği'nin (DGÖ) beden eğitimi ders ortamı için geçerlik ve güvenilirliği. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, X(1), 7-12
- Ersöz, G. (2011). *Egzersiz katılım güdüsü, sürekli optimal performans duygu durumu ve sosyal fizik kaygı düzeyinin egzersiz davranış basamağına ve fiziksel aktivite düzeyine göre irdelemesi*, (Yayımlanmamış doktora tezi). Ege

- Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Guay, F., Vallerand, R. J. ve Blanchard, C. (2000). On the assessment of situational intrinsic and extrinsic motivation: The situational motivation scale (SIMS). *Motivation and Emotion*, 2(43), 175-213.
- Gürbüz, S. ve Şahin, F. (2018). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemler*. Ankara: Seçkin Akademik ve Mesleki Yayınlar
- Hagger, M. S., Chatzisarantis, N. L. D., Hein, V., Pihu, M., Soos, I. ve Karsai, I. (2007). The perceived autonomy support scale for exercise settings (PASSES): Development, validity, and cross-cultural invariance in young people. *Psychology of Sport and Exercise*, 8(5), 632-653.
- Hair, J. F., Risher, J.J., Sarstedt, M. ve Ringle, C. M. (2019). When to use and how to report the results of PLS-SEM. *European Business Review*, 31(1), 2-24.
- Hünük, D. (2006). *Ankara ili merkez ilçelerindeki ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının sınıf düzeyi, öğrenci cinsiyeti, öğretmen cinsiyeti ve spora aktif katılımları açısından karşılaştırılması*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- International Test Commission (ITN). (2018). Guidelines for translating and adapting tests. *International Journal of Testing*, 18(2), 101-134
- John Wang, C. K., Chatzisarantis, N. L. D., Spray, C. M. ve Biddle, S. J. H. (2002). Achievement goal profiles in school physical education: Differences in Self-Determination, sport abilitybeliefs, and physical activity. *British Journal of Educational Psychology*. 72, 433-445.
- Kline, R. B. (2013). Exploratory and confirmatory factor analysis, İçinde Y. Petscher ve C. Schatsschneider, (Ed.), *Applied quantitative analysis in the social sciences* (171-207). New York: Routledge.
- Nunnally, J. C. ve Bernstein, I. H. (1994). *Psychometric theory* (3rd ed.). New York. NY: McGraw-Hill, Inc.
- Özenç Uçak, N. (2010). Bilgi: Çok yüzlü bir kavram. *Türk Kütüphaneciliği*, 24(4), 705-722.
- Pannekoek, L., Piek, J. P. ve Hagger, M. S. (2014). The children's perceived locus of causality scale for physical education. *Journal of Teaching in Physical Education*, 33(2), 162-185.
- Sümer, N. (2000). Yapısal eşitlik modelleri: temel kavramlar ve örnek uygulamalar. *Türk Psikoloji Yazıları*. 3(6), 49-74.
- Şahin, A. (2004). Yönetim kuramları ve motivasyon ilişkisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11, 523-547.
- Xiang, P., Bruene, A. ve McBride, R. E. (2004). Using achievement goal theory to assess an elementary physical education running program. *Journal of School Health*, 74(6), 220-225.

The Effects of Specialized Grip Strength Training on Hand-Grip Performance of Male Wrestlers Aged 13-17

İlker AYDIN¹

Orhan BAŞ²

Abstract

The purpose of this research was to examine the effect of special grip strength-improving training on the performance of male wrestlers aged 13 – 17 years. The research sample consisted of 40 athletes the Wrestling Training Center in the district of Kavak in the province of Samsun, Türkiye. In addition to the annual training plan, the athletes in the experimental group underwent a special grip strength improving application consisting of five separate measures on a regular basis for eight weeks. The control group continued with their activities in line with the Wrestling Training Center annual training plan. Differences in grip strength in the groups were determined using Student's t test, while relationships between participants' ages, years spent in sport, height, weight, and grip strength (improvement values) were determined using Pearson's correlation coefficient. SPSS version 22.0 software was used for all statistical calculations. The eight-week special grip strength training produced a statistically significant improvement (difference measurements) in the athletes' right ($P<0.001$) and left hands ($P=0.004$). The special grip strength-improving training measures applied for eight weeks improved grip strength, an important ability for success in the sport of wrestling.

Keywords: Grip strength, Wrestling, Special Training

13-17 Yaş Arası Erkek Güreşçilerde Özelleştirilmiş Kavrama Kuvveti Antrenmanının El Pençe Performansına Etkisi

Öz

Bu araştırmanın amacı, pençe kuvveti geliştirici özel antrenman uygulamalarının 13 – 17 yaş aralığındaki erkek güreşçilerin performansları üzerine etkisinin incelenmesidir. Araştırmanın örneklemini Samsun İli Kavak İlçesinde bulunan Güreş Eğitim Merkezinde eğitim gören 40 sporcu oluşturmaktadır. Deney grubundaki sporculara yıllık antrenman planına ek olarak beş ayrı çalışmadan oluşan pençe kuvvetini geliştiren özel antrenman uygulaması düzenli olarak sekiz hafta boyunca uygulanmıştır. Kontrol grubu Güreş Eğitim Merkezi yıllık antrenman planına uygun olarak çalışmalarına devam etmişlerdir. Pençe Kuvvetindeki değişimin gruplara göre farklılığı Student T Test; katılımcıların yaşı, sporcu yaşı, boy, kilo ile pençe kuvveti fark değerlerinin (gelişim değerlerinin) arasındaki ilişki Pearson korelasyon katsayısı ile belirlenmiştir. Tüm

¹ Yaşar Doğu Wrestling Training Center, Samsun-Türkiye. <https://orcid.org/0009-0008-5926-4613> , jaydin23@hotmail.com

² Corresponding Author: Samsun University, School Of Medicine. Samsun-Türkiye. <https://orcid.org/0000-0002-7449-2699> , orhanbas55@hotmail.com

Citation/Atıf: Aydın, İ., Baş, O. (2023).The Effects of Specialized Grip Strength Training on Hand-Grip Performance of Male Wrestlers Aged 13-17. *Türkiye Spor Bilimleri Dergisi*, 7(1), 39-48.

Geliş Tarihi: 23.05.2023

Kabul Tarihi:26.06.2023

Türkiye Spor Bilimleri Dergisi

istatistiksel hesaplamalarda SPSS 22.0 V. istatistik paket programı kullanılmıştır. Elde edilen veriler incelendiğinde, 8 haftalık özel pençe kuvveti geliştirici antrenman uygulamasının sporculardaki hem sağ el ($P<0,001$) hem de sol el ($P=0,004$) pençe kuvvetlerindeki gelişim düzeyleri (fark ölçümler) arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık belirlenmiştir. Sekiz hafta uygulanan pençe kuvveti özel antrenman uygulamalarının güreş sporunda başarı için önemli bir kabiliyet olan kavrama kuvvetini geliştirdiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Pençe Kuvveti, Güreş, Özel Antrenman.

INTRODUCTION

The effects on humans of the concepts of sport, training, and physical exercise are increasing on a daily basis and are having a positive impact on societal development. Sporting activities have been identified as an important component of development as an international economic and social phenomenon (Saatcioğlu and Karaca, 2012). Sport is also a biological, pedagogic, and social activity that develops physical activity, motoric skills, and mental, psychological, and social behaviors and that encourages competition based on these characteristics within specific sets of rules (İnal, 2013).

Wrestling is one of the most important traditional sports in Turkish society and has occupied an important place in the culture of the Turkish people that dates back thousands of years (Şahin, 2006). It has always been one of the branches of sport that has attracted the greatest interest among the Turkish nation (Türkmen and Canuzakov, 2019). As in all other branches of sport, wrestling is much enjoyed by the public, is of considerable assistance in strengthening the national consciousness, and brings people together with a shared sense of excitement and equality across a wide range of emotions (Türkmen, 2011). In addition, wrestling is an Olympic sport enjoyed in numerous countries of the world (Türkmen and Atan, 2011). It also represents the branch of sport that wins the largest number of medals for Turkey during international competitions, and particularly the summer Olympic Games. Sports scientists and wrestling trainers in Turkey therefore make very great efforts to be able to reach the highest level in this sport and to confirm their place there. This shows the importance of the performances of athletes who devote themselves to wrestling in Turkey.

Wrestling is a multifaceted sport that, under current rules, involves the expenditure of anaerobic energy for two rounds of three minutes' duration each, that requires high levels of strength, flexibility, and agility for sudden attacks during bouts, and that also involves psychological and emotional preparation (Bloomfield et al., 1994; Yoon, 2002; Grindstaff and Potach, 2006). In technical terms, wrestling involves a contest in which two individuals seek to defeat their opponent using all their strength and ability within a specified time frame and specific rules, with no tools or materials being employed, by exhibiting technical superiority through achieving a higher score than one's opponent (Acak et al., 1997).

A very close relationship exists between the sport of wrestling, in which explosive strength and continuity of strength are essential, and physical competence values such as dynamic isometric strength, continuity of strength, and maximal strength (Alper and Eroğlu Kolayış, 2020). Strength training takes an important place for wrestlers and it is great importance especially in the preparation period of annual training plans. In order to create training programs, pre-tests must be applied and programming should be guided through these findings (Kılınç et al., 2011).

Purpose

The purpose of this research was to investigate the potential effect of grip-enhancing training on grip strength in young wrestlers aged 13-17 years.

METHOD

The requisite ethical committee approval was obtained before the study procedures commenced. An eight-week grip strength training program was subsequently applied to

wrestlers in the 13-17 age group, after which measurements were performed for data collection. The data were collected and recorded by the researchers using a Personal Information Form and grip strength measurements. These grip strength measurements were carried out before and at the end of the eight-week training program.

Population and Sample

The research population consisted of male wrestlers aged 13-17. The sample was made up of 40 randomly selected individuals training in the wrestling training center in the district of Kavak in the Turkish province of Samsun. Female wrestlers were not included

in the study. The reason is that we cannot find enough female athletes.

The wrestlers were randomly divided into two groups with 20 athletes in each group. Twenty of the wrestlers taking part in the research were enrolled as the control group, and these underwent only normal training. In addition to normal training, the remaining 20 wrestlers also received special grip strength training consisting of five stations, five sets, and 15 repetitions in 24 sessions for eight weeks. No other procedure was applied to the athletes.

Table 1: The Special Grip Strength Program

	Monday	Wednesday	Friday
WEEK	Crush Grip (4*15)	Crush Grip (4*15)	Crush Grip (4*15)
	Pinch Grip (4*30 sec)	Pinch Grip (4*30 sec)	Pinch Grip (4*30 sec)
	Support Grip (4*30 sec)	Support Grip (4*30 sec)	Support Grip (4*30 sec)
	Wrist Roller (4*15)	Wrist Roller (4*15)	Wrist Roller (4*15)
	Towel Curl (4*15)	Towel Curl (4*15)	Towel Curl (4*15)

The Measurements and Tests used In The Research

The tests and measurements were conducted in the Samsun Kavak Yaşar DOĞU Wrestling Training Center Wrestling Hall. The athletes were informed about the study and the measurements before the tests and activities. The measurements and tests were performed in the order and manner described below.

Weight and Height Measurement

The athletes were weighed in T shirts and shorts using a CAS P8 scale. Measurements were carried out with an accuracy of 0.1 kg. and before eating (Dulger and Bas, 2021)..

Height was measured using a Loco Active MST-B01 device. The wrestlers were measured in bare feet, with their heads erect, the soles of their feet flat on the ground, the heels together, and their bodies tensed (Bas et al., 2006).

All measurements were performed before and at the end of the eight-week training program.

Grip Strength Test

Hand grip strength was measured using a TAKEI A5401 model (Japan) digital dynamometer. During the measurements, the athletes were asked to look toward the opposite side, with their feet shoulder-width apart and in the standing anatomical position, and with the elbow in full extension. Prior to hand grip strength measurement, the dynamometer was adjusted to the size of the athlete's hand. The athlete was asked to hold the dynamometer in a 90-degree flexion position on the index finger, with the hand relaxed. The wrestlers were then asked to squeeze the device with all their strength for three seconds, to hold their breath during the measurement, and to avoid shaking the device. In order to determine their dominant hands, the participants were asked which hand they would use to throw a ball or for writing. The athlete's dominant hand grip strength was measured three times, the highest value achieved being recorded in kilograms (kg) for statistical analysis. A rest period of at least one minute was allowed to elapse between

each test (Kim et al., 2018; Nefesoglu and Bas, 2021). The same method was applied for the non-dominant hand.

Statistical Analysis

The Shapiro-Wilk test was applied to determine whether the hand grips strengths of the individuals participating in the study on a voluntary basis were normally distributed according to the groups (study and control) ($P>0.05$). Whether the change in repeat hand grip measurements (final measurement-initial measurement value difference) was normally distributed according to the groups was examined using Student’s t test. Additionally, relationships between the participant’s ages, years in the sport, height, and weight and

hand grip values (improvement values) were determined using Pearson’s correlation coefficient. All statistical analyses were performed on SPSS version 22.0 software. The research findings were expressed as number (n), percentage, mean, and standard deviation. p values <0.05 were regarded as statistically significant.

RESULTS

The distributions of the demographic characteristics of wrestlers aged 13-17 training at the wrestling training center in the Kavak district of Samsun in 2021-2022 are shown in tables 2 and 3.

Table 2: Percentage Distributions For The Wrestlers’ Demographic Characteristics

Group	n	%				
Experimental	20	50.0				
Control	20	50.0				
Total	40	100.0				
Age (years)	n	%	Years in the sport	n	%	
13	15	37.5	4	10	25.0	
14	6	15.0	5	7	17.5	
15	7	17.5	6	8	20.0	
16	8	20.0	7	2	5.0	
17	4	10.0	8	13	32.5	
Total	40	100.0	Total	40	100.0	
Mean age 14.5 years SD±1.43		Mean length of time in the sport 6.03 years SD± 1.61				

Distributions of mean ages and years spent in the sport within the groups are shown in Table 2.

Table 3: Wrestlers’ Height And Weight Distributions According To Demographic Characteristics

Groups	Experimental		Control	
	Mean	Standard Deviation	Mean	Standard Deviation
Height (cm)	165.55	6.48	168.00	10.32
Weight (kg)	62.20	11.19	65.75	17.53

The mean height of the members of the experimental group voluntarily participating in the study was 165.55 cm, and their mean

weight was 62.20 kg. The equivalent values in the control group were 168 cm and 65.75 kg (Table 3).

A statistically significant difference was observed in improvement (difference measurements) in both right hand ($P<0.001$) and left hand ($P=0.004$) grip strengths

between the experimental and control groups as a result of the eight-week special grip strength-improving training (Table 4).

Table 4: Right And Left Hand Grip Values For The Study Groups (Kg)

Groups	Measurements	First Measurement		Second Measurement		Difference		P-value
		Mean	SD	Mean	SD	Mean	SD	
Experimental	Right hand	34.91	8.96	38.37	7.99	3.46	2.24	<0.001
Control	Right hand	38.88	9.84	39.46	9.82	0.58	1.25	
Experimental	Left hand	34.25	8.53	37.17	7.48	2.92	2.66	0.004
Control	Left hand	37.39	9.45	38.24	9.31	0.85	1.43	

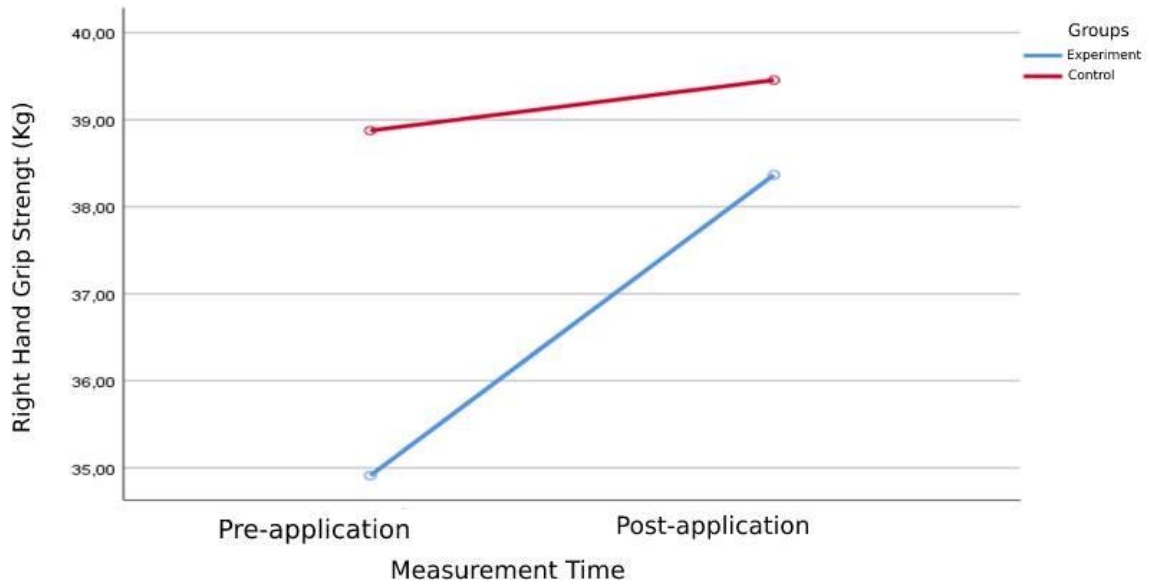

Figure 1: Right Hand Grip Strength Measurements Before And After The Eight-Week Grip Improvement Training

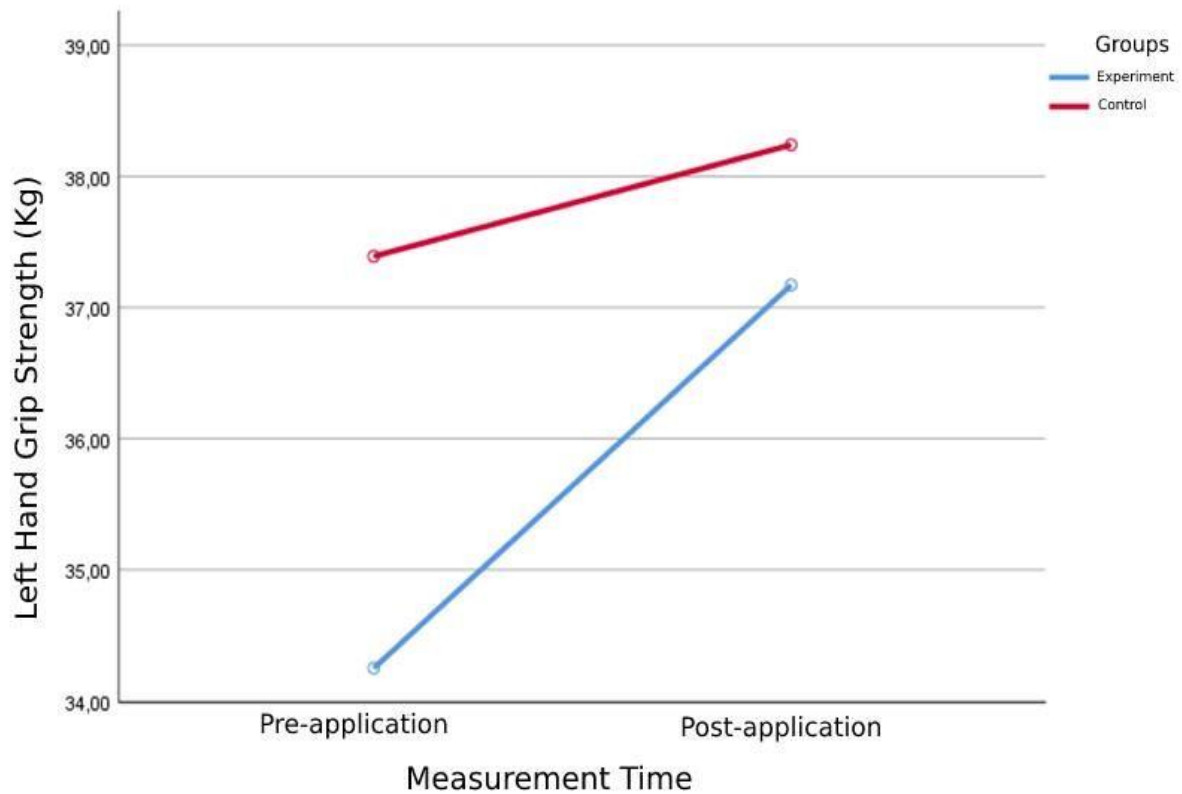

Figure 2: Left Hand Grip Strength Measurements Before And After The Eight-Week Grip Improvement Training

Table 5: Relationships Between Wrestlers' Right-Left Grip Strength Measurements And Age, Years In The Sport, Height, And Weight

Measurements		Years in the sport	Weight	Height	Improvement in right hand grip strength	Improvement in left hand grip strength
Age	r-value	0.856	0.502	0.477	-0.468	-0.460
	p-value	<0.001	0.024	0.034	0.038	0.041
Years in the sport	r-value		0.438	0.443	-0.333	-0.390
	p-value		0.054	0.050	0.151	0.089
Weight	r-value			0.901	-0.129	-0.173
	p-value			<0.001	0.588	0.465
Height	r-value				-0.232	-0.154
	p-value				0.324	0.516
Improvement in right hand grip strength	r-value					0.157
	p-value					0.508

An approximately 46% negative correlation was observed between the wrestlers' age and right and left hand grip strength improvement levels ($P < 0.05$). The rate of increase in grip

strength improvement in association with special grip strength decreased in line with the participants' ages (Table 5). An approximately 33% weak negative correlation was found between the wrestlers' years in

sport and right hand grip strength improvement, and an approximately 39%

weak negative correlation with left hand grip strength improvement ($P>0.05$; Table 5).

DISCUSSION and CONCLUSION

The purpose of this research was to examine the effect on grip strength, which occupies an important place in the performance of techniques in the sport of wrestling, of special grip strength-improving training on athletes aged between 13 and 17 who regularly took part in wrestling. The mean age of the participating wrestlers was 14.5 years, and the mean time elapsed since commencing regular wrestling training was six years.

The first striking point in the results obtained is that the control group's grip strength values in kg were higher than those of the experimental group. This is due to the initial grip strength values among the athletes in the control group being approximately 4 kg better than those in the members of the experimental group since the research design involved random selection.

Mean findings in the control group at the first measurement were 38.88 ± 9.84 kg in the right hand and 37.39 ± 9.45 kg in the left hand, compared to 34.91 ± 8.96 kg in the right hand and 34.25 ± 8.53 kg in the left hand in the experimental group. Mean values at the second measurements performed after eight weeks were 39.46 ± 9.82 kg in the right hand and 38.24 ± 9.31 kg in the left hand in the control group, compared to 38.37 ± 7.99 kg in the right hand and 37.17 ± 7.48 kg in the left hand in the experimental group. The differences (t values) in the experimental group were 3.46 ± 2.248 kg in the right hand and 2.92 ± 2.66 kg in the right hand, compared to 0.58 ± 1.25 kg in the right hand in the control group and 0.85 ± 1.43 kg in the left hand. The grip strength findings in the present study are similar to those reported in some previous research. In Bayraktar et al.'s (2012) study of 415 athletes with a mean age of 15.11 ± 0.69 years and a mean 4.0 ± 1.26 years in sport, the participants' mean right hand grip strength was 37.98 ± 11.13 kg and their mean left hand grip strength was 37.58 ± 10.98 kg. Similarly, another study involving 20

wrestlers with a mean age of 12.9 years who attended eight-week strength training reported a mean first measurement right hand grip strength of 35.15 ± 7.34 kg and a mean left hand value of 35.40 ± 7.32 kg. At the second measurements performed after the training, the right hand value increased to 38.9 ± 7.50 kg and the left hand value to 38.45 ± 6.85 kg (Bağcı, 2016). Another study examining grip strengths between age groups reported mean right and left hand grip strengths of 36.4 ± 10.7 and 34.9 ± 10 kg in wrestlers aged under 15 (Demirkan, 2015).

Based on our study results, the levels of improvement in the athletes' right ($P<0.001$) and left ($P=0.004$) hand grip strengths (difference measurements) differed significantly compared to baseline following the eight-week special hand grip strength-improving training. The changes in grip strength following extra strength training observed in several previous studies are consistent with those in the present research. Aslan et al. (2013) observed the one-year improvement in 26 wrestlers aged between 13 and 15 and reported a statistically significant 19.7 kg improvement ($p<0.001$). Similarly, Aktaş et al. applied eight-week strength training to 20 tennis players aged between 12 and 14 and reported statistically significant ($p<0.01$) improvement in both right and left hand grip strengths (Aktaş et al. 2011). Another study, of handball players aged between 12 and 14, determined a statistically significant $p<0.05$ level improvement in right hand grip strengths following eight-week combined training, and a significant $p<0.001$ improvement in the left hands (Çimen and Kılınc, 2017). Findings consistent with the current research have been obtained in strength studies involving athletes of similar ages to our wrestlers but engaged in different sports. Çelikel et al. applied a weekly strength program involving one hour a day for three days to 10 archers aged 15-17 actively

engaged in the sport. Those authors reported statistically significant differences between the initial right and left hand measurements (35.31±6.789 kg and 34.32±6.814 kg, respectively) and the final measurements (right hand 37.68±6.851 g and left hand 36.55±6.595 kg) (Çelikel et al., 2020). On the other hand, although Cicioğlu et al. detected a numerical change in the hand grip strengths of wrestlers in the 15-17 age group following two-hour training, six days a week for 9.5 months (right hand 14.77% and left hand 15.25% increases) they also reported that this was not statistically significant (Cicioğlu et al., 2007).

No significant difference was observed in the present research in either right or left hand grip strengths in the first and second measurements in the control group. Some previous studies have also reported that grip strength increased numerically in controls groups that adhered regularly to annual training plans, but that this was also not statistically significant (Bağcı, 2016; Çimen and Kılınç, 2017; Çelikel et al. 2020)

Another aim of this study was to determine whether a relationship exists between age and grip strength improvement. The results obtained indicated a statistically significant relationship at the $p<0.05$ level between age and grip strength improvement. Moderate correlations were determined between age and right hand grip strength improvement ($r=-0.468$) and between age and left hand grip strength improvements ($r=-0.460$). Similarly, a previous study investigating grip strengths between age groups reported right and left hand grip strength values of 36.4±10.7 kg and 34.9±10 kg, respectively, in 15-year-old wrestlers. Those authors also reported higher grip strength values with age (Çelikel et al., 2020).

No significant relationship was found in the present study between years in the sport and right or left hand grip strengths following the eight-week grip strength-improving training. No statistically significant relationships were also observed between the other variables of height and weight and right or left hand grip strengths.

A statistically significant In conclusion, based on the study findings, differences (t values) of 3.46±2.248 kg in the right hand and 2.92±2.66 kg in the left hand in the experimental group were determined following the eight-week special training program, compared to 0.58±1.25 in the right hand and 0.85±1.43 kg in the control group. According to our own results and those of previous studies designed using extra or special training for specific periods, eight-week special training improved hand grip strength more than the normal training period.

Authors' Statement of Contribution to the Article

Idea/Concept: Orhan Baş, İlker Aydın; Article design: Orhan Baş, İlker Aydın; Consulting: Orhan Baş; Data Collection and Processing: İlker Aydın; Analysis/Comment: Orhan Baş, İlker Aydın; Literature review: Orhan Baş, İlker Aydın; Article writing: Orhan Baş, İlker Aydın; Critical Analysis: Orhan Baş, İlker Aydın; Source/Material: Orhan Baş, İlker Aydın; Article Submission Corresponding Author: Orhan Baş.

Conflict of Interest

The authors have no conflict of interest to declare.

Financial support

No financial support was received for the completion of this study.

Ethics Committee Approval

This study is in line with the Declaration of Helsinki. Ethics Committee. Approval report was obtained for the study with the decision of Ordu University Clinical Research Ethics Committee dated 03.06.2021 and numbered 141.

Peer Review

After the blind review process, it was found suitable for publication and accepted.

REFERENCES

- Açak, M., İlkım, A., Erhan, S. (1997). Beden eğitimi öğretmeninin el kitabı. Dünya Kitabevi.
- Aktaş, F., Akkuş, H., Harbili, E., Harbili, S. (2011). Kuvvet Antrenmanının 12-14 Yaş Grubu Erkek Tenisçilerinin Bazı Motorik Özelliklerine Etkisi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5(1):7-12.
- Alper, E., Eroğlu Kolayış, İ. (2020). Yıldız Güreşçilerde Güreş Performansı ile Gövde Stabilitesi, Dinamik Denge ve Fonksiyonel Hareketlilik Değerleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *CBÜ Bed Eğt Spor Bil Dergisi / CBU J Phys Edu Sport Sci*, 15(1):48-66.
- Aslan, C. S., Karakollukçu, M., Gül, M., Fişne, M. (2013) 13-15 Yaş Güreşçilerin Fiziksel ve Motorik Özelliklerinin Bir Yıllık Değişimlerinin Karşılaştırılması. *Spor Hekimliği Dergisi*. 48: 1-7.
- Bağcı, O. (2016). 12 – 14 Yaş Arası Güreşçilerde 8 Haftalık Kuvvet Antrenmanının Bazı Fiziksel Uygunluk Parametrelerine Etkisi, Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- Baş, O., Paktaş, Y., Özen, O.A., Songur, A., Üçok, K., Mollaoğlu, H., Toktaş, M. (2006). Erkek voleybolcuların üst ekstremitelerine ait bazı antropometrik ölçümler. *The Medical Journal of Kocatepe*, 7: 45-48.
- Bayraktar, I., Deliceoğlu, G., Yaman, M., Yaman, Ç. (2012). Sprinter ve Atıcıların Bazı Fiziksel-Fizyolojik Parametrelerinin Aynı Yaş Grubu Güreşçiler ile Karşılaştırılması. *Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi*, 2(2):37-46.
- Bloomfield, J., Ackland, T., Elliot, B. (1994). *Applied Anatomy and Biomechanics in Sport*. (1994 ed.) Blackwell.
- Çelikel, B. E. Sezer, S.Y. Karadağ, M. (2020). Erkek Okçularda Reaksiyon Süratinin Hedef Atış İsabet Puanına Etkisi. *Spor Eğitim Dergisi*. 4(1) 30-42.
- Cicioğlu, İ., Kürkcü, R., Eroğlu, H., Yüksek, S. (2007). 15 – 17 Yaş Grubu Güreşçilerin Fiziksel ve Fizyolojik Özelliklerinin Sezonsal Değişimi. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi* V (4): 151-156.
- Çimen, E., Kılınç, F. (2017). 12-14 Yaş Hentbolculara Müsabaka Döneminde Uygulanan Kombine Antrenmanların Performansları Üzerine Etkilerinin Araştırılması. *Sportif Performans Araştırmaları Dergisi*, 1 (1):35-50.
- Demirkan, E. (2015). Age-Related Patterns of Physical and Physiological Characteristics in Adolescent Wrestlers. *Montenegrin Journal Of Sports Science And Medicine*, 4(1):13-18.
- Dulger, O. B., Bas, O. (2021). The Effect of Leg Strength and Jump Performance on Balance in Handball Players. *Middle Black Sea Journal of Health Science*, 7 (2), 168-177.
- Grindstaff, T.L. Potach, D.H. (2006). “Prevention of Common Wrestling Injuries” National Strength and Conditioning Association 28 (4): Pg: 20–28.
- İnal, A. N. (2013). Beden Eğitimi ve Spor Bilimine Giriş, Nobel Kitap Evi, s: 22.
- Kılınç, F., Erol ,A.E., Kumartaşlı, M. (2011). Basketbol alt yapıda uygulanan kombine teknik antrenmanların bazı fiziksel, kuvvet ve teknik özellikler üzerine etkisi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(1):216-217.
- Nefesoğlu, İ. C., Baş, O. (2021). The Effect of the Kinanthropometric Profile on Leg Strength and Hand Grip Strength in Young Female Swimmers. *Türkiye Spor Bilimleri Dergisi* 5(1):18-32.
- Şahin S. (2006). Sosyal Değişme Sürecinde Türkiye’de Güreş Sporunun Toplumsal Dinamikleri, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Doktora Tezi, İstanbul.
- Saatcioğlu, C., Karaca, O. (2012). Ekonomi ve Spor: Ekonomik Gelişmenin Uluslararası Sportif Başarı Üzerindeki Etkisi. *Yalova Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 1(1); 27-42.
- Türkmen, M. (2011). Türk Dünyası Kültüründe “Güreş-Güreşçi” Kavramları; Uluslararası Karakucak ve Kısa Şalvar Güreş Sempozyumu. Ed. Cevdet Kabakçı, Kahramanmaraş Belediyesi Yayını, Kahramanmaraş.
- Türkmen, M. Canuzakov, K. (2019). Türk Halkları Geleneksel Güreşlerinin Kültürel Pedagojisi. *Turkish Studies*, 14 (6): 3525-3533.
- Yoon, J. (2002), Physiological Profiles Of Elite Senior Wrestlers. *Sports Med*, 32 (4): 225-233.

Spor Turizmi ve Spor Etkinlikleri Üzerine Bir Derleme

Arif ÇETİN¹

Öz

Küresel turizm endüstrisinin en hızlı büyüyen segmentlerinden biri olan spor turizmi 1,7 trilyon dolarlık mevcut tahmini değeriyle genişlemeye devam etmektedir. Spor etkinliklerine katılan turistlerin katılım sayısında ve harcamalarda artış ev sahibi destinasyona ekonomik faydalar sağlar. Olimpiyatlar ve Dünya Kupaları gibi büyük ve orta ölçekli spor etkinlikleri, turistik destinasyonların sürdürülebilir ekonomik kalkınmasına katkıda bulunmaktadır. Geleneksel derleme yöntemi ile oluşturulan bu çalışmada; Google Scholar, Web of Science ve Scopus veri tabanlarındaki spor turizmi ve spor etkinlikleri anahtar kelimeleri kullanılarak spor etkinliklerinin spor turizmine etkisi literatürde yapılan çalışmalara bağlı olarak incelenip değerlendirilmiştir. Çalışmada öncelikle spor turizmi ve spor etkinlikleri sektörleri kapsamlı bir şekilde incelenmiş, ardından bu alanlarla ilgili kavramlar analiz edilmiştir. Ayrıca, araştırmada spor turizmi ve spor etkinlikleri alanıyla ilgili güncel akademik çalışmalar ve konular da ele alınmıştır. Sonuç olarak, kalite yönetimi, seyahat motivasyonları, ortaklıklar, kültürel değişim ve sürdürülebilir kalkınma, spor etkinlikleriyle ilişkili turizmin olumlu sonuçlar için dikkate alınması gereken önemli yönleridir. Dikkatli bir planlama ve uygulama ile spor turizmi, turizm endüstrisinin yanı sıra etkilediği toplumlar ve çevreler üzerinde de olumlu bir etkiye sahip olabilir.

Anahtar kelimeler: Spor Turizmi, Büyük Spor Etkinlikleri, Geniş Katımlı Spor Etkinlikleri, Sürdürülebilirlik

A Review on Sports Tourism and Sports Events

Abstract

Sports tourism is a rapidly expanding sector within the global tourism industry, with a current estimated value of \$1.7 trillion. The host destination may benefit from economic benefits through the augmentation of tourist attendance and spending at sporting events. Major sports events, including the Olympics and World Cups, have been shown to have a positive impact on the sustainable economic development of tourist destinations. The present study employs a literature review methodology to elucidate the associations between sports tourism and sports events. This study implemented the traditional review method to investigate the influence of sport events on sport tourism. The analysis was based on a comprehensive examination of existing literature, utilising the keywords "sport tourism" and "sport events" in prominent databases such as Google Scholar, Web of Science, and Scopus. Furthermore, the study explores contemporary academic research and pertinent concerns pertaining to the realm of sports tourism and sporting events. To summarise, tourism linked with sports events necessitates consideration of various factors such as quality management, travel motivations, partnerships, cultural exchange, and sustainable development to achieve favorable outcomes. Through meticulous strategizing and execution, sports tourism can yield favorable outcomes for both the tourism sector and the various communities and ecosystems it impacts.

Keywords: Sports Tourism, Mega Sports Events, Mass Participants Sports Events, Sustainability.

¹ Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, İstanbul-Türkiye. <https://orcid.org/0000-0002-7430-4803> , arif.cetin@marmara.edu.tr

Atıf/Citation: Çetin, A. (2023). Spor Turizmi ve Spor Etkinlikleri Üzerine Bir Derleme. *Türkiye Spor Bilimleri Dergisi*. 7 (1), 48-58.

Geliş Tarihi: 06.05.2023

Kabul Tarihi: 25.06.2023

Türkiye Spor Bilimleri Dergisi

GİRİŞ

Spor turizmi, küresel turizm endüstrisi içinde en hızlı büyüyen sektörlerden bir tanesi olup küresel spor endüstrisinin tahmini büyüklüğü 1,7 trilyon dolardır. Ulusal Spor Komisyonları Birliği'ne göre, Amerika Birleşik Devletleri'nde spor turizmi ile ilgili ziyaretçi harcamaları 8,96 milyar dolardır ve yıllık 25,65 milyon spor ziyaretçisi bulunmaktadır. Spor turizminin 800 milyar dolar değerinde olduğunu ve uluslararası seyahat ve turizm gelirlerinin %10'undan fazlasını oluşturduğu tahmin edilmektedir. Bu büyüme kısmen 2018 Pyeongchang Kış Olimpiyat Oyunları, 2019 Rugby Dünya Kupası ve her ikisi de Japonya'da düzenlenen Tokyo 2020 Olimpiyat Oyunları gibi son etkinliklerden kaynaklanıyor olabilir (Melo, Sobry ve Van Rheenen, 2019).

Koşu etkinliklerine katılım da dünya çapında artmaktadır. Yarışları bitirenlerin sayısı 2000 yılından bu yana iki kattan fazla artmıştır ve yarışların sayısı da artmıştır. Yol koşuları için ortalama bitiş süresi son yıllarda yavaşlamıştır, bu da daha fazla amatör koşucunu yarışlara katıldığı göstermektedir. Yol koşuları kategorilerinde arasında Maraton en popüler yarış mesafesidir. Bu kategoriyi yarı maraton ve 10 kilometre kategorileri takip etmektedir. Patika koşuları ve ultramaratonların popülaritesi de artmakta olup bu etkinlikler daha deneyimli ve rekabetçi koşucuların ilgisini çekmektedir. Koşu turizmindeki kayda değer artış, öncelikle rekabetçi koşuların aksine rekreasyonel koşuların büyümesinden kaynaklanmaktadır (Andersen, 2019).

1986'dan 2018'e kadar 70.000 etkinliği ve yaklaşık 108 milyon yarış sonucunu kapsayan, rekreasyonel koşu üzerine şimdiye kadar yapılmış en büyük küresel analizde, koşucu sayısı son iki yıldaki düşüşe rağmen son on yılda %58 oranında (5 milyondan 7,9 milyona) artmıştır (Andersen, 2019).

Türkiye, 550.000'den fazla yabancı turist için spor faaliyetlerine katılması ve ülkede 900 milyon doların üzerinde harcama yapmasıyla spor turizmi için popüler bir destinasyon olarak ortaya çıkmıştır. Futbol ve golf,

yaklaşık 1.200 futbol takımı ve 160.000'den fazla golfçünün ülkeye gelmesiyle Türkiye'deki en popüler sporlar arasında yer almaktadır. Sadece futbol eğitim kamplarından elde edilen doğrudan gelir 100 milyon doların üzerindedir. Küresel Spor Endeksi'nde 14. sırada yer alan Türkiye, son 8 yılda düzenlenen 14 büyük uluslararası spor etkinliğiyle spor meraklıları için tercih edilen bir destinasyon haline gelmiştir (Türkiye Seyahat Acentaları Birliği, 2014). Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre Türkiye'ye gelen ziyaretçilerin %63'ü Türkiye'ye "gezi, eğlence, spor ve kültürel faaliyetler" için geldiği anlaşılmaktadır (Türkiye İstatistik Kurumu, 2023).

Son yıllarda Türkiye hem maraton hem de yol yarışı etkinliklerinde oldukça popüler hale geldi. Türkiye'nin en önemli yol koşusu etkinliklerinden biri olan İstanbul Maratonuna 2008 yılında 7630 sporsever katılırken bu sayı 2019 yılında 37.000'e yükselmiştir. 2019 yılında başlayan COVID-19 pandemisinde doğal olarak bu sayı 2000'e kadar düşmüş olup, 2022 yılında 30.000 katılımcı söz konusu maratona katılım göstermiştir (Demir ve Çetin, 2022).

Araştırmanın Amacı

Geleneksel derleme yöntemi ile oluşturulan bu çalışmada; Google Scholar, Web of Science ve Scopus veri tabanlarındaki spor turizmi ve spor etkinlikleri anahtar kelimeleri kullanılarak spor etkinliklerinin spor turizmine etkisi literatürde yapılan çalışmalara bağlı olarak incelenip değerlendirilmiştir.

Spor Turizmi

Spor turizmi, spor faaliyetlerine katılmak veya spor etkinliklerini izlemek için seyahat etmeyi içeren bir turizm türüdür (Lau, Kabu ve Putro, 2022). Turizm endüstrisinin hızla büyüyen bir segmentidir ve ev sahibi şehirler üzerinde sosyal, çevresel ve ekonomik etkileri nedeniyle artan bir ilgi görmektedir (Hritz ve Ross, 2010). Spor turizminin gelişimi, turizm sektörünün kapsamını genişletmiş, yeni fırsatlar yaratmış ve turizm endüstrisinin

büyümesini hızlandırmıştır (Hassan, Harun ve Ahmad, 2019). Spor turizmi, aktif yaşamı teşvik ettiği ve turistlerin aktif yaşama yönelik davranış değişimini desteklediği için sürdürülebilir destinasyonlar için de itici bir güç olarak görülmektedir (Morfoulaki vd., 2023).

Spor turizmi, spor etkinliklerine katılmak veya bu etkinlikleri izlemek amacıyla yapılan seyahatleri içeren ve hızla büyüyen bir endüstridir. Bu alan, spor turizminin destinasyonlar ve toplumlar üzerindeki ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel etkilerine odaklanılarak akademik literatürde kapsamlı bir şekilde araştırılmıştır. Spor turizmi sert ve yumuşak olmak üzere iki çeşittir (Gammon ve Robinson, 2003). Sert spor turizmi, Olimpiyat Oyunları, FIFA Dünya Kupası ve Formula 1 gibi bir grup etkinliğine tanıklık etmek üzere çok sayıda ziyaretçiyi belirli bir yere çekmek için tasarlanmış aktif spor turizmi ile ilgilidir. Yumuşak spor turizmi ise rekreasyonel bir ortama katılmak için seyahat eden veya yürüyüş, kayak, rafting gibi boş zaman aktivitelerine katılan turistleri ifade eder. (Singh, Dash ve Vashko, 2016).

Spor turizmi üzerine yapılan ilk çalışmalardan biri Gibson (1998) tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada, spor turistlerin temel motivasyonları belirli bir spora katılma arzusu, yeni destinasyonları ve kültürleri deneyimleme ile sosyalleşme fırsatı olarak belirlenmiştir.

Spor turizmi literatüründeki ana temalardan biri, bu faaliyetin destinasyonlar üzerindeki ekonomik etkisidir. Birçok çalışma, spor turizminin yerel topluluklara sağlayabileceği artan istihdam olanakları, yerel işletmeler için daha yüksek gelirler ve hükümetler için artan vergi gelirleri gibi olumlu ekonomik faydaları ortaya koymuştur (Higham ve Hinch, 2002).

Spor turizminin bir diğer önemli araştırma alanı da sosyal ve kültürel etkileridir. Araştırmalar, spor turizminin insanları bir araya getirebildiğini ve kültürel alışverişi teşvik ederek farklı kültürlerin daha fazla anlaşılmasına yol açtığını göstermiştir. Çevresel sürdürülebilirlik, spor turizmi literatüründeki bir diğer önemli konudur. Spor turizminin çevresel etkileri, artan enerji

tüketimi, atık üretimi ve karbon emisyonları hakkında olabilir. Son yıllarda; karbon emisyonlarının azaltılması, yerel kaynak kullanımının teşvik edilmesi ve atık üretiminin en aza indirilmesi gibi sürdürülebilir spor turizmi uygulamalarının teşvik edilmesine giderek daha fazla odaklanılmaktadır (Gibson, 2004).

Son olarak, spor turizmi için pazarlama stratejileri, spor turistlerinin motivasyonlarını anlamaya ve onları spor etkinliklerine çekmek için etkili pazarlama kampanyaları geliştirmeye odaklanarak kapsamlı bir şekilde incelenmiştir. Çalışmalar, etkili pazarlama stratejilerinin bir destinasyonun spor etkinlikleri, kültürel çekicilikleri ve doğal çevresi gibi benzersiz yönlerine odaklanması gerektiğini göstermiştir (Gibson, 2017).

Genel olarak, spor turizmi literatürü, hızla büyüyen bu sektörle ilgili potansiyel faydaları ve zorlukları vurgulamaktadır. Spor turizmi destinasyonlara ekonomik, sosyal ve kültürel faydalar sağlayabilirken, etkili bir şekilde yönetilmediği takdirde olumsuz etkileri de olabilir. Sonuç olarak, spor turizminin olumlu etkilerini en üst düzeye çıkarmak için sürdürülebilir uygulamaları teşvik etmeye ve etkili pazarlama stratejileri geliştirmeye giderek daha fazla odaklanılmaktadır.

Geniş Katılımlı Spor Etkinlikleri ve Spor Turizmi

Mega spor etkinliklerini organize etmek çok zorlu bir rekabeti beraberinde getirir. Bu rekabetin sonucu olarak, birçok şehir koşu gibi yüksek alt yapı yatırımı gerektirmeyen ve rekreatif katılıma yönelik etkinliklere yönelmektedir. Birkaç yıldır küçük ve orta ölçekli bu etkinliklerinin (maratonlar ve yarı maratonlar gibi) turistik destinasyonların sürdürülebilir ekonomik gelişimine başarılı bir şekilde katkıda bulunabileceği tartışılmaktadır (Taks vd., 2018).

Dünya çapında birçok şehirde gerçekleşen koşu etkinlikleri spor turizmine olumlu katkılar sağlar. Bunların başında ise Avrupa'da organize edilen maraton etkinlikleri gelir. Birçok koşu meraklısı Londra, Berlin, Atina, Paris, Roma, Prag başta olmak üzere Avrupa'nın birçok önde gelen şehirlerindeki yol koşularına katılır

(Malchrowicz-Moško ve Poczta, 2019). Ülkemizde de İstanbul Maratonu ve İstanbul Yarı Maratonu gibi yol koşularında on binlerce rekreatif koşucu bu etkinliklere katılmaktadır (Demir ve Çetin, 2022).

Koşu temelli spor turizmi, yol yarışlarına katılmak veya bir destinasyonda koşu faaliyetlerinde bulunmak için seyahat etmeyi içeren bir spor turizmi türüdür. Yapılan bir çalışmada, ikamet ettikleri yerdeki yerel koşucular ve spor turistleri olmak üzere iki farklı grubun yarı maratona katılma motivasyonları incelenmiştir. Koşu turizminin popüleritesindeki artış, koşucuları günlük ikamet yerlerinin dışında fiziksel aktivitede bulunmaya teşvik etmiştir. Çalışma, spor turistlerinin etkinliğin zorluğu ile daha fazla motive olduğunu, yerel koşucuların ise sosyal ve sağlıkla ilgili faktörlerle daha fazla motive olduğunu ortaya koymuştur (Malchrowicz-Moško ve Poczta, 2019).

Koşu temelli spor turizmi, aktif yaşamı teşvik ettiği ve turistlerin aktif yaşama yönelik davranış değişimini desteklediği için destinasyonlar üzerinde olumlu bir etkiye sahiptir. Başka bir çalışmada, bölge sakinlerinin özel etkinlik turizminin destinasyon üzerindeki sosyal, ekonomik ve çevresel etkilerine ilişkin algılarını incelemiştir. Çalışma, bölge sakinlerinin spor turizminin ekonomik faydalar, artan trafik ve çevresel etkiler de dahil olmak üzere toplumları üzerindeki hem olumlu hem de olumsuz etkilerini algıladıklarını ortaya koymuştur (Hritz ve Ross, 2010).

Koşu temelli spor turizminin de katılımcıların sağlığı ve refahı üzerinde olumlu etkileri olduğu tespit edilmiştir. Çetin ve Doğaner'in (2021) İstanbul Maratonu'na katılanların memnuniyetini organizasyon sırasında harcanan maliyet kalemleri ile karşılaştıran çalışmanın araştırma bulgularında yurt dışından gelen katılımcılar arasında etkinlik sürecindeki en baskın maliyet kalemi ile başlangıç ve bitiş organizasyonları olurken hem yurt dışından gelen hem de yerel katılımcılar arasında en az baskın maliyet kalemi para ödülü olmuştur. Bunun sebebi ise katılımcıları motive eden faktörlerdir. Örneğin, Çetin'in (2019) çalışması, triatletlerin Ironman Yarışlarına katılımını motive eden en yüksek faktörün yaşam

memnuniyeti ve başarı algısı olduğunu göstermektedir. Benzer şekilde, Çetin ve Özman'ın (2019) çalışmasında ise erkek ultra maratoncularda benlik saygısı, psikolojik başa çıkma ve yaşamı anlamlandırma alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur.

Spor Etkinlik Turizmi ve Toplam Kalite Yönetimi (TKY)

Turizm sektörü, uzun zamandır kalite yönetimiyle ilgilenmektedir (Johns, 1996). Sutton'a (2009) göre, turizm sektörünün doğasındaki çetin rekabet ortamından dolayı kalite yönetimi turizm işletmeleri için önemli bir performans hedefi haline gelmiştir. Dolayısıyla bu konuyla ilgili bir çok araştırma yapılmıştır. Turizm ve spor alanıyla ilgili TKY literatür benzerlikler göstermektedir. Birçok yazar bütünsel kalite modellerinin turizm sektörüne uygulanabilirliğini savunmaktadır (García, Brea, ve del Río Rama, 2013; Patiar, Davidson ve Wang, 2012).

Örneğin, golf sahalarında tüketici algılarını kullanarak performans ve kaliteli hizmet göstergeleri tanımlanmıştır. Bu göstergeler kullanılarak yöneticilere, çalışanlara ve müşterilere yönelik bir kalite değerlendirme modelini sunulmuştur (Crilley vd., 2002). Son olarak, spor etkinliklerinde risk kontrol faaliyetlerinin düzenlenmesi ve standartlarının belirlenmesine yönelik çalışma yapılmıştır (De Knop, 2004). Dolayısıyla, operasyonel performansı ve hizmet kalitesini ölçmek için önerilen yukarıdaki araç spor endüstrisine değerli bir katkı sağlayabilir.

Sporda Etkinlik Turizmi ve Kültürel Miras

Spor mirası giderek artan bir şekilde turizm kaynağı olarak da kullanılmaktadır. Spor müzeleri, spor stadyumları ve spor salonları ve spor etkinlikleri gibi alanlar, spor mirasını içeren turistik cazibe merkezlerine birkaç örnektir (Ramshaw ve Hinch, 2006).

Spor mirası ve spor etkinliği turizmi de son yıllarda giderek daha popüler hale gelmiştir. Boonsiritomachai ve Phonthanukitithaworn'un (2019) çalışmasının amacı, toplumun spor etkinliği verdiği desteğin turizmi olumlu bir şekilde etkilediğini ortaya koymuştur.

Malchrowicz-Moško ve Poczta (2019) tarafından yapılan bir başka çalışmada, turizmin sürdürülebilir gelişimi için spor etkinlikleri ve miras kavramları araştırılmıştır. Araştırmada, küçük ölçekli etkinliklerin bir destinasyonda turizmin gelişimi üzerinde önemli bir etkiye sahip olabileceğini ve spor etkinliklerinin turistik destinasyonların sürdürülebilir kalkınmasına katkıda bulunabileceğini ortaya koymuştur.

Sporda Etkinlik Turizmi ve Değer Yaratma

Spor turizmi ve spor etkinlikleri, turistlerin davranışsal niyetleri, yerel toplulukların gelişimi ve sürdürülebilir turizmin teşviği üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Spor turizmi etkinlikleri, destinasyon imajı ve algılanan değer, turistlerin davranışsal niyetleri üzerinde olumlu bir etkiye sahiptir (Boonsiritomachai ve Phonthanukitithaworn, 2019). Spor etkinliği imajı, destinasyon imajı, etkinlikten duyulan memnuniyet, etkinlik ve destinasyonla ilgili geçmiş deneyim, destinasyonu tekrar ziyaret etme niyeti ve spor turistlerinin daha sonra tekrar ziyaret etme davranışları arasındaki karşılıklı ilişkileri inceleyen teorik bir model önerilmiş ve test edilmiştir (Kaplanidou ve Vogt, 2007). Küçük ve orta ölçekli spor etkinlikleri, mega spor etkinliklerine kıyasla ev sahibi toplumlar için daha olumlu sosyal etki ve sonuçlar için fırsatlar sunmaktadır (Taks vd., 2018). Küçük ölçekli spor etkinlikleri, yerel toplumda sürdürülebilir turizmi geliştirmenin uygun bir yolu olarak ev sahibi şehirde turizmi teşvik etmek için güçlü bir kaynaktır (Fernández-Martínez vd., 2022). Küçük ve orta ölçekli spor etkinliklerinin sürdürülebilir turizmi teşvik etmenin ve ev sahibi toplumlar için olumlu sosyal etkiler yaratmanın etkili bir yolu olduğu kanıtlanmıştır. Yerel kaynaklardan yararlanarak ve topluluk üyeleriyle etkileşim kurarak, küçük ölçekli etkinlikler sosyal sermaye oluşturmaya, kültürel alışverişi teşvik etmeye ve ekonomik kalkınmayı desteklemeye yardımcı olabilir.

Sporda Etkinlik Turizmi ve Sosyal Etkiler

Küçük ölçekli spor etkinlikleri, ev sahibi toplum için sosyal etkiler açısından büyük etkinliklerden daha olumlu yansımalara sahip olabilir (Duglio ve Beltramo, 2017). Düzenli

olarak organize edilen aktif katılım temelli spor turizmi etkinliklerinde ziyaretçi harcamalarının ekonomik etkileri tahmin edilebilir ve karşılaştırılabilir bir yapıdadır (Daniels ve Norman, 2003). Örneğin, Malezya'da uluslararası ve turistlerin katılımı ve tercihleriyle yakından ilgili olan ekstrem spor destinasyonunun gelişimi, Malezya turizm endüstrisinin büyümesini hızlandırmıştır (Watanabe vd., 2018). Küçük ölçekli spor etkinlikleri, yerel toplumda sürdürülebilir turizmi geliştirmenin uygun bir yolu olarak, ev sahibi şehirde turizmi teşvik etmek için güçlü bir kaynaktır (Fernández-Martínez vd., 2022). Spor etkinlikleri, ekonomi ve sosyal faydaların geliştirilmesi için bir uyarıcıdır (Chersulich, Peric ve Wise, 2020). Spor etkinliklerinin düzenlenmesi, ev sahibi bölgede turizmin gelişmesini büyük ölçüde teşvik edebilir ve ev sahibi bölgenin ekonomik, sosyal ve çevresel faydalarının kapsamlı bir şekilde iyileştirilmesini sağlayabilir (Crespo Sogas, 2021). Spor turizmi, turistlerin ilgisini çekerek bireylerin yaşam kalitesini artıracak ve yerel toplulukların ekonomik refahına katkıda bulunacaktır (Cahyadi, Suherlan ve Dewantara, 2021). Sonuç olarak, etkili planlama ve yönetim yoluyla spor turizmi, hem turistlere hem de ev sahibi toplumlara fayda sağlayan sürdürülebilir ve gelişen bir endüstri yaratabilir. Bu nedenle, hükümetlerin ve paydaşların bu sektöre yatırım yapmaları ve ekonomik büyüme ve kalkınmanın temel itici gücü olma potansiyelinin farkına varmaları önemlidir. Bu sayede spor turizminin önümüzdeki yıllarda da küresel turizme değerli bir katkı sağlamaya devam etmesini temin edebilirler.

Spor Etkinlik Turizmi ve Ekoturizm

Turistlerin çevreyi koruma kaygıları nedeniyle çevre dostu spor faaliyetlerini tercih etmeleri muhtemeldir. Destinasyonların ülkelerine ziyaretçi çekmek için spor etkinliklerine daha bağımlı hale gelmeleri şartıdır (Klaus ve Maklan, 2011).

Ekoturizm organizatörlere, özel korunan alanlarda spor etkinlikleri hizmeti sunarak tursitlere unutulmaz deneyimler yaşayabilecekleri eşsiz bir fırsat sunmaktadır. Bu hizmet sürecinde ise çevrenin korunmasını

da içeren rehberlerin uygulanması önemlidir. Bu nedenle küresel bir sertifikasyon standardının uygulanması ve hayata geçirilmesi, ziyaretçi çekmek isteyen organizatörler için bir rehber görevi görebilir. Bu rehber, katılımcıların organizatörlere olan güvenini artırır (Singh, Dash ve Vashko, 2016).

Sporda Etkinlik Turizmi ve Ekonomik Etki

Spor turizminin ekonomik etkileri literatürde geniş bir şekilde araştırılmıştır. Birçok çalışma, spor turizminin destinasyonlara artan istihdam olanakları, yerel işletmeler için daha yüksek gelirler ve ülkeler için artan vergi gelirleri dahil olmak üzere önemli ekonomik faydalar sağlayabileceğini göstermiştir (Higham ve Hinch, 2002). Örneğin, büyük spor etkinliklerine ev sahipliği yapmak ziyaretçi sayısında ve harcamalarda artışa yol açabileceği gibi konaklama, yiyecek-içecek ve ulaşım gibi alanlarda yeni iş imkânlarının yaratılmasını da sağlayabilir (Getz, 2008).

Bazı ülkelerde veya bölgelerde, turizm faaliyetleri ekonomik büyümeyi teşvik etmenin önemli bir yolu olarak görülmektedir ve ekonomi üzerindeki etkileri farklı bölgelerde değişiklik göstermekle birlikte, daha az gelişmiş bölgelerde çok daha fazladır. Bir ülke turizm endüstrisinin yarattığı reel gayrisafi yurtiçi hasılaya daha fazla bağımlı hale geldiğinde, spor turizminin ekonomik etkisi de artmaya devam eder (Ziakas ve Costa, 2011). Swarbrooke (2002) spor etkinliklerinin turizm merkezlerinin gelişimini ve yatırımlarını teşvik edebileceğini belirtmektedir.

Spor turizmi etkinliklerinin ekonomik etkisinin fayda-maliyet yaklaşımı kullanılarak doğru bir şekilde analiz edilebileceğini vurgulanmaktadır. Buna karşılık, spor turizmi etkinliklerinin ev sahibi şehrin ekonomisi, sosyo-kültürel yapısı ve fiziksel çevresi üzerinde enflasyon, turizm gelirlerine aşırı bağımlılık, hükümetin mali durumunun bozulması, kaotik bir işgücü piyasası ve dış maliyetlerde artış gibi olumsuz etkileri de olabilir (Barker, Page ve Meyer, 2002). FIFA Dünya Kupası gibi mega spor etkinliklerinde, organizatörler kupanın ekonomik faydalarını abartma ve olumsuz etkilerini de göz ardı etme eğilimindedir (Kim, Gursoy ve Lee,

2006). Mega spor etkinlikleri ev sahibi ülkenin ekonomisine önemli bir ivme kazandırır, ancak alt yapı yatırımları, dev işlevsiz tesisler, bütçe aşmaları gibi olumsuz etkileri de olabilir. Organizatörlerin ve yerel makamların bu dışsal maliyetleri dikkatle planlamaları ve böyle bir etkinliğe ev sahipliği yapmanın ekonomik faydalarını değerlendirmeleri önemlidir.

Sporda Etkinlik Turizmi ve Sosyo-ekonomik Etki

Turizm gelişiminin sosyokültür üzerindeki etkileri arasında insanların yaşamlarını istikrara kavuşturmak, toplumsal uyumu geliştirmek, insanlara uygun eğlence fırsatları sunmak, kişinin yaşadığı çevreyi tanımasını sağlamak ve kişinin memleketiyle ilişki kurması yer almaktadır. Yerel halk genellikle turizmin bölgesel ekonominin gelişmesini sağlayabileceğini, kültürel alışverişi güçlendirebileceğini ve daha fazla rekreasyon fırsatı sunabileceğini düşünse de, yüksek tüketim maliyetleri, trafik sıkışıklığı ve artan suç oranları gibi ele alınması gereken olumsuz olaylara da neden olabilir (Dyer, Gürsoy, Sharma ve Carter, 2007).

Başarılı bir mega spor etkinliği, ev sahibi şehrin imajını iyileştirmek, spor etkinlikleri için daha fazla fırsat yaratmak ve daha fazla yabancı turist çekmek gibi olumlu faydalar sağlayabilse de, trafik sorunu ve yerel halk ile yabancı turistler arasındaki çatışmalar gibi olumsuz etkilere de neden olabilir (Kim ve Petrick, 2005).

Londra 2012 Olimpiyat Oyunları'nda yerel sakinlerin etkinliği desteklemelerine rağmen trafik sıkışıklığı ve potansiyel sosyal maliyetler konusunda oldukça endişeli olduklarını tespit edilmiştir (Ritchie vd., 2009).

Sporda Etkinlik Turizmi ve Destinasyon

Spor, destinasyonlara anlam kazandırmadaki rolüyle tanınırken, turizm tanımı gereği mekânsaldır ve destinasyonlar mekânın odak noktasıdır. Spor turizmi bir destinasyona bağlı bir fiziksel aktivite deneyimi olarak tanımlanır (Lewicka, 2011). Fakat, spor ve destinasyon ile ilişkili yapılan araştırma sayısı ise azdır ve yeni bulgular, spor etkinlikleri ile yer

arasındaki bağlantının her zaman doğrudan veya olumlu olmadığını ortaya koymaktadır (Gammon, 2015). Örneğin yapılan bir araştırmada, spor etkinliklerine katılan turistlerin, ev sahibi şehirden ziyade etkinlik alanına duygusal bir bağ kurma olasılığı daha yüksek olduğu ve spor etkinliklerinin düzenlendiği bir şehri ziyaret eden turistlerin tekrardan aynı şehri ziyaret etme olasılığının düşük olduğu tespit edilmiştir (Kirkup ve Sutherland, 2017).

Spor Etkinliklerinde Katılımcıların Seyahat Motivasyonu

Seyahat motivasyonlarını anlamının önemi üç ana kategori altında özetlenmiştir. Bunlar; (1) turistlerin seyahat motivasyonlarını anlamak, destinasyon pazarlamacılarının daha iyi ürün ve hizmetler yaratmasını sağlayacaktır; (2) turizm deneyimlerinden duyulan memnuniyet, turistlerin başlangıçtaki motivasyonları ile içsel olarak bağlantılıdır; (3) belirli bir destinasyonu seçmenin ardındaki nedenleri belirlemek, destinasyon pazarlamacılarının turistlerin karar verme sürecini daha iyi anlamalarına yardımcı olacaktır (Crompton ve McKay, 1997).

Etkinlik organizatörleri, insanların seyahat etme kararlarına hangi unsurların etkili olduğunu tespit ederek, katılımcıların ihtiyaç ve isteklerini karşılayacak daha iyi ürün ve hizmetler oluşturabilirler. Çünkü müşteri memnuniyeti turistlerin belirli bir destinasyonu seçmelerindeki tercihlerinin başında gelmektedir.

Spor Etkinlik Turizmi ve Spor Ağları

Özellikle geniş katılımlı spor etkinliklerinde organizatörlerin spor etkinliklerinde uzmanlaşmış tur operatörleri ve sosyal fayda sağlamayı hedefleyen kar amacı gütmeyen kurum ve kuruluşlarla stratejik ortaklıklar kurmalıdır.

Organizatörler, tur operatörleriyle işbirliği yaparak katılımcıların havalimanı transferi, yarış kit teslimi, antrenman desteği gibi yüksek kaliteli organizasyon düzenlemelerine ve konaklamaya erişebilmelerini sağlayabilirler. Bu, etkinliğin genel deneyimini geliştirmeye ve yurt dışından daha çok ziyaretçi çekmeye yardımcı olabilir.

Ayrıca, kâr amacı gütmeyen kuruluşlarla ortaklık kurmak, etkinliğin ve katılımcıların değerleriyle uyumlu sosyal girişimleri için fırsatlar sağlayabilir. Bu ortaklıklar etkinlik için olumlu bir miras yaratılmasına yardımcı olabilir. Organizatörler bu tür kuruluşlarla birlikte çalışarak, genel olarak daha başarılı ve etkili bir etkinlik oluşturmak için onların uzmanlıklarından ve kaynaklarından yararlanmalıdır.

Spor Etkinlik Turizmi ve Sosyo-kültürel Etkiler

Spor turizminin destinasyonlar üzerinde olumlu sosyal ve kültürel etkileri de olabilir. Bu olumlu etkilerinden biri, insanları bir araya getirmesi ve kültürel alışverişi teşvik ederek farklı kültürlerin daha fazla takdir edilmesine ve anlaşılmasına yol açmasıdır. Spor etkinlikleri aynı zamanda yerel toplulukların kültürlerini ve geleneklerini ziyaretçilere sergilemeleri için fırsatlar sunarak kültürel çeşitliliğin teşvik edilmesine de yardımcı olabilir (Richards ve Wilson, 2007).

Sporun geniş kapsamlı ve çeşitli olumlu etkileri vardır. Kültürel alışverişi teşvik etmekten fiziksel ve zihinsel sağlığı geliştirmeye kadar, spor insanları bir araya getirme ve bireylerde, topluluklarda ve bir bütün olarak toplumda olumlu değişimi teşvik etme kapasitesine sahiptir. Bu faydaların herkes için erişilebilir olması için spor programlarını ve etkinliklerini desteklemeye ve bunlara yatırım yapmaya devam etmek çok önemlidir.

Spor Etkinlik Turizmi ve Çevresel Etkiler

Spor turizminin destinasyonlar üzerinde önemli çevresel etkileri de olabilir. Birçok çalışma, spor etkinliklerinin enerji tüketiminin, atık üretiminin ve karbon emisyonlarının artmasına neden olabileceğini göstermiştir. Sonuç olarak, spor turizminin çevresel sürdürülebilirliği konusunda artan bir endişe söz konusudur ve birçok destinasyon artık çevresel etkilerini azaltmak için daha sürdürülebilir uygulamalar benimsemektedir (Gibson, 2017).

Dolayısıyla spor turizminin çevre üzerinde hem olumlu hem de olumsuz etkileri olduğu açıktır. Destinasyonlara ekonomik faydalar

sağlayabildiği gibi, enerji tüketiminin, atık üretiminin ve karbon emisyonlarının artmasına da yol açabilir. Bu endişeleri gidermek için, birçok destinasyon artık çevresel etkilerini azaltmak için daha sürdürülebilir uygulamalar benimsemektedir. Bu uygulamalar arasında çevre dostu ulaşım seçeneklerinin teşvik edilmesi, su kullanımının azaltılması, atık ve karbon ayak izini azaltma programlarının uygulanması gibi tedbirler yer almaktadır. Destinasyonlar bu adımları atarak spor turizminin çevre üzerindeki olumsuz etkisini en aza indirirken ekonomik fayda sağlamaya devam etmesini sağlayabilir. Sonuç olarak spor turizminin başarısı, destinasyonların çevresel sürdürülebilirliği dengeleme becerisine bağlı olacaktır.

Spor Etkinlik Turizmi ve Pazarlama Stratejileri

Etkili pazarlama stratejileri, spor turizmi destinasyonlarını tanıtmak ve ziyaretçi çekmek için çok önemlidir. Araştırmalar, etkili pazarlama stratejilerinin bir destinasyonun spor tesisleri, kültürel çekicilikleri ve doğal çevresi gibi benzersiz yönlerine odaklanması gerektiğini göstermiştir. Buna ek olarak, spor turizmi pazarlamacıları, spor turistlerinin belirli bir spora katılma, yeni destinasyonlar ve kültürler deneyimleme ve benzer düşünen bireylerle sosyalleşme arzusu gibi motivasyonlarını da göz önünde bulundurmalıdır (Gibson, 1998).

Turistlerinin motivasyonlarını anlamak, onların ilgi ve arzularına hitap eden özel pazarlama stratejileri oluşturmak için çok önemlidir. Destinasyonlar, spor turistlerinin ihtiyaç ve tercihlerini karşılayarak daha fazla ziyaretçi çekebilir, gelir elde edebilir ve önde gelen spor turizmi destinasyonları olarak itibarlarını artırabilir.

Spor Turizm Etkinlikleri ve Sürdürülebilirlik

Yerel halkın turizm gelişimine verdiği desteği anlamak, yerel yönetimler, politika yapımcılar ve işletmeler için çok önemlidir. Geliştirilmekte olan herhangi bir faaliyetin başarısı ve sürdürülebilirliği yerel politika yapımcıların desteğine bağlıdır (Nunkoo ve Gürsoy, 2016). Bu nedenle araştırmacılar, bu algılanan etkileri ve ardından kalkınmaya

verilen desteği etkileyebilecek faktörleri araştırmışlardır. Belirli bir ortamda, turizm sektörünün sürdürülebilir kalkınması için yerel halkın desteğinin ve katılımının çok önemli olduğunu belirtmiştir. Sonuç olarak, bölge sakinleri turizmin olumlu etkilerini olumsuz etkilerinden daha güçlü bir şekilde algılamakta ve bu da turizm gelişimine verdikleri desteği açıklamaya yardımcı olmaktadır. Dolayısıyla, bölge sakinlerinin desteğini kazanmak, turizm planlaması ve gelişiminden sorumlu yöneticiler için kilit bir görev olarak ortaya çıkabilir (González-García vd., 2018).

Sonuç olarak, turizm gelişiminin başarısı büyük ölçüde yerel halkın desteğine ve işbirliğine bağlıdır. Turizm yöneticilerinin toplumla ilişki kurması ve turizm faaliyetlerinden kaynaklanabilecek endişeleri veya olumsuz etkileri ele alması önemlidir. Bunu yaparak, güven inşa edebilir ve yerel halkla olumlu bir ilişki geliştirebilirler, bu da turizm gelişimine verilen desteğin artmasına yol açabilir. Ayrıca, yöneticilerin çevre ve yerel kültür üzerindeki olumsuz etkileri en aza indiren sürdürülebilir turizm uygulamalarını teşvik etmeleri de çok önemlidir. Bu, bölgede turizmin uzun vadede yaşayabilirliğinin sağlanmasına ve yerel halkla olumlu bir ilişkinin sürdürülmesine yardımcı olabilir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Sonuç olarak, spor etkinlikleri, küresel turizm endüstrisinin en hızlı büyüyen sektörlerinden biri haline gelen spor turizminin teşvik edilmesinde çok önemli bir rol oynamaktadır. Akademik literatürde spor turizminin ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel etkileri kapsamlı bir şekilde incelenmiş ve spor etkinliklerinin destinasyonlara ve toplumlara önemli ekonomik faydalar sağlayabileceği ortaya konmuştur.

Spor turizmi, yerel topluluklarda istihdam yaratılmasına, ekonomik büyümeye ve altyapının iyileştirilmesine yol açabileceğini göstermiştir. Organizatörler sivil toplum kuruluşlarıyla (STK) ortaklık kurarak yoksulluğun azaltılması ve sürdürülebilir kalkınma gibi sosyal ve çevresel konuları da ele alabilirler. Ayrıca spor turizmi, yerel

gelenek ve görenekleri sergileyen etkinlikler ve faaliyetler yoluyla kültürler arası anlayış ve alışverişi teşvik edebilir. Ancak, spor turizminin faydalarının marjinal gruplar da dahil olmak üzere toplumun tüm üyeleri arasında eşit bir şekilde paylaşılmasını sağlamak önemlidir. Bu da kapsayıcı politikalar ve programlar geliştirmek için yerel yönetimler, işletmeler ve toplum kuruluşları gibi paydaşlar arasında işbirliğini gerektirir. Genel olarak spor turizmi, sürdürülebilir kalkınmanın teşvik edilmesi ve hem turistlerin hem de ev sahibi toplumların refahının artırılması için güçlü bir araç olma potansiyeline sahiptir. Sonuç olarak, spor turizmi korumayı teşvik ederek, istihdam yaratarak ve altyapıyı geliştirerek yerel topluluklar ve çevre üzerinde olumlu bir etkiye sahip olabilir. Ayrıca sosyal ve çevresel sorunları ele alırken kültürler arası anlayış ve değişimi de teşvik edebilir. Ancak, faydaların toplumun tüm üyeleri arasında adil bir şekilde paylaşılmasını sağlamak çok önemlidir. Sürdürülebilir kalkınmayı teşvik eden ve hem turistlerin hem de ev sahibi toplumların refahını artıran kapsayıcı politikalar ve programlar geliştirmek için paydaşlar arasında işbirliği gereklidir.

Spor turizminin teşvik edilmesi açısından, spor etkinliklerinin önemi yadsınamaz. Küresel spor endüstrisi genişlemeye devam ettikçe, spor turizminin turizm endüstrisini etkilemede ve küresel destinasyonların büyümesine katkıda bulunmada önemli bir rol oynamaya devam edeceği öngörülmektedir.

Yazarların Makaleye Katkı Beyanı

Makale'nin tüm aşamaları Arif Çetin tarafından hazırlanmıştır.

Çıkar Çatışması

Yazarın beyan edecek herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

Finansal Destek

Bu çalışmanın hazırlanması için herhangi bir finansal destek alınmamıştır.

Etik Kurul Onayı

Etik kurul raporu gerektirmemektedir.

Hakem Değerlendirmesi

Kör hakemlik süreci sonrası yayınlanmaya uygun görülmüştür.

KAYNAKÇA

- Andersen, J.J. (2019). The state of running 2019. Runrepeat. Erişim adresi: <https://runrepeat.com/state-of-running>
- Barker, M., Page, S. J., & Meyer, D. (2002). Modeling tourism crime: The 2000 America's cup. *Annals of Tourism Research*, 29(3), 762-782.
- Boonsiritomachai, W., ve Phonthanukitithaworn, C. (2019). Residents' support for sports events tourism development in beach city: The role of community's participation and tourism impacts. *SAGE Open*, 9(2). <https://doi.org/10.1177/2158244019843417>
- Cahyadi, H. S., Suherlan, H., ve Dewantara, M. A. (2021). Cost and benefit analysis of sports tourism in downhill trek, cikole lembang, bandung barat district, west java province. *Jurnal Kepariwisata: Destinasi, Hospitalitas Dan Perjalanan*, 5(1), 1-9. <https://doi.org/10.34013/jk.v5i1.293>
- Chersulich, T. A., Perić, M. ve Wise, N. (2020). Assessing and considering the wider impacts of sport-tourism events: a research agenda review of sustainability and strategic planning elements. *Sustainability*, 12(11), 4473. <https://doi.org/10.3390/su12114473>
- Crespo, S. P., Fuentes Molina, I., Araujo Batlle, A., ve Raya Vilchez, J. M. (2021). Economic and social yield of investing in a sporting event: sustainable value creation in a territory. *Sustainability*, 13(13), 7033. <https://doi.org/10.3390/su13137033>
- Crilly, G., Murray, D., Howat, G., March, H., ve Adamson, D. (2002). Measuring performance in operational management and customer service quality: a survey of financial and non-financial metrics from the Australian golf industry. *Journal of Retail ve Leisure Property*, 2(4), 369-380.
- Crompton, J. L., ve McKay, S. L. (1997). Motives of visitors attending festival events. *Annals of Tourism Research*, 24(2), 425-439. [https://doi.org/10.1016/s0160-7383\(97\)80010-2](https://doi.org/10.1016/s0160-7383(97)80010-2)
- Çetin, A. (2019). Triathletes' motivational dimensions for participation in ironman, and comparison of these factors with their life satisfaction and achievement perceptions. *International Journal of Human Movement and Sports Sciences*,

- 7(3), 43 - 50.
<https://doi.org/10.13189/saj.2019.070301>
- Çetin, A., ve Özman, C. (2019). Runners' motivational dimensions for participation in the ultra marathon events and the comparison of these factors with their life satisfaction and success perceptions. *Spor metre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 17(2):177-187.
- Çetin, A., ve Doganer, A. (2021). An examination of mass sporting event effects on local government economy: the case of 41st istanbul marathon. *Ann Appl Sport Sci*, 8(3).
<https://doi.org/10.29252/aassjournal.850>
- Daniels, M. J., ve Norman, W. C. (2003). Estimating the economic impacts of seven regular sport tourism events. *Journal of Sport ve Tourism*, 8(4), 214-222.
<https://doi.org/10.1080/1477508032000161528>
- De Knop, P. (2004). Total quality, a new issue in sport tourism policy. *Journal of Sport and Tourism*, 9, 303-314.
<https://doi.org/10.1080/1477508052000341832>
- Demir, A., ve Çetin, A. (2022). Sports events in the pandemic: the case of nkolay istanbul half marathon. *Ann Appl Sport Sci*, 10 (3).
<https://doi.org/10.52547/aassjournal.1065>
- Duglio, S., ve Beltramo, R. (2017). Estimating the economic impacts of a small-scale sport tourism event: the case of the italo-swiss mountain trail collontrek. *Sustainability*, 9(3), 343.
<https://doi.org/10.3390/su9030343>
- Dyer, P., Gursoy D., Sharma, B., ve Carter, J. (2007). Structural modeling of resident perceptions of tourism and associated development on the Sunshine Coast, Australia. *Tourism Management*, 28, 409-422.
- Fernández-Martínez, A., Cabello-Manrique, D., Roca-Cruz, A. F., ve Nuviala, A. (2022). The influence of small-scale sporting events on participants' intentions to recommend the host city. *Sustainability*, 14(13), 7549.
<https://doi.org/10.3390/su14137549>
- Gammon, S. (2015). *Sport tourism finding its place?* In S. Gammon and S. Elkingsyon (Eds.), *Landscapes of leisure. Leisure studies in a global era*. London Palgrave Macmillan.
- Gammon, S., ve Robinson, T. (2003). Sport and tourism: a conceptual framework. *Journal of Sport & Tourism*, 8(1), 21-26.
<https://doi.org/10.1080/14775080306236>
- García, J. Á., Brea, J. A. F. ve del Río Rama, M. C. (2013). Quality tools degree of use in the sector of Spanish tourist accommodation. *Pasos: Revista de turismo y patrimonio cultural*, 11(1), 11-28.
- Getz, D. (2008). Event tourism: Definition, evolution and research. *Tourism Management*, 29, 403-428.
- Gibson, H. (2004). Moving beyond the “what is and who” of sport tourism to understanding “why”. *Journal of Sport & Tourism*, 9(3), 247-265.
- Gibson, H. (2017). Commentary: Sport tourism and theory and some other developments: some reflections. *Journal of Sport & Tourism*, 21(2), 153-158.
- Gibson, H. J. (1998). Sport tourism: a critical analysis of research. *Sport Management Review*, 1(1), 45-76.
[https://doi.org/10.1016/s1441-3523\(98\)70099-3](https://doi.org/10.1016/s1441-3523(98)70099-3)
- González-García, R.J., Añó Sanz, V., Parra-Camacho, D., ve Calabuig, F. (2018). Perception of residents about the impact of sports tourism on the community: analysis and scale-validation. *Journal of Physical Education and Sport*, 18, 149-156.
<https://doi.org/10.7752/jpes.2018.01122>
- Hassan, M. R., Harun, M. N., ve Ahmad, A. (2019). The predictors of sports tourism involvement in malaysia: an extreme sport overview. *HSSR*, 2(7), 449-453.
<https://doi.org/10.18510/hssr.2019.7252>
- Higham, J.E., ve Hinch, T.D. (2002). Tourism, sport and seasons: the challenges and potential of overcoming seasonality in the sport and tourism sectors. *Tourism Management*, 23, 175-185.
- Hritz, N., ve Ross, C. (2010). The perceived impacts of sport tourism: an urban host community perspective. *Journal of Sport Management*, 24(2), 119-138.
<https://doi.org/10.1123/jsm.24.2.119>
- Johns, N. (1996). The developing role of quality in the hospitality industry. In M. Olsen, R. Tear, ve E. Gummesson (Eds.), *Service Quality in Hospitality Organisations*. London: Cassell.
- Kaplanidou, K., ve Vogt, C. (2007). The Interrelationship between sport event and destination image and sport tourists' behaviours. *Journal of Sport ve Tourism*, 12(3-4), 183-206.
<https://doi.org/10.1080/14775080701736932>
- Kim, H. J., Gursoy, D., ve Lee, S.-B. (2006). The impact of the 2002 world cup on south korea: comparisons of pre- and post-games.

- Tourism Management*, 27(1), 86–96.
<https://doi.org/10.1016/j.tourman.2004.07.010>
- Kim, S. S., ve Petrick, J. F. (2005). Residents' perceptions on impacts of the FIFA 2002 world cup: the case of seoul as a host city. *Tourism Management*, 26(1), 25–38.
- Kirkup, N., ve Sutherland, M. (2015). Exploring the relationships between motivation, attachment and loyalty within sport event tourism. *Current Issues in Tourism*, 20(1), 7–14.
<https://doi.org/10.1080/13683500.2015.1046819>
- Klaus, P., ve Maklan, S. (2011). Bridging the gap for destination extreme sports: A model of sports tourism customer experience. *Journal of Marketing Management*, 27(13-14), 1341–1365.
<https://doi.org/10.1080/0267257x.2011.624534>
- Lau, E. R., Kabu, M., ve Putro, B. H. (2022). sport tourism development in mali beach alor regency - indonesia. *Proceedings of the International Conference on Applied Science and Technology on Social Science 2021 (ICAST-SS 2021)*.
<https://doi.org/10.2991/assehr.k.220301.021>
- Lewicka, M. (2011). Place attachment: how far have we come in the last 40 years? *Journal of Environmental Psychology*, 31, 207–230.
<https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2010.10.001>
- Malchrowicz-Moško, E., ve Poczta, J. (2019). Motivations for running in men: a comparative analysis of local runners and sports tourists. *Turyzm/Tourism*, 29(2), 69–79.
<https://doi.org/10.18778/0867-5856.29.2.07>
- Melo, R., Sobry, C., ve Van Rheenen, D. (2019). *Small Scale Sport Tourism Events and Local Sustainable Development: A Cross-National Comparative Perspective*. Cham, Switzerland: Springer.
- Morfoulaki, M., Myrovali, G., Kotoula, K.-M., Karagiorgos, T., ve Alexandris, K. (2023). Sport tourism as driving force for destinations' sustainability. *Sustainability*, 15(3), 2445.
<https://doi.org/10.3390/su15032445>
- Nunkoo, R., ve Gursoy, D. (2016). Rethinking the role of power and trust in tourism planning. *Journal of Hospitality ve Marketing Management*, 25, 512–522.
- Patiar, A., Davidson, M. C., ve Wang, Y. (2012). Competition, total quality management practices, and performance: Evidence from upscale hotels. *Tourism Analysis*, 17, 195–211.
<https://doi.org/10.3727/108354212X13388995267904>
- Ramshaw, G., ve Hinch, T. (2006). Place identity and sport tourism: the case of the heritage classic ice hockey event. *Current Issues in Tourism*, 9(4-5), 399–418.
<https://doi.org/10.1080/13683500608668234>
- Richards, G., ve Wilson, J. (2007). *Tourism, Creativity and Development*. Routledge.
- Ritchie, B.W., Shipway, R., ve Cleeve, B. (2009.) Resident perceptions of mega-sporting events: a non-host city perspective of the 2012 London Olympic Games. *Journal of Sport Tourism* 14(2):143–167
- Singh, S., Dash, T. R., & Vashko, I. (2016). Tourism, ecotourism and sport tourism: the framework for certification. *Marketing Intelligence & Planning*, 34(2), 236–255.
- Sutton, C. (2009). The applicability of the human sigma model to quality management in the UK Tourism industry: An operational analysis. *Paper presented at the Tourism III: Issues in PhD Research, University of Nottingham*.
- Swarbrooke, J. (2002). *The Development and Management of Visitor Attractions*. Butterworth-Heinemann.
- Taks, M., Green, B. C., Misener, L., ve Chalip, L. (2018). Sport participation from sport events: why it doesn't happen? *Marketing Intelligence & Planning*, 36(2), 185–198.
<https://doi.org/10.1108/mip-05-2017-0091>
- Türkiye İstatistik Kurumu (2023). Turizm İstatistikleri IV. Çeyrek: Ekim-Aralık ve Yıllık, 2022. Erişim adresi: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Turizm-İstatistikleri-IV-Çeyrek:-Ekim-Aralık-ve-Yıllık,-2022-49606>
- TÜRSAB (2014). Milliyetlere Göre Gelen Turistler, Erişim adresi: <http://www.tursab.org.tr/tr/istatistikler/milliyetlerine-gore-gelen-yabanci-ziyaretciler>
- Watanabe, Y., Gilbert, C., Aman, M. S., ve Zhang, J. J. (2018). Attracting international spectators to a sport event held in Asia. *International Journal of Sports Marketing and Sponsorship*, 19(2), 194–216.
<https://doi.org/10.1108/ijmsms-08-2017-0077>
- Ziakas, V., ve Costa, C. A. (2011). The use of an event portfolio in regional community and tourism development: creating synergy between sport and cultural events. *Journal of Sport & Tourism*, 16(2), 149–175.
<https://doi.org/10.1080/14775085.2011.568091>

YAYIN İLKELERİ, YAZIM KURALLARI VE ETİK KURALLAR

Amaç ve Kapsam

Türkiye spor bilimleri dergisi yılda 2 kez (Haziran ve Aralık) yayımlanan hakemli bir dergidir. Dergide Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri alanında yazılmış özgün araştırmalar ve derleme (review) yayımlanır. Dergide yayımlanacak çalışmaların yazım dili Türkçe ve İngilizcedir.

Dergi Yayın Kurulu'na ulaşan yazılar, öncelikle içerik, sunum, yazım kuralları vd. yönlerden yayın Kurulu tarafından incelenir. Yayın Kurulu incelemesinden geçen yazılar değerlendirilmek üzere isimsiz olarak konu ile ilgili uygun iki hakeme gönderilir. Hakemlerden gelecek görüşler doğrultusunda yazının doğrudan veya kısmen düzeltilerek yayımlanmasına veya reddine karar verilir. Hakemlerin değerlendirmeleri üzerine alınan sonuç yazar(lar)a bildirilir. Düzeltme istenen yazıların, en geç bir ay içinde Yayın Kurulu Sekreterliği'ne ulaştırılması gerekir. Belirtilen sürede geri gönderilmeyen yazılar, daha sonraki sayılarda yeniden değerlendirilmek üzere kabul edilirler. Yayımlanması için dergiye gönderilen yazıların, kabul edildikten sonraki yayın hakkı, yayımlandıktan sonraki her türlü telif hakkı “Türkiye Spor Bilimleri Dergisi’ne aittir. Yayımlanma karar verilen çalışmalarda ekleme ya da çıkarma yapılamaz. Yayın süreci tamamlanan çalışmalar geliş tarihi esas alınarak yayımlanır. Ancak, güncelliğini kaybetmemesi açısından bu sıra bazı öncelikli çalışmalar için uygulanmayabilir. Buna karar verme yetkisi tamamen editörlerin yetkisindedir, itiraz ve gerekçe sorulamaz. Yayımlanan çalışmaların bilimsel etik ve her türlü hukuki sorumluluğu yazarına/yazarlarına aittir. Türkiye Spor Bilimleri dergisinde yayımlanan yazılar için herhangi bir ücret ödenmez.

Genel Kurallar

1. Dergide yayımlanacak çalışmaların daha önce hiçbir yaygın organında yayımlanmamış, yayın hakkının verilmemiş ya da aynı anda birden çok dergiye yayımlanması amacıyla gönderilmemiş olması gerekir.
2. Yazarlar çalışmanın yayına kabul edilmesi halinde çalışmanın yayın haklarını Türkiye Spor Bilimleri Dergisine vermeyi kabul ederler.
3. Yazarlar dergiye gönderdiği çalışmada Helsinki Bildirgesinde insan ve hayvan çalışmaları için önerilen ilkelere uyulduğunu kabul ederler. Bu konuda sorumluluk tamamen yazarlar aittir.
4. Başvurulan Çalışma ile ilgili iThenticate Turnitin gibi intihal programlarından alınmış ve yazarlar tarafından imzalanmış intihal raporu ek dosya olarak yüklenmelidir.
5. Yapılan çalışma bir kurum/kuruluş tarafından desteklenmiş ya da doktora/yüksek lisans tezinden hazırlanmış ise, başlığa yıldız koyularak ilk sayfanın altına dip not olarak verilmelidir.
6. Metinde yazar isimleri ve kurumlarına ilişkin bilgi verilmemelidir. Yazar sıralaması ve kurumları başvuru esnasında ilgili adımda yapılmalıdır.
7. Makale yayınlanmak üzere dergiye gönderildikten sonra yazarlardan hiçbiri, tüm yazarların yazılı izni olmadan yazar listesinden silinemez, ayrıca hiçbir isim, yazar olarak eklenemez ve yazar sırası değiştirilemez. Çalışmada başlıca yazar belirtilmelidir.
8. Dergi yazım kurallarına uygun makaleler <http://dergipark.gov.tr/journal/1901/submission/start> adresinden sistem üzerinden dergiye yüklenmelidir. **Sisteme yüklenen Word dosyası üzerinde yazar isimleri olmamalıdır.**

Makale İle Birlikte Gönderilmesi Gereken Dosyalar

1. İntihal Raporu (Makaleler, alınan karar gereği 2017 itibari ile intihal (IThenticate, Turnitin, vb) raporu ile birlikte değerlendirilmeye alınmaktadır.) İntihal raporu eklenmediği takdirde editör kurulu IThenticate yazılımında intihal olup olmadığını kontrol ederek makaleyi direk red etme hakkına sahiptir.

2. [Telif HaklarıDevir Formu \(doc\)](#): Makalelerin telif hakkı devri, dergi internet sayfasında sunulan form doldurulup imzalanmak suretiyle alınır. İmzalı [Telif HakkıDevir Formu](#)'nu buradan indirerek, imzalandıktan sonra tarayıcıdan geçirilerek sisteme PDF olarak yüklenmelidir. Bu formu göndermeyen yazarların yayınları basılamaz.

3. [Hakem Öneri Formu \(doc\)](#):Yazar/Yazarlar yapılan çalışma ile benzer konularda çalışmış 3 hakem önerebilirler. Ancak makale değerlendirme için önerilen hakemlere gönderme yetkisi editöre aittir. Hakem öneri formu için [tıklayınız](#).

Yazım Kuralları

Makaleniz; [örnek makale dosyası](#) üzerinde aşağıdaki yazım kurallarına uygun olarak yazılmış olmalıdır. Örnek makale dosyası için lütfen [tıklayınız](#).

1. Çalışma: **Özet/Abstract, GİRİŞ, YÖNTEM, BULGULAR, TARTIŞMA ve SONUÇ, TEŞEKKÜR** (gerekirse), **KAYNAKLAR** şeklinde düzenlenmeli ve her bölüm başlığı bold, büyük harf ve 12 punto yazılmalıdır.

2. Çalışmanın başlığı İlk Harfleri büyük, bold ve 14 punto yazılmalıdır.

3. Çalışma, Türkçe ise, başlıktan sonra gelen yazar isim/isimlerinden sonra Türkçe, özet, anahtar kelimeler daha sonra sırasıyla çalışmanın adının İngilizce başlığı, İngilizce Özet/Abstract ve “Key Words” yazılmalıdır.

4. Özet/Abstract 150-200 kelime arasında olmalıdır. Anahtar kelimeler/Key Words en az 3, en fazla 5 kelimedenden oluşmalıdır. **Anahtar kelimeler/Key Words** başlığı 10 punto, bold ve italik yazılmalıdır. Anahtar kelimeler virgül (,) işareti ile birbirinden ayrılmalı, ilk harfleri büyük harfle yazılmalıdır. Giriş ile anahtar kelimeler arasına 1 satır boşluk bırakılmalıdır.

5. Yazı Microsoft Word yazılım programı ile Times New Roman ile 2,5 cm'lik kenar boşlukları bırakılarak ve 15 sayfayı geçmeyecek şekilde yazılmalıdır. Çalışmanın Özet (Abstract) metni 10 punto ve 1 aralık; Çalışmanın Metni 11 punto 1 aralık; kaynakça metni 10 punto 1 aralık yazılmalıdır.

6. Tablo, grafikler ve istatistik raporlama APA stile göre hazırlanmalıdır. Tablo yazı karakteri 10 punto tek aralık yazılmalıdır.

7. Şekil, grafik, fotoğraf vb. “Şekil” sayısal değerler ise “Tablo” olarak belirtilmelidir. Şekil adları ilgili grafiğin altına, tablo adları ise ilgili sayısal değer üzerine yazılmalıdır. Resim, grafik ve benzerlerinin ayrı bir dosya hâlinde ve jpg formatında kaydedilmesi baskı kalitesi açısından gereklidir.

8. **Makale yazarken metin içi alıntı ve kaynakçada gösterim aşağıdaki kurallar doğrultusunda olmalıdır.**

1. Doğrudan alıntı

Bir kaynaktan doğrudan alıntı yaparken metin içi göndermede her zaman yazar, yıl ve sayfa numarası bilgilerine, eğer doğrudan alıntı 40 kelimedenden az ise bu alıntı metinde çift tırnak içinde verilir.

Örnek

Bandura (1997) öz-yeterliği “bireyin, belli bir performansı göstermek için gerekli etkinlikleri organize edip, başarılı olarak yapma kapasitesi hakkında kendine ilişkin yargısı” (s.65) olarak tanımlamaktadır.

Eğer doğrudan alıntı 40 ve daha fazla kelimedenden oluşuyorsa bu alıntıya yeni bir satırda sol taraftan yarım inç (1,25 cm) içeriden yazarak başlanır. Alıntı yapılan kısımda ikinci bir paragraf yer alacaksa ilk satırı yarım inç daha içeriden başlamalıdır.

Örnek

Betimleme yöntemi, Kaptan (1995) tarafından şu biçimde tanımlanmıştır:

“Olayların, objelerin, varlıkların, kurumların, grupların ve çeşitli alanların ne olduğunu betimlemeye, açıklamaya çalışan incelemelerdir. Bunlar nedir? sorusuna cevap bulmaya yöneliktir. Bununla mevcut durumlar, koşullar, özellikler aynen ortaya konmaya çalışılır. Betimleme araştırmaları, mevcut olayların daha önceki olay ve koşullarla ilişkilerini de dikkate alarak, durumlar arasındaki etkileşimi açıklamayı hedefler” (s. 59).

2. Tek yazarlı eserlere göndermeler yazarın soyadını ve tarih bilgisini içerir. Örnek;

Künye

Yıldırım, İ. (2015). A study on physical education teachers: The correlation between self-efficacy and job satisfaction. *Education*, 135(4), 477-485.

Gönderme (Yıldırım, 2015)

3. İki yazarlı bir çalışma için her göndermede iki yazarın soyadı da yer almalıdır. Örnek;

Künye

Öğüt, E. E., ve Şahin, M. Y. (2017). Amatör Spor Kulüplerinin Sorunları: Açıklayıcı Bir Araştırma. *Spor Bilimleri Dergisi*, 28(2), 49-68.

Gönderme (Öğüt ve Şahin, 2017)

4. Üç, dört ve beş yazarlı çalışmalara gönderme yapılırken sadece metin içindeki ilk göndermede tüm yazarların soyadları verilir. Diğer göndermeler için ilk yazarın soyadının yanına ve diğerleri ifadesi eklenmelidir. İngilizce yazılan makalelerde üç, dört ya da beş yazarlı yayınlara gönderme yapılırken ve diğerleri yerine et al. ifadesi kullanılmalıdır. Örnek;

İlk gönderme (Çayır, Nazlı ve Köse, 2011),

İkinci ve sonraki göndermeler (Çayır vd., 2011)

Künyeler

Çayır, A., Nazlı, A. ve Köse, S. K. (2011). Beslenme ve diyet kliniğine başvuranlarda obezite durumu ve etkili faktörlerin belirlenmesi. *Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası*, 64(01), 013-019.

5. Altı ve daha fazla yazarı olan çalışmalara gönderme yapılırken sadece ilk yazarın soyadı belirtilir. Örnek;

Gönderme

(Yıldırım vd., 2016).

Künye

Yıldırım, İ., Işık, Ö., Ersöz, G., Büyükkök, M., Zengin, G., ve Özel, Ö. (2016). Düzenli fiziksel aktivite yapan bireylerde depresyon ve yeme tutum ve davranışları ilişkisi. *Journal of Human Sciences*, 13(2), 3590-3599.

6. Yazar olarak bir grup/tüzel kişi (dernekler, şirketler, devlet kurumları ve diğer çalışma grupları gibi) ifade ediliyorsa bu gruba ilişkin ad bilgisi metin içindeki göndermede oldukça açık ve anlaşılır biçimde verilmelidir. Grup adı bazı durumlarda kısaltılabilir. İlk kullanımda hem açık hali hem kısaltma hali kullanılıp, sonraki kullanımlarda ise sadece kısaltma kullanılabilir. Örnek;

Gönderme cümleinin sonunda yapılıyorsa

İlk gönderme

(Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu [TÜBİTAK], 2013)

İkinci ve sonraki göndermeler

(TÜBİTAK, 2013)

Gönderme cümle içerisinde yapılıyorsa

İlk gönderme,

Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK, 2013)

İkinci ve sonraki göndermeler

TÜBİTAK (2013)

7. Aynı parantez içerisinde birden çok gönderme yapılması

Aynı parantez içerisinde yapılan çoklu göndermeler ilk yazarın soyadına göre alfabetik sırada olmalı ve noktalı virgül ile ayrılmalıdır.

Örnek

(Akçay ve Doğan, 2013; Derman, 2003; Yıldırım, 2017)

8. Aynı yazara ait farklı çalışmalar aynı parantezde verilecekse, geçmişten güncele yıl sırası takip edilir ve yazar soyadı göndermenin en başına bir kez yazılır.

Örnek

(Yıldırım, 2015, 2017)

9. Aynı yazar ya da aynı ad sırasındaki yazar grubuna ait aynı yılda yapılmış çalışmalar a, b, c harfleri ile birbirinden ayrılır.

Örnek

(Yıldırım, 2015a, 2015b)

10. Kaynaklar bölümü Yeni bir sayfadan başlamalıdır. Metin içinde belirtilen tüm kaynaklar 'Kaynaklar' listesi içinde yer almalıdır. Kaynaklar bölümünde kaynaklar alfabetik sıra ile verilmelidir. Birden fazla yazarlı Türkçe ve yabancı kaynaklar için son yazarın soyadından önce 've' yazılmalıdır.

11. Kaynaklar başlık dahil 10 punto ile tek satır aralığında hiç boşluk bırakmadan alfabetik sıralı yazılmalıdır. Paragraf girintisi asılı 1,25 cm'dir. Her kaynakçanın bu metinde gösterildiği şekilde ikinci ve daha sonraki satırlar için 1.25 cm girintili olacak şekilde hazırlanmalıdır.

Kitaplar

Sevim, S. (2002). *Basketbolda Kondisyon Antrenmanı*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Dergiler

Yıldırım, I. (2015). Associations among dehydration, testosterone and stress hormones in terms of body weight loss before competition. *The American journal of the medical sciences*, 350(2), 103-108.

Tezler

Şinoforoğlu, T. (2007). *Akut ve düzenli antrenmanın hentbolcülerde oksidatif stres üzerine etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Gazi Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Bildiriler

Balçıklı, G. S.. (2010). Lisans derslerinde sosyal iletişim ağlarının kullanımı üzerine öğrenci görüşleri. 11. *Uluslararası Spor Bilimleri Kongresine Sunulmuş Bildiri*.

Editörlü kitaplar

Güçlü, N. (2000). İletişim. İçinde: L. Küçükahmet (Ed.), *Sınıf Yönetimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

El Kitapları

Özgüven, İ. E. (1992). HKE *Hacettepe kişilik envanteri el kitabı* (İkinci revizyon) Ankara: Odak Ofset.

Çeviri kitaplar

Hellman, H. (2001). *Büyük çekişmeler: Bilim tarihinden seçilmiş on tartışma* (Çev. Füsün Baytok). Ankara: TÜBİTAK.

Anonim

The Chicago manual of style: Fourteenth edition. (1993). Chicago: The University of Chicago Press.

Gazete Makalesi

Ekşi, O. (2002, 03, 23). İstenebilir miydi? Hürriyet Gazetesi. 21.

Kurum yayınları

Devlet Planlama Teşkilatı. (2000). *Uzun vadeli strateji ve sekizinci beş yıllık kalkınma planı 2001-2005*. Ankara: DPT.

DOI numarası olan elektronik kaynaklar

Chan, H. F., Guillot, M., Page, L. ve Torgler, B. (2015). The inner quality of an article: Will time tell?. *Scientometrics*, 104, s. 19-41. doi:10.1007/s11192-015-1581-y

DOI numarası olmayan elektronik kaynaklar

Al, U. ve Soydal, İ. (2014). Kütüphan-e Türkiye Projesi: Halk kütüphanesi kullanım araştırması. *Türk Kütüphaneciliği*, 28, 288-307. Erişim adresi: <http://www.tk.org.tr/index.php/TK>

Web sitesi

Hacettepe Üniversitesi. (2017, 10 Aralık). Misyon, vizyon ve değerler. Erişim adresi: <http://hacettepe.edu.tr/hakkinda/misyonvizyondegerler>

Gönderme ("Hacettepe Üniversitesi", 2017)

ETİK İLKELER VE YAYIN POLİTİKASI

Yayın Etiği

Türkiye Spor Bilimleri Dergisi, açık erişim olarak Committee on Publication Ethics (COPE) tarafından yayınlanan rehberler ve politikaları dikkate alarak aşağıda yer alan etik görev ve sorumluluklar oluşturulmuştur.

Araştırma Etiği

Türkiye Spor Bilimleri Dergisi, insan ve hayvan haklarının korunması kapsamında ulusal ve uluslararası etik kural ve ilkelere tam uygunluk prensibini benimser. Yazarlar, Yükseköğretim Kurulu'na da belirtilen Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi'ni dikkate almalıdır. Türkiye Spor Bilimler Dergisi'ne yayınlanmak üzere gönderilen makalelerin değerlendirme sürecine alınabilmesi için, aşağıdaki maddelerde belirtilen makaleler Etik Kurul Onayı gerekmektedir.

- Deney, anket, mülakat, gözlem, odak grup çalışması ve görüşme teknikleri kullanılarak katılımcılardan veri toplanmasını gerektiren nitel ya da nicel yaklaşımlarla yürütülen araştırmalar,
- İnsan ve hayvanların (materyal/veriler dahil) deneysel ya da diğer bilimsel amaçlarla kullanılması,
- İnsanlar üzerinde yapılan klinik araştırmalar,
- Hayvanlar üzerinde yapılan araştırmalar,
- Kişisel verilerin korunması kanunu gereğince retrospektif çalışmalar.

Yazarların Etik Sorumlulukları

Türkiye Spor Bilimleri Dergisi'ne yazılarını gönderen yazar/yazarların aşağıda yer alan etik sorumluluklara uyması beklenir:

- Türkiye Spor Bilimleri Dergisi'nde uygulanan yayın süreçleri, bilginin tarafsız ve saygın bir şekilde gelişimine ve dağıtımına temel teşkil etmektedir. Bu noktada sürecin bütün paydaşlarının (yazarlar, okuyucular ve araştırmacılar, yayıncı, hakemler ve editörler) etik ilkelere yönelik standartlara uyması önem taşımaktadır. Türkiye Spor Bilimleri Dergisi yayın etiği kapsamında tüm paydaşların aşağıdaki etik sorumlulukları taşınması beklenmektedir.
- Yazar/yazarlardan gönderdikleri çalışmaların özgün olması beklenir; başka çalışmalardan yararlanmaları veya başka çalışmaları kullanmaları durumunda eksiksiz ve doğru bir biçimde atıfta bulunmaları ve/veya alıntı yapmaları gerekmektedir.
- Çalışmanın oluşturulmasında içeriğe entelektüel açıdan katkı sağlamayan kişiler, yazar olarak belirtilmemelidir.
- Yayınlanmak üzere gönderilen tüm çalışmaların varsa çıkar çatışması teşkil edebilecek durumları ve ilişkileri açıklanmalıdır.
- Yazar/yazarlardan değerlendirme süreçleri çerçevesinde makalelerine ilişkin ham veri talep edilebilir, böyle bir durumda yazar/yazarlardan beklenen veri ve bilgileri yayın kurulu ve bilim kuruluna sunmaya hazır olmalıdır.
- Yazar/yazarlar kullanılan verilerin kullanım haklarına, araştırma/analizlerle ilgili gerekli izinlere sahip olduklarını veya deney yapılan deneklerin rızasının alındığını gösteren belgeye sahip olmalıdır.
- Yazar/yazarların yayınlanmış, erken görünüm veya değerlendirme aşamasındaki çalışmasıyla ilgili bir yanlış ya da hatayı fark etmesi durumunda, dergi editörünü veya yayıncıyı bilgilendirme, düzeltme veya geri çekme işlemlerinde editörle işbirliği yapma yükümlülüğü bulunmaktadır.
- Yazarlar çalışmalarını aynı anda birden fazla derginin başvuru sürecinde bulunduramaz. Her bir başvuru önceki başvurunun tamamlanmasını takiben başlatılabilir. Başka bir dergide yayınlanmış ve/veya değerlendirme aşamasında olan çalışma Türkiye Spor Bilimleri Dergisi'ne gönderilemez.
- Değerlendirme süreci başlamış bir çalışmanın yazar sorumluluklarının değiştirilmesi (Yazar ekleme, yazar sırası değiştirme, yazar çıkartma gibi) teklif edilemez.

Editörlerin Etik Görev ve Sorumlulukları

Türkiye Spor Bilimleri Dergisi editör ve alan editörleri, açık erişim olarak Committee on Publication Ethics (COPE) tarafından yayınlanan "COPE Code of Conduct and Best Practice Guidelines for Journal Editors" ve "COPE Best Practice Guidelines for Journal Editors" rehberleri temelinde aşağıdaki etik görev ve sorumluluklara sahip olmalıdır:

Genel Görev ve Sorumluluklar

Editörler, Türkiye Spor Bilimleri Dergisi'nde yayınlanan her yayından sorumludur. Bu sorumluluk bağlamında editörler, aşağıdaki rol ve yükümlülükleri taşımaktadır:

- Okuyucuların ve yazarların bilgi ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik çaba sarf etmek
- Derginin gelişimini sağlamak için sürekli çalışmak
- Dergide yayınlanan çalışmaların kalitesini geliştirmeye yönelik süreçleri yürütmek
- Düşünce özgürlüğünü desteklemek
- Akademik açıdan bütünlüğü sağlanmak
- Fikri mülkiyet hakları ve etik standartlardan taviz vermeden iş süreçlerini devam ettirmek
- Düzeltme, açıklama gerektiren konularda yayın açısından açıklık ve şeffaflık göstermek

Okuyucu İle İlişkiler

Editörler tüm okuyucu, araştırmacı ve uygulayıcıların ihtiyaç duydukları bilgi, beceri ve deneyim beklentilerini dikkate alarak karar vermelidir. Yayınlanan çalışmaların okuyucu, araştırmacı, uygulayıcı ve bilimsel literatüre katkı sağlamasına ve özgün nitelikte olmasına dikkat etmelidir. Ayrıca editörler okuyucu, araştırmacı ve uygulayıcılardan gelen geri bildirimleri dikkate almak, açıklayıcı ve bilgilendirici geri bildirim vermekle yükümlüdür.

Yazarlar İle İlişkiler

Editörlerin yazarlara karşı görev ve sorumlulukları aşağıdaki şekildedir:

- Editörler, çalışmaların önemi, özgün değeri, geçerliliği, anlatımın açıklığı ve derginin amaç ve hedeflerine dayanarak olumlu ya da olumsuz karar vermelidir.
- Yayın kapsamına uygun olan çalışmaların ciddi problemi olmadığı sürece ön değerlendirme aşamasına almalıdır.
- Editörler, çalışma ile ilgili ciddi bir sorun olmadıkça, olumlu yöndeki hakem önerilerini göz ardı etmemelidir.
- Yeni editörler, çalışmalara yönelik olarak önceki editör/ editörler tarafından verilen kararları ciddi bir sorun olmadıkça değiştirmemelidir.
- "Kör Hakemlik ve Değerlendirme Süreci" mutlaka yayınlanmalı ve editörler tanımlanan süreçlerde yaşanabilecek sapmaların önüne geçmelidir.
- Yazarlara açıklayıcı ve bilgilendirici şekilde bildirim ve dönüş sağlanmalıdır.

Hakemler İle İlişkiler

Editörlerin hakemlere karşı görev ve sorumlulukları aşağıdaki şekildedir:

- Hakemleri çalışmanın konusuna uygun olarak belirlemelidir.
- Hakemlerin değerlendirme aşamasında ihtiyaç duyacakları bilgi ve rehberleri sağlamakla yükümlüdür.
- Yazarlar ve hakemler arasından çıkar çatışması olup olmadığını gözetmek durumundadır.
- Körlük hakemlik bağlamında hakemlerin kimlik bilgilerini gizli tutmalıdır.
- Hakemleri tarafsız, bilimsel ve nesnel bir dille çalışmayı değerlendirmeleri için teşvik etmelidir.

- Hakemlerin performansını artırıcı uygulama ve politikalar belirlemelidir.
- Hakem havuzunun dinamik şekilde güncellenmesi konusunda gerekli adımları atmalıdır.
- Nezaketsiz ve bilimsel olmayan değerlendirmeleri engellemelidir.
- Hakem havuzunun geniş bir yelpazeden oluşması için adımlar atmalıdır.

Yayın Kurulu İle İlişkiler

Editörler, tüm yayın kurulu üyelerinin süreçleri yayın politikaları ve yönergelere uygun ilerletmesini sağlamalıdır. Yayın kurulu üyelerini yayın politikaları hakkında bilgilendirmeli ve gelişmelerden haberdar etmelidir. Ayrıca editörler;

- Yayın kurulu üyelerinin çalışmaları tarafsız ve bağımsız olarak değerlendirmelerini sağlamalıdır.
- Yeni yayın kurulu üyelerini, katkı sağlayabilir ve uygun nitelikte belirlemelidir.
- Yayın kurulu üyelerinin uzmanlık alanına uygun çalışmaları değerlendirme için göndermelidir.
- Yayın kurulu ile düzenli olarak etkileşim içerisinde olmalıdır.
- Yayın kurulu ile belirli aralıklarla yayın politikalarının ve derginin gelişimi için toplantılar düzenlemelidir.

Dergi Sahibi ve Yayıncı İle İlişkiler

Editörler ve yayıncı arasındaki ilişki editöryal bağımsızlık ilkesine dayanmaktadır. Editörler ile yayıncı arasında yapılan yazılı sözleşme gereği, editörlerin alacağı tüm kararlar yayıncı ve dergi sahibinden bağımsızdır.

Editöryal ve Kör Hakemlik Süreçleri

Editörler; dergi yayın politikalarında yer alan "Kör Hakemlik ve Değerlendirme Süreci" politikalarını uygulamakla yükümlüdür. Bu bağlamda editörler her çalışmanın adil, tarafsız ve zamanında değerlendirme sürecinin tamamlanmasını sağlar.

Kalite Güvencesi

Editörler; dergide yayınlanan her makalenin dergi yayın politikaları ve uluslararası standartlara uygun olarak yayınlanmasından sorumludur.

Kişisel Verilerin Korunması

Editörler; değerlendirilen çalışmalarda yer alan deneklere veya görsellere ilişkin kişisel verilerin korunmasını sağlamakla yükümlüdür. Çalışmalarda kullanılan bireylerin açık rızası belgeli olmadığı sürece çalışmayı reddetmekle görevlidir. Ayrıca editörler; yazar, hakem ve okuyucuların bireysel verilerini korumakla sorumludur.

Etik Kurul, İnsan ve Hayvan Hakları

Editörler; değerlendirilen çalışmalarda insan ve hayvan haklarının korunmasını sağlamakla yükümlüdür. Çalışmalarda kullanılan deneklere ilişkin etik kurul onayı, deneysel araştırmalara ilişkin izinlerin olmadığı durumlarda çalışmayı reddetmekle sorumludur.

Olası Suistimal ve Görevi Kötüye Kullanmaya Karşı Önlem

Editörler; olası suistimal ve görevi kötüye kullanma işlemlerine karşı önlem almakla yükümlüdür. Bu duruma yönelik şikâyetlerin belirlenmesi ve değerlendirilmesi konusunda titiz ve nesnel bir soruşturma yapmanın yanı sıra, konuyla ilgili bulguların paylaşılması editörün sorumlulukları arasında yer almaktadır.

Akademik Yayın Bütünlüğünü Sağlamak

Editörler çalışmalarda yer alan hata, tutarsızlık ya da yanlış yönlendirme içeren yargıların hızlı bir şekilde düzeltilmesini sağlamalıdır.

Fikri Mülkiyet Haklarının Korunması

Editörler; yayınlanan tüm makalelerin fikri mülkiyet hakkını korumakla, olası ihlallerde derginin ve yazar/yazarların haklarını savunmakla yükümlüdür. Ayrıca editörler yayınlanan tüm makalelerdeki içeriklerin başka yayınların fikri mülkiyet haklarını ihlal etmemesi adına gerekli önlemleri almakla yükümlüdür.

Yapıcılık ve Tartışmaya Açıklık

Editörler;

- Dergide yayınlanan eserlere ilişkin ikna edici eleştirileri dikkate almalı ve bu eleştirilere yönelik yapıcı bir tutum sergilemelidir.
- Eleştirilen çalışmaların yazar/yazarlarına cevap hakkı tanınmalıdır.
- Olumsuz sonuçlar içeren çalışmaları göz ardı etmemeli ya da dışlamamalıdır.

Şikâyetler

Editörler; yazar, hakem veya okuyuculardan gelen şikâyetleri dikkatlice inceleyerek aydınlatıcı ve açıklayıcı bir şekilde yanıt vermekle yükümlüdür.

Politik ve Ticari kaygılar

Dergi sahibi, yayıncı ve diğer hiçbir politik ve ticari unsur, editörlerin bağımsız karar almalarını etkilemez.

İntihal Politikası

İntihal (aşırma) kasti olup olmaması önemsenmeksizin, bir etik ihlalidir. Çalışmaların başka kaynaklarla, referans gösterilmeden benzeşmesi ve bu haliyle yayına alınması etik olmamasının yanında suçtur ve kabul edilemez.

Yayın Kurulu, dergiye gönderilen çalışmalarla ilgili aşırma, atıf manipülasyonu ve veri sahteciliği iddia ve şüpheleri karşısında COPE kurallarına uygun olarak hareket eder.

Telif Hakkı Devri

Yayınlanmak üzere Türkiye Spor Bilimleri Dergisi'ne gönderilen çalışmalar, daha önce herhangi bir şekilde yayınlanmamış veya herhangi bir yere yayınlanmak üzere gönderilmemiş, özgün çalışma niteliği taşımalıdır. Kişiler çalışmalarını gönderirken, çalışmanın kısmen veya tamamen, herhangi başka bir platformda daha önce yayınlanmadığı, yayın için değerlendirmede bulunmadığını beyan etmekle yükümlüdür. Aksi bir durumla karşılaşıldığında ilgili yaptırımlar uyarınca yazar durumdan sorumlu tutulacaktır.

Yazarlar çalışmalarının telif hakkından feragat etmeyi kabul ederek, değerlendirme için gönderimle birlikte çalışmalarının telif hakkını devretmek zorundadır. Bu devir, yazının yayına kabulü ile bağlayıcı hale gelir. Basılan materyalin hiçbir kısmı yayınevinin yazılı izni olmadıkça bir başka yerde kullanılamaz.

Yazarların; patent, telif hakkı dışında kalan bütün tescil edilmemiş hakları, çalışmayı satmamak koşulu ile kendi amaçları için çoğaltma hakkı, yazarın kendi kitap ve diğer akademik çalışmalarında, kaynak göstermesi koşuluyla, çalışmanın tümü ya da bir bölümünü kullanma hakkı, çalışma künyesini belirtmek koşuluyla kişisel web sitelerinde veya üniversitesinin açık arşivinde bulundurma hakkı gibi hakları saklıdır.

Yazarlar, basılı ya da elektronik formatta yardımcı resimler, tablolar ya da diğer her türlü içerik dahil daha önce yayımlanmış içeriği kullanırken telif hakkı sahibinden izin almalıdırlar. Bu konudaki yasal, mali ve cezai sorumluluk yazarlara aittir.

Türkiye Spor Bilimleri Dergisi'ne çalışma gönderecek yazarlar, "Telif Hakkı Devir Formu ve Çıkar Çatışması Beyan Formu" belgelerini doldurmak zorundadırlar. Yazar/yazarlar doldurdukları formu ıslak imza ile imzalamalıdır. İmzalanan form Dergiye, önce taranarak e-posta ile ilk başvuru sırasında, sonrasında da posta aracılığı ile gönderilmelidir.

Çıkar Çatışmaları

Ekonomik veya kişisel fayda sağlanan durumlar çıkar çatışmasını meydana getirir. Bilimsel sürecin ve yayınlanan makalelerin güvenilirliği; bilimsel çalışmanın planlanması, uygulanması, yazılması, değerlendirilmesi, düzenlenmesi ve yayımlanması sırasında çıkar çatışmalarının objektif bir şekilde ele alınmasıyla doğrudan ilişkilidir.

Finansal ilişkiler en kolay belirlenebilen çıkar çatışmalarıdır ve derginin, yazarların ve bilimin güvenilirliğini zedelemesi kaçınılmazdır. Bu çatışmalara bireysel ilişkiler, akademik rekabet veya entelektüel yaklaşımlar sebep olabilir. Yazarlar, çalışmanın tüm verilerine erişimi kısıtlayan veya verileri analiz etme, yorumlama, makaleleri hazırlama, yayınlama vb. yeteneklerine müdahale eden, hem kar amaçlı hem de kar amacı gütmeyen sponsorlarla anlaşmalara girmekten mümkün olduğunca kaçınmalıdır.

Çıkar çatışmalarının önlenmesi adına editörler de, çalışmaların değerlendirilmesi sırasında aralarında herhangi bir ilişki bulunabilecek kişileri bir araya getirmekten kaçınmalıdır. Makaleler hakkında son kararı veren editörlerin de karar verecekleri konulardan hiçbiri ile kişisel, profesyonel veya finansal bağlarının olmaması gerekir. Kişiler makalelerin etik ilkeler çerçevesinde değerlendirilebilmesi ve bağımsız bir süreç yürütülebilmesi için olası çıkar çatışmaları ile ilgili olarak yayın kurulunu bilgilendirmelidir.

Yayın kurumumuz bütün bu durumları göz önünde bulundurarak değerlendirme sürecinin tarafsız bir şekilde yürütülebilmesi için özverili bir şekilde çalışmaktadır.

Hakemlerin Etik Sorumlulukları

Tüm çalışmaların "Körleme Hakemlik" ile değerlendirilmesi yayın kalitesini doğrudan etkilemektedir. Bu süreç yayının nesnel ve bağımsız değerlendirilmesi ile güven sağlar. Türkiye Spor Bilimleri Dergisi değerlendirme süreci çift taraflı kör hakemlik ilkesiyle yürütülür. Hakemler yazarlar ile doğrudan iletişime geçemez, değerlendirme ve yorumlar dergi yönetim sistemi aracılığıyla iletilir. Bu süreçte değerlendirme formları ve tam metinler üzerindeki hakem yorumları editör aracılığıyla yazar/yazarlara iletilir. Bu bağlamda Türkiye Spor Bilimleri Dergisi için çalışma değerlendiren hakemlerin aşağıdaki etik sorumluluklara sahip olması beklenmektedir:

- Sadece uzmanlık alanı ile ilgili çalışma değerlendirmeyi kabul etmelidir.

- Tarafsızlık ve gizlilik içerisinde değerlendirme yapmalıdır.

- Değerlendirme sürecinde çıkar çatışması ile karşı karşıya olduğunu düşünürse, çalışmayı incelemeyi reddederek, dergi editörünü bilgilendirmelidir.

- Gizlilik ilkesi gereği inceledikleri çalışmaları değerlendirme sürecinden sonra imha etmelidir. İnceledikleri çalışmaların sadece son şekillerini ancak yayımlandıktan sonra kullanabilir.

- Değerlendirmeyi nesnel bir şekilde sadece çalışmanın içeriği ile ilgili olarak yapmalıdır. Milliyet, cinsiyet, dini inançlar, siyasal inançlar ve ticari kaygıların değerlendirmeye etki etmesine izin vermemelidir.

- Değerlendirmeyi yapıcı ve nazik bilimsel bir dille yapmalıdır. Düşmanlık, iftira, hakaret ve tariz içeren aşağılayıcı kişisel yorumlar yapmamalıdır.

- Değerlendirmeyi kabul ettikleri çalışmayı zamanında ve yukarıdaki etik sorumluluklarda gerçekleştirmelidir.

Yayıncının Etik Sorumlulukları

Türkiye Spor Bilimleri Dergisi Editörleri ve Yayın Kurulu aşağıdaki etik sorumlulukların bilinciyle hareket etmektedir:

- Editörler, Türkiye Spor Bilimleri Dergisi'ne gönderilen çalışmaların tüm süreçlerinden sorumludur. Bu çerçevede ekonomik ya da politik kazançlar göz önüne alınmaksızın karar verici kişiler editörlerdir.

- Bağımsız editör kararı oluşturulmasını taahhüt eder.
- Türkiye Spor Bilimleri Dergisi'nde yayınlanmış her makalenin mülkiyet ve telif hakkını korur ve yayınlanmış her kopyanın kaydını saklama yükümlüğünü üstlenir.
- Editörlere ilişkin her türlü bilimsel suistimal, atf çeteciliği ve intihalle ilgili önlemleri alma sorumluluğuna sahiptir.

Etik Olmayan Bir Durumla Karşılaşırsanız

Türkiye Spor Bilimleri Dergisi'nde yukarıda bahsedilen etik sorumluluklar ve dışında etik olmayan bir davranış veya içerikle karşılaşırsanız lütfen tsbdergisi@gmail.com adresine e-posta yoluyla bildiriniz.

Yayın Politikası

Türkiye spor bilimleri dergisi yılda 2 kez (Haziran ve Aralık) yayımlanan hakemli bir dergidir. Dergide beden eğitimi ve spor bilimleri alanında yazılmış özgün araştırmalar ve derleme (review) yayımlanır. Dergide yayımlanacak çalışmaların yazım dili Türkçe ve İngilizcedir. Dergiye gönderilen makaleler daha önce herhangi bir yerde yayımlanmamış ve yayımına karar verilmemiş olmalıdır. Yazarlar, yayın kurulu ve hakemlerin raporlarını dikkate almak zorundadırlar. Yayımlanan yazıların bilimsel ve yasal açıdan sorumluluğu yazarına aittir. Yayın kurulu gönderilen yazıyı yayımlayıp yayımlamamakta serbesttir. Gönderilen yazılar yayımlansın veya yayımlanmasın iade edilmez. Yazarların yayımlanan yazıları yayın kurulu kararı doğrultusunda yayından kaldırılabilir. Yayımlanan yazılar yayın kurulu kararı dışında geri çekilemez. Yazarlara telif ücreti ödenmez. Yayımlanmış yazıların her türlü hakkı Türkiye Spor Bilimleri Dergisine aittir. Dergide yayımlanmış yazılardan kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz. TUSBİD, yazarlardan makale değerlendirme ve yayın süreci için herhangi bir ücret talep etmemektedir.

Makale Değerlendirme Süreci

Dergimizde hakemlerin ve yazarların birbirlerine karşı kimliklerinin gizli tutulduğundan çift taraflı kör hakemlik sistemi kullanılmaktadır. Bu sebeple makale yayımlandığında hakem isimleri yayımlanmaz. Yazarlar ve hakemler, kimliklerinin gizli kalmasına özen göstermelidir. Bu amaçla sisteme dosya gönderen yazar, editör, hakem gibi kişilerin metin ve dosyalar ile ilgili aşağıdaki noktalara dikkat etmeleri gerekir. Yazarlar metinde adları ve kurumları geçen yerleri silmelidirler. TUSBİD'e yayımlanmak üzere gönderilen makaleler amaç, kapsam, içerik, yöntem, yazım kurallarına uygunluk açısından yayın kurulunca incelenir. Uygun bulunan yazılar bilimsel yetkinlikleri açısından değerlendirilmek üzere alanında uzman iki hakeme gönderilir. Hakem raporlarının olumlu olması durumunda çalışma yayımlanır; hakemlerden birinin olumsuz rapor vermesi durumunda makale üçüncü bir hakeme gönderilir. Üçüncü hakemin kararı doğrultusunda makalenin yayımlanıp yayımlanmamasına karar verilir. Yayımlanma kararı alınan makale, yayın sırasına alınır. Hakem raporları gizlidir. Yazara makalesinin süreci ile ilgili dönem içerisinde cevap verilir.

Kabul edilen eserin yayımlanma süreci, eserin alındığı tarihten itibaren 2-6 ay sürmektedir. Dergiye makale gönderimi ücretsizdir. Yayına kabul edilen makaleden de hiç bir ücret talep edilmez. TUSBİD'e makale gönderecek yazarlar, makalelerini "iThenticate" programından taratıp benzerlik sonuçlarını makale ile beraber sisteme yüklemelidir. Benzerlik oranı %20'den fazla olan makaleler TUSBİD'e kabul edilmez.

Yazarlar, yayın kurulu ve hakemlerin raporlarını dikkate almak zorundadırlar. Yayımlanan makalenin bilimsel ve yasal açıdan sorumluluğu yazarına aittir. Yayın kurulu gönderilen makaleyi yayımlayıp yayımlamamakta serbesttir. Gönderilen yazılar yayımlansın veya yayımlanmasın iade edilmez. Yazarların yayımlanan yazıları Yayın Kurulu kararı doğrultusunda yayından kaldırılabilir. Yayımlanan yazılar Yayın Kurulu Kararı dışında geri çekilemez.

Makale Geri Çekme

Türkiye Spor Bilimleri Dergisi yayım politikaları gereği, bir çalışma veya makalenin geri çekilmesi aşamasında yazar(lar)a ve yayın kuruluna düşen görev ve sorumluluklar aşağıda belirtilmiştir. Makaleler sorumlu yazar tarafından gerekçe gösterilmeden geri çekilebilmektedir.

Yazarlar

Yazar(lar)ın yayımlanmış, erken görünüm veya değerlendirme aşamasındaki çalışmasıyla ilgili bir yanlış ya da hatayı fark etmesi durumunda, geri çekme işlemlerinde dergi editörüyle işbirliği yapma yükümlülüğü bulunmaktadır. Değerlendirme aşamasındaki çalışmasını geri çekme talebinde bulunmak isteyen yazar(lar), geri çekme nedenlerini içeren Geri Çekme Formu'nu doldurup tüm yazarlara imzalatmalı ve yayım kuruluna iletmek üzere makale yükleme sayfasına yüklemelidirler. Yayım Kurulu geri çekme isteğini inceleyerek 15 gün içerisinde yazar(lar)a cevap verir. Yayım kurulu tarafından geri çekme isteği onaylanmadıkça yazar(lar) telif haklarını başvuru aşamasında Türkiye Spor Bilimleri Dergisi Dergisi'ne devredilmiş çalışmalarını başka bir dergiye değerlendirme için gönderemezler.

Editörler

Türkiye Spor Bilimleri Dergisi yayım kurulu; yayımlanmış, erken görünümdeki veya değerlendirme aşamasındaki bir çalışmaya ilişkin telif hakkı ve intihal şüphesi oluşması durumunda çalışmaya ilişkin bir soruşturma başlatma yükümlülüğü taşır. Yapılan soruşturma sonucunda, değerlendirme aşamasındaki çalışmada telif hakkı ihlali ve/veya intihal yapıldığının tespit edilmesi durumunda, yayın kurulu çalışmayı değerlendirmeden geri çeker ve tespit edilen durumları detaylı bir şekilde açıklayarak yazarlara iade eder. Yayımlanmış veya erken görünümdeki bir çalışmada telif hakkı ihlali ve/veya intihal yapıldığının tespit edilmesi durumunda, yayın kurulu 15 gün içerisinde aşağıdaki geri çekme ve bildiri işlemlerini gerçekleştirir.

Etik ihlali tespit edilen çalışmanın;

1. Elektronik gösterimdeki başlığının başına "Geri Çekildi:" ibaresi eklenir.
2. Elektronik gösterimdeki Öz ve Tam Metin içerikleri yerine çalışmanın geri çekilme gerekçeleri, detaylı kanıt kaynakları varsa yazar(lar)ın bağlı olduğu kurum ve kuruluşların konu hakkındaki bildirimleri ile birlikte yayımlanır.
3. Dergi internet sitesinde geri çekme bildirimini ilan edilir.
4. Geri çekme tarihinden itibaren ilk yayımlanacak sayının elektronik ve basılı kopyasının içindekiler listesine "Geri Çekildi: Çalışma Başlığı" şeklinde eklenir, birinci sayfasından başlamak koşuluyla geri çekme nedenleri ve buna kaynak gösterilen orijinal alıntıları kamuoyu ve araştırmacılarla paylaşılır.
5. Yazar(lar)ın bağlı olduğu kuruluş(lar)a yukarıdaki geri çekme bildirimleri iletilir.
6. Yukarıda sıralanan geri çekme bildirimleri Derginin dizinlendiği kurum ve kuruluşlar ile Milli Kütüphane Başkanlığı'na izin sistemleri ve kataloglara kaydedilmesi için iletilir. Ayrıca yayım kurulu etik ihlalde bulunan çalışma yazar(lar)ının daha önce yayımlanmış çalışmalarının yayım evlerine veya yayım kurullarına, yayımlanan çalışmaların geçerlik ve güvenilirliğini güvence altına almalarını veya geri çekmelerini önerebilir.

Ücret Politikası

Türkiye Spor Bilimleri Dergisine makale gönderimi ücretsizdir.